

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

**ÇOCUKLUKTA EBEVEYNLEŞTİRİLMİŞ YETİŞKİN
BİREYLERDE DEPRESYON VE BENLİK SAYGISI
İLİŞKİSİ**

DUYGU KARAGÖZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

LEFKOŞA
2020

ÇOCUKLUKTA EBEVEYNLEŞTİRİLMİŞ YETİŞKİN BİREYLERDE DEPRESYON VE BENLİK SAYGISI İLİŞKİSİ

DUYGU KARAGÖZ

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ DANIŐMANI
YRD. DOÇ. DR. EZGİ ULU

LEFKOŞA
2020

KABUL VE ONAY

Duygu Karagöz tarafından hazırlanan "Çocuklukta Ebeveynleştirilmiş Yetişkinlerin Bireylerde Depresyon ve Benlik Saygısı İlişkisi" başlıklı bu çalışma 04/06/2020 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

JÜRİ ÜYELERİ

Yrd. Doç. Dr. Deniz ERGÜN (Başkan)

Yakın Doğu Üniversitesi

Fen Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü

Yrd. Doç. Dr. Ezgi ULU(Danışman)

Yakın Doğu Üniversitesi

Fen Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü

Yrd. Doç. Dr. Gizem ÖNERİ UZUN

Yakın Doğu Üniversitesi

Atatürk Eğitim Fakültesi

Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Bölümü

Prof. Dr. Mustafa Sağsan

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin, tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt ederim. Tezimin kağıt ve elektronik kopyalarını Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylıyorum

1.Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.***

2.Tezim sadece Yakın Doğu Üniversitesinde erişime açılabilir.

3.Tezimin iki (2) yıl süre ile erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde tezimin tamamı erişime açılabilir.

Tarih 04.06.2020

İmza

Duygu KARAGÖZ

TEŞEKKÜR

Tez hazırlık sürecinin her aşamasında derin akademik bilgisi ve titiz danışmanlığı ile çalışmamı zenginleştirdiği, bilgi ve deneyimlerini açık yüreklilikle paylaştığı, iç gözü kazanmama yol açan yönlendirmeleri ve mesleki bakış açısıyla benim için önemli bir model olduğu için Sayın Yrd. Doç. Dr. Ezgi Ulu'ya teşekkür ederim.

Jürimde yer alarak beni onurlandıran ve klinik psikolog olma yolculuğumda kendilerinden müthiş ilham aldığım hocalarım Yrd. Doç. Dr. Deniz Ergün ve Yrd. Doç. Dr. Gizem Öneri Uzun'a sonsuz teşekkür ederim.

Tez çalışmamın yanı sıra yanlarında staj yaparak tanıştığım, her yardım istediğimde beni geri çevirmeyen ve bana sonsuz destek veren Assist. Prof. Dr. Kuzeymen Balıkçı ve Uzm. Psikolog Damla Alkan'a sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Bu zorlu süreçte benim yanımda olan kardeşim Fizyoterapist Damla Karagöz'e ve meslektaşım Psikolog Mehmet Tolga Yurddaş'a çok teşekkür ediyorum.

Fikirleriyle bana her zaman destek olan kuzenlerim Yeliz Gençoğlu ve Seda Tok'a çok teşekkür ediyorum.

Son olarak, benim tez çalışmamın araştırma ve yazma sürecinde bana maddi manevi destek veren ve sürekli teşvik sağlama konusunda yardımcı olan ve ayrıca başarıyı her zaman destekleyen annem Necla Karagöz'e babam Hasan Hüseyin Karagöz'e ve en küçük kardeşim uzaktan bile olsa enerji ve ilhamımı aldığım çocuk yanımda Duru Karagöz'e, en derinden şükranlarımı sunuyorum. Bu başarı onlar olmadan mümkün olmazdı.

Teşekkür ederim.

ÖZ

ÇOCUKLUKTA EBEVEYNLEŞTİRİLMİŞ YETİŞKİN BİREYLERDE DEPRESYON VE BENLİK SAYGISI İLİŞKİSİ

Bu çalışmanın amacı, ebeveynleştirilmiş çocukların yetişkinlikteki depresyon ve benlik saygıları arasındaki ilişkiyi araştırmaktır. Çocuklukta ebeveynleştirilmiş yetişkinlerde ilişkisel tarama modeli ile yapılan çalışmada depresyon ve benlik saygısı arasındaki ilişki çeşitli demografik bilgiler çerçevesinde araştırılmıştır. Çalışmaya toplamda 400 Yetişkin birey katılmıştır ve katılımcılara Ebeveynleştirilmiş Çocuk Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı ve Beck Depresyon Envanteri uygulanmıştır. Araştırma Sonuçlarına göre çocuklukta ebeveynleştirilmiş yetişkin bireylerin depresyon düzeyleri yüksek olmakla birlikte benlik saygıları da düşük çıkmıştır. Sonuçlar demografik bilgiler ışığında değerlendirildiğinde cinsiyet faktörü anlamlı bir farklılık yaratmazken katılımcıların 30-39 yaş arası katılımcıların ebeveynleştirmeleri fazla çıkmıştır. 30-39 yaş grubundaki katılımcıların Rosenberg Benlik Saygısı puanları 50 yaş ve üzerindeki katılımcılardan yüksektir. Yaş ile depresyon arasında anlamlı bir farklılık olmadığı gözlemlenmiştir. Evli olan katılımcıların dul/bekar katılımcılara göre ebeveynleştirmeleri ve depresyonları daha yüksek benlik saygıları daha düşük bulunmuştur. Doğduğu yer bazında sonuçlar irdelendiğinde KKTC de doğan katılımcıların ebeveynleştirmeleri, depresyonları yüksek ve benlik saygıları TC doğumlu bireylere göre daha düşük bulunmuştur. Eğitim durumu incelendiğinde ilkokul ve ortaokul mezunlarının ebeveynleştirme, depresyon yüksek ve benlik saygıları üniversite ve üzeri mezun olan katılımcılara göre daha düşük bulunmuştur. Göç yaşama durumu incelendiğinde ise göç yaşayan bireylerin yaşamayanlara göre ebeveynleştirme, depresyon yüksek ve benlik saygıları düşük bulunmuştur. Kardeş sayısına bakıldığında 3 ve altı olan kardeşlerin ebeveynleştirme, depresyon ve benlik saygıları daha yüksek bulunmuştur. Doğum sırası incelendiğinde ise ikinci çocukların ebeveynleştirmeleri, depresyonları yüksek ve benlik saygısı daha düşük bulunmuştur. Yaşamını geçirdiği yere göre incelendiğinde köy/kasaba da yaşayan bireylerin il/ilçe de yaşayan bireylere göre ebeveynleştirmeleri, depresyonları yüksek bulunmuş olup benlik saygısı daha düşük bulunmuştur.

Baba eğitim düzeyine bakıldığında ise Babası okur-yazar ve ilkokul mezunu olan katılımcıların, ortaokul-lise ve üniversite düzeyinde eğitim alan katılımcılardan ebeveynleştirilmeleri, depresyonları yüksek ve benlik saygısı daha düşük bulunmuştur. Araştırmaya dahil edilen katılımcıların ailede rahatsızlık bulunması durumuna genel ebeveynleştirilme puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmazken kardeş odaklı ebeveynleştirilme puanları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Ailesinde rahatsızlık olan katılımcıların ailesinde rahatsızlık bulunmayan katılımcılara göre benlik saygıları yüksek Ailesinde rahatsızlık bulunmayan katılımcıların depresyonları daha yüksek bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Ebeveynleşme, Ebeveynleşmiş Çocuk, Depresyon, Benlik Saygısı

ABSTRACT

THE RELATIONSHIP BETWEEN DEPRESSION AND SELF ESTEEM IN ADULT INDIVIDUALIZED CHILDHOOD PARENTIFICATION

The purpose of this study is to investigate the relationship between parenthood children's depression and self-esteem in adulthood. The relationship between depression and self-esteem was investigated within the framework of various demographic information in the study conducted with the relational screening model in adults parented in childhood. A total of 400 Adult individuals participated in the research, and the participants were subjected to Parentized Child Scale, Rosenberg Self-Esteem, and Beck Depression Inventory. According to the results of the investigation, the depression levels of adult parents who were parenthesized in childhood were high, but their self-esteem was low. When the results are evaluated in the light of demographic information, the gender factor does not make a significant difference, while the parentalization of the participants between the ages of 30-39 is excessive. The Rosenberg Self-Esteem scores of the 30-39 age group participants are higher than those aged 50 and over. It was observed that there was no significant difference between age and depression. Parents and excavations of married participants compared to widows / single participants had higher self-esteem. When the results were examined based on birth, the parenting, depression, and self-esteem of the participants born in the TRNC were found lower than those born in TC. When the education level is analyzed, parentalization, depression, and self-esteem of the primary and secondary school graduates were found more depressed than the university and above graduates. When the immigration situation was analyzed, it was found that the individuals who experienced immigration had higher parentalization, depression, and low self-esteem than those who did not. Parents, depression, and self-esteem were found to be higher when the number of siblings was three and below. When the birth order was examined, the parenting, depression, and self-esteem of the second children were lower. When we reviewed according to the place where he lived, the individuals who lived in the village/town were found to be parented,

depressed, and lower self-esteem than the individuals living in the province/district. Considering the educational level of the father, the parents who are literate and primary school graduates were found to be parented from the participants who received education at secondary school and university level, their depression was higher, and their self-esteem was lower. While there was no statistically significant difference between the Parenting scores of the participants included in the study in case of discomfort in the family, the difference between the Sister-Oriented Parenting scores was statistically significant. Participants with pain in their families had higher self-esteem than those who did not have discomfort in their families.

Keywords: Parenting, Parentification Child, Depression, Self-Esteem

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY

BİLDİRİM

TEŞEKKÜR.....iii

ÖZ.....iv

ABSTRACT.....vi

İÇİNDEKİLER.....viii

TABLolar.....xi

KISALTMALAR LİSTESİ.....xii

1.BÖLÜM.....1

GİRİŞ.....1

1.1.Problem durumu.....1

1.2.Araştırmanın amacı.....3

1.3.Araştırmanın önemi.....3

1.4.Sınırlılıklar.....4

1.5.Tanımlar.....4

2.1.Ebeveynleşme.....4

2.BÖLÜM.....6

KURUMSAL AÇIKLAMALAR İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....6

2.1.1.Ebeveynleşme türleri.....6

2.1.2.Ebeveynleşme kavramını açıklayan bazı kurumsal yaklaşımlar.....7

2.1.2.1.Psikodinamik kuramlar.....7

2.1.2.2.Aile sistemleri yaklaşımları.....8

2.1.2.3.Bağlanma kuramı.....9

2.2.Benlik kavramı.....10

2.2.1.Benlik saygısı.....	11
2.2.2.Benlik ve ebeveynleştirmenin ilişkisi.....	12
2.3.Depresyon.....	13
2.3.1.Depresyon semptomları.....	14
2.3.2.Çocuklukta ebeveynleşme ve depresyon.....	14
3.BÖLÜM.....	16
YÖNTEM.....	16
3.1.Araştırmanın modeli.....	16
3.2.Çalışma grubu.....	16
3.3.Veritoplama araçları.....	18
3.3.1.Demografik bilgi formu.....	19
3.3.2.Ebeveynleştirilmiş çocuk ölçeği (EÇÖ-Y).....	19
3.3.3.Beck depresyon ölçeği (BDÖ).....	20
3.3.4.Rosenberg benlik saygısı ölçeği (RSBÖ).....	21
3.4.Verilerin toplanması.....	21
3.5.Verilerin analizi.....	22
4.BÖLÜM.....	24
BULGULAR.....	24
4.1.EÇÖ,RBS ve BDÖ ölçeklerinin demografik bilgilere yapılan analiz sonuçları.....	24
4.2.EÇÖ,RBS ve BDÖ envanteri ilişkisi sonuçları.....	42
5.BÖLÜM.....	44
TARTIŞMA.....	44
6.BÖLÜM.....	55
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	55
6.1.Sonuç.....	55
6.2.Öneriler.....	60

KAYNAKÇA.....	62
EK 1- Bilgilendirme formu.....	73
EK 2- Aydınlatılmış onam formu.....	74
EK 3- Demografik bilgi formu.....	75
EK 4- Ebeveynleştirilmiş çocuk ölçeği-yetişkin formu (EÇÖ-Y).....	77
EK 5- Rosenberg benlik saygısı ölçeği (RSBÖ).....	78
EK 6- Beck depresyon ölçeği (BDÖ).....	79
EK 7- KKTC Gazimağusa kaymakamlığından alınan izin belgesi.....	80
EK 8- Ölçek izin belgesi.....	81
ÖZGEÇMİŞ.....	83
ETİK KURUL RAPORU.....	8

TABLolar

Tablo 1. Katılımcıların sosyodemografik özelliklerine göre dağılımı.....	17
Tablo 2. Katılımcıların EÇÖ, RBSÖ ve BDE puanları.....	23
Tablo 3. Katılımcıların cinsiyetine göre EÇÖ, RBS VE BDÖ puanları karşılaştırması.....	24
Tablo 4 Katılımcıların yaşına göre EÇÖ, RBS VE BDÖ puanları karşılaştırması.....	25
Tablo 5. Katılımcıların medeni duruma göre EÇÖ, RBS VE BDÖ puanları karşılaştırması.....	26
Tablo 6. Katılımcıların doğum yerine göre EÇÖ, RBS VE BDÖ puanları karşılaştırması.....	27
Tablo 7. Katılımcıların eğitim durumuna göre EÇÖ, RBS VE BDÖ puanları karşılaştırması.....	29
Tablo 8. Katılımcıların göç yaşama durumuna göre EÇÖ, RBS VE BDÖ puanları karşılaştırması.....	30
Tablo 9. Katılımcıların kardeş sayısına göre EÇÖ, RBS VE BDÖ puanları karşılaştırması.....	31
Tablo 10. Katılımcıların doğum sırasına göre EÇÖ, RBS VE BDÖ puanları karşılaştırması.....	33
Tablo 11. Katılımcıların yaşamını geçirdiği yere göre EÇÖ, RBS VE BDÖ puanları karşılaştırması.....	34
Tablo 12. Katılımcıların anne eğitim durumuna göre EÇÖ, RBS VE BDÖ puanları karşılaştırması	36
Tablo 13. Katılımcıların baba eğitim durumuna göre EÇÖ, RBS VE BDÖ puanları karşılaştırması.....	37
Tablo 14. Katılımcıların ailede rahatsızlık bulunması durumuna göre EÇÖ, RBS VE BDÖ puanları karşılaştırması.....	39
Tablo 15. Katılımcıların depresyon tedavisi görme durumuna göre EÇÖ, RBS VE BDÖ puanları karşılaştırması	40
Tablo 16. Katılımcıların EÇÖ, RBS VE BDÖ arasındaki korelasyonlar.....	41
Tablo 17. Katılımcıların EÇÖ ve RBS puanlarının BDÖ puanlarına etkisi..	42

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

T.C.: Türkiye Cumhuriyeti

KKTC: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti

EÇÖ: Ebeveynleştirilmiş Çocuk Ölçeği – Yetişkin Formu

BDE: Beck Depresyon Envanteri

RBSÖ: Benlik Saygısı Ölçeği

SPSS: Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı

BÖLÜM I

GİRİŞ

Çocuğun gelişim düzeyinin üzerinde rol ve sorumluluk yüklenmesi çocuğun kendini ihmal etmesiyle birlikte ebeveyninde ihmal ve istismarıdır. Duygusal ihmal ve istismar günümüzde yetişkinlikte bir çok patolojiye sebep olabilmektedir. Bunun yanı sıra ebeveynleşme yaşantısına bir çok etken sebep olduğu bilinmektedir. Son yıllarda ebeveynleşme yaşantısının da kişilik problemlerine, uyum sorunlarına, kaygı ve depresyona, düşük akademik başarı ve somatizasyon problemlerine yol açtığı da bilinmektedir. Bu olumsuz sonuçların birey üzerindeki etkilerini kuramsal çerçevede ve araştırma bulguları ile birlikte değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

1.1. Problem Durumu

Bireyin doğumu ile başlayan gelişim sürecinde en temel ihtiyaç koruma ve bakımdır. Çocuk için koruma ve bakım ihtiyacı anne ve baba tarafından karşılanmaktadır. Aile içerisinde herkesin rol dağılımı bellidir. Burada ki roller karşılıklıdır ve her bireyin kendisinin görevini üstlenerek gerçeklemesiyle oluşur. Aile üyelerinin her birinin rolünü gerçekleştiremediğinde sağlıklı durumlar ortaya çıkabilir (Jurkovic ve Casey, 2000). Ebeveynler kendi ihtiyaç ve sorumluluklarını karşılayamadıklarında kendi rol ve sorumluluklarını çocuklarına aktarırlar. Ebeveynlerin oluşturmuş olduğu bu tutum tamamiyle sınır ihlali olup, alt sistemdeki fonksiyonları bozarak bir rol değişimine sebep olabilmektedir (Titzmann, 2012). Bu roller araçsal ve duygusal olmak üzere ikiye ayrılır. Araçsal olan rol ve sorumluluklar; ev içi işleri, yemek pişirme, çamaşır, bulaşık yıkama, ev ekonomisini planlayıp yürütme ve katkı yapmaktır. Duygusal ebeveynlik rolü ise aile içi huzuru sağlama, çatışma ortamını yatıştırma, kardeş kavgası ya da eş ile olan kavgayı yönetme gibidir. Kardeş odaklı ebeveynleşme de kardeşin bakım ve sorumluluğunu üstlenme şeklindedir. Ebeveynlerin yükledikleri bu rol ve sorumluluklar tam da ebeveynleşmeye sebep olduğu gibi

ileriki yaşam döngüsünde de çocuğa karşı yıkıcı ve çarpık bir tutum ile baş başa bırakır. Ebeveyn ve çocuk rolleri karışarak doğru olmayan bir tutum sergilenir, yani diğer bir deyişle çocuk, çocuk olmanın yanı sıra anne ve babanın da rolünü alarak sağlıklı bir döngünün içine girmektedir (Shaffer ve Sroufe, 2005).

Ebeveynlerin bu tutumu, bu sorumlulukları çocuklara yükleyerek çocukların çocukluk görevlerini yerine getirmesini engeleyerek, çocuklarına karşı ihmal ve istismar yapmış olarak değerlendirilir (Azar ve Wolfe, 1999). Bu sebeple ebeveynler bu sorumluluk ve rollerini çocuklara aktardıklarında ve bunlar çocuğun rolüymüş gibi görüldüğünde, çocukta depresyon, kaygı, uyum sorunları, düşük akademik başarı, düşük benlik saygısı gibi problemler karşısında zorluk yaşayabilirler. Bu gibi patolojik durumlara gebe kalan çocuklar yetişkinlik döneminde mutsuz ve depresif olmaya daha çok imkan verirler. (Zencir, 2018). Buna ek olarak alanyazında yapılan araştırmalarda bireyin gençlik ve ergenlik döneminde depresyon ve intihara gitme riskinin çocuklukta ihmal edilmiş bireylerde daha fazla olduğu söz konusudur (Sfoggia, Pacheco ve Grassi-Oliveira, 2008). Ebeveynleştirme kavramı kendi ihtiyaç ve sorumluluklarını çocuğa aktarması sürecinde çocuğun kendi sorumluluklarına gereken önemi vermemesine sebep olmaktadır. Bu durum ise çocuğun çocukluk dönemini yaşayamayıp yetişkinlik dönemine geçişini sağlamaktadır (Earley ve Csuway, 2002). Çocuk gelişim döneminde fiziksel, sosyal ve duygusal alanlarda gereksiminin karşılanması oldukça önemlidir (Öngider, 2013). Bireyin gelişiminde oluşan güvenli bağın sağlamlığı kişinin ilerideki yaşamında kendini sosyal anlamda ifade etmesine ve sağlıklı ilişkiler kurmasına da sebebiyet vermektedir (Gültekin, 2014) Kendini olumlu hissetme, sevgi, ilgi, ebeveyni tarafından onaylanma ve kabul görme, ebeveynin sıcaklık ve sevgi ile şekillenen tutumları en önemli etkenlerdendir (Öngider ve Gülay, 2007). Bu nedenle bireyin ailesiyle olan ilişkisinin depresyon ve benlik saygısı ile ilişkisinin incelenmesi gerektiği düşünülmektedir. Erişilebilen Türkçe alanyazında çocuklukta ebeveynleştirilmiş bireylerin depresyon ve benlik saygısı ile ilişkisine rastlanmamıştır. Bu nedenle bu çalışmanın problem cümlesi “Çocuklukta ebeveynleştirilmiş bireylerin yetişkinlikte depresyon ve benlik saygısı ile olan ilişkisi “olarak belirlenmiştir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın genel amacı ebeveynleştirilmiş çocukların yetişkinlikteki depresyon ve benlik saygıları arasındaki ilişkiyi araştırmaktır.

1. Katılımcıların ebeveynleştirilme, benlik saygısı ve depresyon düzeyleri nedir?
2. Katılımcıların ebeveynleştirilme düzeyleri sosyo-demografik özelliklerine göre farklılık göstermekte midir?
3. Katılımcıların benlik saygısı düzeyleri sosyo-demografik özelliklerine göre farklılık göstermekte midir?
4. Katılımcıların depresyon düzeyleri sosyo-demografik özelliklerine göre farklılık göstermekte midir?
5. Katılımcıların ebeveynleştirilme, benlik saygısı ve depresyon düzeyleri arasında nasıl bir ilişki vardır ?
6. Katılımcıların ebeveynleştirilme ve benlik saygısı depresyon puanlarını yordamakta mıdır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Çocukluk döneminde sorumluluklar (yani ebeveynlik) erken yetkinliğe, yetişmeye veya çocukluk yoksunluğuna yol açar (Barnett ve Parker, 1998). Çocuğun duyduğu temel gereksinim güvene, kişiler arası kabul ve onaya yöneliktir ve güven veren önemli yetişkinlerle kurulan etkileşim çocuğun karakter yapısını belirlemektedir. Çocuk içgüdülerin egemenliği altında olmasa da, doğuştan getirdiği büyük bir enerjiye, meraka, bedeninin masumiyetine, gelişmek için doğada var olan potansiyele ve sevilen yetişkinleri elinde tutma isteğine sahiptir. Bu yüzden yetişkinlerden onay ihtiyacı almak isteyen çocuk tüm benliğini ortaya koyar (Papalia, 2015).

Bu gelecekte, tamamlanamayan onay ihtiyacı üzerinden insan ilişkilerinde de büyük bir hasara yol açabilir. Onay alamayan çocuğun yetişkinlikte özsaygısını olumlu değerlendirmesi önem arz etmektedir. İncelenen bu çalışma ile bireyin özsaygı düzeyinin araştırılması önemlidir. Buna ek olarak bireyin gereğinden

fazla aldığı sorumluluk bireyde kaygı ve depresyona yönelik patolojik sonuçlar doğurabilmektedir. Ebeveynliğin, 'patoloji' veya ilişkisel işlev bozukluğu alanına koşulsuz olarak atfedilmemesi önerilmektedir (Akün, 2017).

KKTC ve TC de yaşayan bireylerde çocuklukta ebeveynleştirilen bireylerin depresyon ve benlik saygısı düzeylerinin detaylı araştırılıp incelenmesi için önem taşımaktadır. Ek olarak bu konuda diğer yapılacak olan çalışmalara ve literatüre önemli katkısı olacağı düşünülmektedir.

1.4. Sınırlılıklar

- Araştırma 2020 yılında TC ve KKTC de ikamet eden 30-70 yaş arası 400 yetişkin bireylerle sınırlıdır.
- Araştırma Ebeveynleştirilmiş Çocuk Ölçeği - Yetişkin formu, Rosenberg Benlik Saygısı ve Beck Depresyon Envanteri ölçeklerinin ölçtüğü niteliklerle sınırlıdır.
- Araştırma sadece KKTC ve TC uyruklu yetişkinlerle sınırlıdır.

1.5. Tanımlar

Ebeveynleşmiş Çocuk: Ebeveynleşme, genellikle yetişkinler için ayrılmış roller ve sorumlulukların çocukların üstlenecekleri şekilde aile alt sistemleri arasındaki değişimdir (Pakenham, Chiu, Bursnall ve Cannon, 2007).

Çocuklukta Ebeveynleştirilme: Çocuğun gelişim döneminde yaşına uygun olmayan sorumlulukları ve rollerin aile tarafından verilmesidir. (Chase, 1999).

2.1. Ebeveynleşme

Hooper (2007) göre Ebeveynleşme kavramı, ebeveynin aile içerisinde çocuklara gelişimsel olarak uygun olmayan sorumluluk düzeylerini üstlediği diğer aile üyeleri arasında tersine çevrilme, sınır bozulması ve ters hiyerarşidir.

Depresyon: Depresyon, uzun süren kasvet, umutsuzluk, nafiye, derin kötümserlik, aşırı suçluluk ve kendini kınama eğilimi ile karakterize bir ruh halidir. (Papalia, 2015).

Benlik saygısı: Benlik saygısı genellikle kendini değerlendirme veya kişinin kendi değerini ve kendini kabul etmesinin bir değerlendirmesi olarak kabul edilir. (Sharma ve Agarwala, 2013).

BÖLÜM II

KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1.1. Ebeveynleşmenin Türleri

Ebeveynliği tanımlarken, Munchin ve arkadaşları (1967) ebeveynlikle ilişkili davranış türlerini değerlendirmişlerdir. Bununla birlikte, çocuğun görevlerine, rollerine ve sorumluluklarına göre iki tür ebeveynlik tanımlamışlardır: araçsal ebeveynlik ve duygusal ebeveynlik. Araçsal ebeveynleştirme deneyimi olan ergenler ya da çocuklar yemek hazırlama, ev işleri yapma ve mali konuları ele alma gibi görevleri yerine getirirken, duygusal ebeveynliği yaşayan ergenler ya da çocuklar ebeveynlerin veya kardeşlerin duygusal ihtiyaçlarına cevap verirler. Bu duygusal ihtiyaçlar, aile için barışçı bir tutum sergilemek, aile içi çatışmayı önleyerek huzurlu bir ortam oluşturmak veya sırdaş olarak hareket etmek gibi roller üstlenmişlerdir. Duygusal ebeveynleştirmenin, araçsal ebeveynleştirmeden daha zararlı (yani depresyon gibi daha olumsuz sonuçlarla ilişkili olduğu) işaret eden kanıtlar elde edilmiştir (Byng-Hall, 2008).

Ebeveynleştirmenin kavramsallaştırılmasında ebeveynliğin etikliği, işlevselliği ve nesiller arası aktarımının altını çizmişlerdir. Aile sistemindeki güçleri, rolleri ve sorumlulukları çocuğun almasında bir dereceye kadar normal olmasını sağlayan bir işlevsellik vardır. Yani çocuk birtakım sorumluluklar alır ama bunlar sınırlıdır. Ergen ya da çocuk genel aile sisteminin ihtiyaçlarını ve sisteme dahil olan bazı bireylerin (örneğin ebeveynler, kardeşler) ihtiyaçlarını karşılar ve bu durumda ebeveynler ve kardeşler bakım almış olup aile de tek bakım alamayan aile üyesi çocuktur. Buna istinaden de çocuklar veya ergenler, ebeveynleştirilmiş bireylerdir (Hooper, L'Abate, Sweeney, Ganesini ve Jankowski, 2014).

Büyük ölçüde ampirik kanıtlarla desteklenmiştir. Literatürde ebeveynlik ve ebeveyn çocuk için alternatif terimler de yer almaktadır; yetişkinleşme (Burton,

2007), eş halini alan çocuk (Sroufe ve Ward 1980), rol değiştirme (Macfie ve ark. 2005), yük altındaki çocuk (Chase, 1999), adultoidler (Galambos ve Tilton-Weaver 2000), (Greenberger ve Steinberg, 1986), ebeveyn çocuk (Minuchin ve ark. 1967), küçük ebeveyn (Byng-Hall, 2008) ve genç bakıcı bunlardan bazılarıdır (Aldridge ve Becker 1993), (Siskowski, 2006).

2.1.2. Ebeveynleşme Kavramını Açıklayan Bazı Kuramsal Yaklaşımlar

Ebeveynleşmenin özgün kavramsallaştırmaları ve tanımları çoğunlukla sistem teorilerinden (örneğin, yapısal aile sistemleri teorisi, Bağlanma kuramı ve psikodinamik kuramlar) ortaya çıkmıştır (Byng-Hall, 2002). Ebeveynlik terimi, aile sistemleri teorisyenleri, ebeveynlik sürecinde, “ebeveyn(ler), ebeveyn işlevli bir çocuğa araçsal rolleri devrederek veya ebeveynin psikolojik veya fiziksel olarak tamamen rollerini yürütme işlevlerinden vazgeçtiğini” belirtmiştir (Hooper 2008). Ebeveynleşme kavramını açıklamaya çalışan birçok kuram bulunmaktadır. Bu bölümde, en temel üç yaklaşım olan aile sistemler, bağlanma ve psikodinamik kuramların, ebeveynleşmeye ilişkin görüşleri kısaca ele alınacaktır.

2.1.2.1. Psikodinamik Kuramlar

Ebeveynlik önceki nesillerin yanlışlarını düzeltmek için yapılmaktadır. Ebeveynler, bazı durumlarda, çocuklarının ebeveynlerinin kuşağında bulunmayan ebeveyn rollerini yerine getirmelerini teşvik ve talep eder. Çocukluğunda ihtiyaçları karşılanmayan ebeveynler kendi çocuklarından, cinsellik, saldırganlık ve bağımlılık ihtiyaçlarını karşılamalarını gidermek isteyebilirler. Çocukların ebeveynlere ve diğer aile üyelerine ebeveynlik yapma süreci ebeveynlerin psikolojik ve araçsal bir boşluktan dolayı kaynaklanmaktadır. Bunu yapan Ebeveynler, çocukken çoğu zaman ebeveynsiz olarak büyütüldü ve aynı etkiyi çocuklarında gerçekleştirdi. Dolayısıyla, bu süreç ebeveynliğin nesilden nesile aktarılabileceğinin göstergesidir (Perrin, 2010).

Özellikle, Jurkovic (1997) tarafından yapılan çalışmada yıkıcı ve yapıcı ebeveynlik olasılığını önermektedir. Yıkıcı ebeveynlik konusunda Jurkovic şöyle demektedir “Patolojik ebeveynlik, kendi başına ayırt edilebilir bir kötü muamele kategorisidir. “Çocuklara kötü muamele” etiketi altında ele alınan sorunların spektrumunun bir parçası olmasının yanı sıra, şiddetli ebeveynleşirme

biçimlerinin belirli etiyolojileri, şekilleri, kuşaklar arası bulaşma düzenlerini ve tedavi yanıtları olabilir (Jurkovic, 1997). Yapıcı ebeveynlik, yıkıcı ebeveynlikte sergilenen aynı davranışları içerir, fakat aynı zamanda aile üyeleri arasındaki bakım davranışlarını dengeler ve ergenin ebeveyn tarafından aile sistemine yaptığı katkıların takdirini ve onayını içerir. Boszormenyi-Nagy ve Spark'ın ebeveynliği kavramsallaştırmasının aksine tüm ebeveynleşmenin evrensel olarak patolojik olmadığını kabul etseler de Jurkovic'in ebeveynlik kavramsallaştırması, rakip bir perspektife izin veriyor, yani ebeveynliğin ergenin yaşı, gelişim düzeyi, aile kültürü, aile bağlamı göz önüne alındığında çocukların etik ve uygun (aşırı da olsa) tedavi edici olduğunu öngörür. Örneğin, bir ebeveyn kanser tedavisinden kurtulurken ailesel ve ebeveynlik görevlerine geçici olarak yardım eden bir ergen yapıcı ebeveynlik yaşayabilir. Kaç çocuk ve ergenin yapıcı ebeveynlik yaşadıkları belirsiz ve tartışmalı olmaya devam etmektedir (Jurkovic, 2014).

2.1.2.2. Aile Sistemleri Yaklaşımları

Bir çocuk geleneksel olarak yetişkinler için ayrılan rolleri ve sorumlulukları üstlendiğinde ebeveynlik bir tür çocuk ihmali olabilir ve çoğu zaman bir tür ihmal olabilir. Ebeveynleştirme, geleneksel olarak çocukluk gelişimini kesintiye uğratır veya buna müdahale ederek kötü ilişkiler, bağlanma sorunları ve çocuklukta ve daha sonra yetişkinlikte kendilik kökenli aileden zayıf farklılaşma yaratabilir (Morrell ve Casey, 2001). Aile sistemleri yaklaşımı, 1950'lerde psikiyatrist Murray Bowen tarafından geliştirilen bir teoridir. Özellikle, Bowen, aile sistemleri teorisini ve birbirine bağlı sekiz kavramını, ailelerde insan ilişkilerini yöneten duygusal bir sistemin olduğu temel varsayımı üzerine inşa etmiştir. Bowen'e göre aile projeksiyon süreci "ebeveyn sorunlarının çocuklara yansıtıldığı temel süreçtir" Böylece, aile sistemleri teorisi, bir aileyi tanımlayan ilişkiler ağını ortaya koyar. Bowen'in aile sistemleri teorisindeki birbirine bağlı sekiz kavram şunları içerir: benliğin bir bütün olarak aileden ayrılması; aileyi düzenleyen duygusal sistem ve ilişkileri; ebeveynlerden çocuğa meselelerin çok kuşaklı iletimi; sorunların bir ebeveyn tarafından bir çocuğa yansıtıldığı aile projeksiyonu süreci; ve krizle karşılaştıklarında aile üyelerinin duygusal olarak kesilmesidir. Bowenian teoride ailedeki bireylerin bilinçaltı güçlerin önemini vurgulanır. Aile terapisi, sistem yaklaşımı ve psikanalizin dinamik bir şekilde bileşiminden

oluşmaktadır. Kişiyi kuşaklararası bir bakış açısıyla yaklaşmak önemlidir. Bu teori daha önceki kuşaklardan kendisine aktarılmış olan problemli davranışları yeniden düzenleme imkanı sağlar. Diğer yandan psikodinamik yaklaşım kişilerin savunma mekanizmalarının baskısından kurtarmayı amaçlar. Her iki yaklaşım da aile yaşantısı üzerinde etkili olabilecek geçmişe ait çocukluk yaşantıları ve problemlerin oluşturduğu bilinçaltı baskılarının önemini vurgulamaktadır. Bu sayede bireyler farkındalık oluşturarak daha önceki kuşaklardan gelen davranış etkileşimini kırarak bu sayede bilinçaltısını yeniden yapılandırma ve içgörü kazandırmaya yardımcı olmaktadır (Canel, 2007).

2.1.2.3. Bağlanma Kuramı

Bağlanma kuramı ebeveyn ve çocuk arasındaki ilişkinin bozulması şeklinde ele alınmıştır. Bağlanma teorisi, ihmalin etkisini ve olumlu ve olumsuz sonuçların potansiyelini anlamak için yararlı bir çerçeve sağlar (Marotta, 2002).

Bowlby (1988), bağlanma davranışlarının işlevine ilişkin açıklamalarında, bağlanma davranışının gelişme, şimdiki ve gelecekteki işleyişe olan önemini açıkça dile getirmiştir. Bowlby, bağlanma davranışlarının sonuçlarını ileride gençleri tehlikeden korumaya hizmet ettiğini iddia etmiştir. Bu teori, bebeğin birinci basamak bakıcısıyla ilişkisinin sonraki ilişkilerin prototipi olduğunu ileri sürmüştür. Bowlby'ye (1973) göre, bebek bakıcısı ilişkisinde gelişen bağlanma tarzı gelecekteki ilişkileri etkiler. Birincil bakıcıyla olan bu erken deneyimler zihinsel olarak psikolojik olarak içselleştirilir.

Buna ek olarak, kişi ergenliğe ulaştığında, erken örüntüler veya bağlanma figürleriyle etkileşim, kişinin iç çalışma modeli tarafından yönlendirilen genelleştirilmiş etkileşim stillerine dönüştürülür (Hooper, 2007).

Kötü ebeveynlik deneyimi yaşayan çocukların bağlanma şekli güvensiz olarak sınıflandırılır (Pearson, Cohn, Cowan ve Cowan, 1994). Kişinin stresli yaşam olayları karşısındaki dayanıklılığı, çocukluk döneminde geliştirilen bağlanma tarzı ile önemli ölçüde belirlenir. Örneğin, ebeveynler arasında, ebeveyn psikopatolojisi, alkol ve madde bağımlılığı, evlilik sıkıntısı, psikiyatrik hastalık ve akıl sağlığı sorunları gibi faktörlerin tümü potansiyel olarak çocuklara kötü muameleye katkıda bulunur (Chase, 1999). Bu sorunlar, ebeveynlerin yeterli beslenme, bağlanma ve bakım sağlayamamalarında önemli bir rol oynamakta ve böylece bağlılığı etkilemektedir (West ve Keller, 1991). Sonuç olarak,

ebeveyn, çocuk için güvenli bir temel sağlayamaz (Bowlby, 1988). Yetersiz ebeveyn davranışı dolaylı olarak aile düzensizliğini ve kaostan teşvik edebilir (Marotta, 2003). Çocuğun travma olarak kötü muamele görüp görmediği, kötü muamele açıklandığında ailenin ve sosyal sistemdeki diğer önemli kişilerin nasıl tepki gösterdiği ile ilişkili olabilir (Marotta, 2003).

2.2. Benlik Kavramı

Benlik kavramı, bireyin kendi potansiyellerinin farkedip benzersiz bir şekilde kendi kendini gerçekleştirmesidir. Benlik, bireyin tutumları, değerleri, hedefleri, inançları, kişilerarası ilişkileri ve stilleri gibi diğerlerinden kişisel farklılıklarına dayanan kişilik özelliklerini ifade etmektedir (Feldman, 2005).

Rogers'a (1965) göre benlik kavramı kişinin kendini doğru ya da yanlış olarak değerlendirmesidir. Bu değerlendirme ile biz bir benlik yapısından söz edebiliriz. Rogers insanı belli kalıplar içinde gören kuramları reddeder ve insan davranışını akıcı olarak adlandırır. Rogers'a göre benlik, insanın kendine ilişkin algılamalarının düzenlenmiş şeklidir. Benlik insanın hareketlerini kontrol eden ve davranışlarını düzenleyen bir yapıda değildir. Deneyim ve algıların bileşiminden oluşan benlik bilinçlidir. Bilinç dışı etkenlerden hareket eden bir bilinç kavramının işlevsel bir tanımı yapılamaz ve araştırılmaz (Altıntaş ve Gültekin, 2003).

Maslow'un kişilik kuramında benlik kavramı önemli bir yer tutar. Maslow insanı bütüncü-holistik bir yaklaşımda ele almıştır. Davranışlarda temel gereksinimlerin hiyerarşik etkileşimine inanmıştır. Çevre ilişkilerinin kendini gerçekleştirme güdüsündeki rolünü kabul etmiş normalliği ideal insan durum olarak değerlendirmiştir (Altıntaş ve Gültekin, 2003).

Maslow bireyin potansiyelini tam olarak gerçekleştirmesine yönelik gereksinimler hiyerarşisini ortaya koymuştur. Bu hiyerarşide ancak daha aşağıda yer alan ihtiyaçlar yeterince tamamlandıktan sonra bir üst düzeydeki pozisyonda yer alan ihtiyaçlara geçilmektedir. Dördüncü pozisyonda benlik saygısı yer almaktadır (Önder, 2007).

2.2.1. Benlik Saygısı

Benlik kavramının, benlik imgesinin beğenilip benimsenmesi benlik saygısını oluşturur. Benlik saygısı, kişinin kendini değerlendirmesi sonucu ulaştığı benlik kavramını onaylamasından doğan beğeni durumudur (Yörükoğlu, 1993). Benlik saygısı, kişinin kendini değerlendirmesi sonunda olduğundan düşük ya da yüksek görmeksizin kendinden memnun olma, kendini olumlu, beğenilir, sevilen olma ve özüne güvenmeyi sağlayan olumlu bir ruh halidir (Özcan, Subaşı, Budak, Çelik, Gürel, ve Yıldız, 2013). Bireyin kendisini olduğundan yüksek ya da aşağı görmeden kendini olduğu gibi kabul etmesi, kendini değerli, olumlu, sevmeye ve beğenilmeye değer görmesidir.

Benlik saygısı duysal, düşünsel, sosyolojik ve dolaylı olarak fiziksel öğeleri barındırır. Bir kişinin kendine karşı olumlu veya olumsuz tutumuna ve kişilik işlevi ile yakından ilişkilidir. Benlik saygısı, kişinin kendini olmak istediği kişi olmaya nispeten yakın olarak algılaması olarak tanımlanır. Ve / veya kişinin istemediği türden olmaktan nispeten uzak, kişi niteliklerine göre olumlu ve olumsuz bir değer verir. Çocuklar ve ergenler arasında akademik başarı, sosyal işlevsellik ve psikopatoloji ile ilgili merkezi bir kavramdır. Çalışmalar, benlik saygısı düşük çocukların okullarda daha az başarılı olduklarını, akranları tarafından daha az kabul edildiğini ve anksiyete, depresyon ve yeme bozuklukları Benlik saygısı, uyuşturucu bağımlılığı ve akran ilişkilerine zarar vermek gibi uyumsuz ergen davranışını önleyen birincil güçtür (İzgiç, Akyüz 2001). Karacan'a (2009) göre benlik saygısı kişinin kendisinin günlük yaşamdaki başarıları ve başarısızlıkları hakkındaki kendine duyduğu kalıcı olumlu veya olumsuz duygu, düşünce ve yorumları şeklinde ifade edilebilir. Kişinin, bireysel değerlere ve kendisine verdiği önemi göstermektedir.

Goldner, Abir ve Sachar (2016) göre benlik saygısı, bireylerin yaşamının farklı yönlerini etkileyen bir kişilik değişkenidir ve sağlıklı bir kişilik geliştirmenin ön koşulu olarak görülmektedir. Benlik saygısının düzeyi, kişinin düşündüğü, söylediği ve yaptığı her şeyi, dünyaya bakışını, diğer insanların ona bakışını, yaşamı ile ilgili yaptığı seçimleri, sevgi verme ve alma yeteneğini ve

değiştirilmesi gerekenleri değiştirmek için harekete geçme gücünü etkiler (Aydın ve Güloğlu, 2001).

2.2.2. Benlik ve Ebeveynleştirmenin İlişkisi

Yapılan araştırmalar, ergenlik döneminde ebeveynlik deneyimi ile ilgili sayısız olumsuz sonuç ortaya çıkarmıştır. Bu olumsuz sonuçlar veya eşlik eden klinik sorunlar arasında, bunlarla sınırlı olmamak üzere, düşük benlik saygısı, ve zayıf iç sıkıntı bulunmaktadır (Stein ve ark. 1999). Çocukken gelişim düzeyinin üzerinde sorumluluk yüklenen bireylerde depresyon, düşük benlik saygısı, sosyal ilişkilerde zayıflık, düşük ekonomik düzey gibi birçok olası durum ebeveynleştirilme ile ilişkilidir (Akün, 2017). Earley ve Cushway'a (2002) göre, ebeveynleştirilmiş çocukların, düşük benlik saygısı, depresyon, kaygı, düşük akademik başarı, yeme bozuklukları, somatik yakınmalar, kişilik bozuklukları ve kişilerarası ilişkilerinde uyumsuzluk yaşaması, obsessif inançlara sahip olma, alkol madde bağımlılığı ya da kötüye kullanımı gibi sağlık problemleriyle karşı karşıya kalmaktadırlar. Ebeveynlerin mazoşistik ve narsistik kişilik özellikleri ile ebeveynleştirme arasında ilişki bulunmuştur (Jones ve Wells, 1996). Ebeveynler idealize ettikleri benlikleri çocuklarına yaptırmaya çalışırlar. Bunlar annesinin isteği üzerine bir müzisyen ya da babasının isteği üzerine doktor olması gibidir. Ebeveynleştirilen çocuklar ebeveynlerine yetmek için ve isteklerini karşılamak için birçok sorumluluk üstlenirler. Buna bağlı olarak kendilik algısından ödün verirler. Buda çocukların kendilik algısını düşürür ve yetersizlik hissi doğurur. Hooper, Tomek, Bond ve Reif (2015) Nationwide Üniversitesi'nde yaptığı çalışmada örneklem olarak 977 birey kullanmıştır. Bunlardan 791'i kadın 185'i erkek olarak tanımlanmıştır. Bu bireyler üniversite öğrencisidir. Yapılan araştırmada, öğrencilerin cinsiyet, ırk, psikolojik işleyiş ve çocuklukta ebeveynleştirilme değişkenleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerden çocukluk ebeveynleştirilmesine dair hikayelerini almışlardır ve benlik saygısı ile psikolojik iyi oluş hallerini değerlendirmişlerdir. Yapılan çalışmanın sonucunda ise ırk ve cinsiyet açısından bakıldığında aralarında anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır. Çalışmada erkek olan katılımcıların çocuklukta ebeveynleştirilme düzeyleri kadınlara olan katılımcılara göre yüksek düzeyde bulunmuştur. ırk bakımından incelendiğinde ise, Siyah Amerikalı bireylerin Latin Amerikalı bireylere göre ebeveynleştirilme düzeyleri daha

yüksek bulunmuştur. Beyaz Amerikalı bireylerin ise daha düşük ebeveynleştirilme düzeyleri bulunmuştur. Yapılan bir diğer çalışma ise 197 lisans öğrencisinden oluşan bir grup kullanılarak yapılan bu çalışma, çocuklukta ebeveynleşmenin yetişkinlerde utanma eğilimi ile ilişkili olduğunu bulmuştur. Ebeveynlik ve çocuk rollerinin tersine çevrilmesi ebeveynlik, çocuğun gerçek yeteneklerinin ve davranışlarının gelişimi pahasına, ebeveynlerin beklentileri ve ihtiyaçları ile erken bir tanımlama gerektirir; çabalar. Bu bulgu teorik olarak çocukluk ebeveynliği ile narsisistik ve mazoşist kişilik özellikleri arasında bir ilişki bulan daha önceki bir çalışma ile bağlantılıdır (Jones ve Wells, 1996).

2.3. Depresyon

Depresyon, semptomları günün çoğunda depresif bir ruh hali içeren psikolojik bir bozukluktur. Bazı faaliyetlere olan ilginin azalması bununla birlikte kilo da değişim gözlenmesi, uyku düzenleri ve hareketsizlik, yorgunluk veya enerji kaybı, değersizlik duyguları, konsantre olma yeteneğini kaybetmesi ve tekrarlayan ölüm ve intihar düşüncelerini içeren belirli bir sendromdur. Depresyon duygusal, bilişsel ve fiziksel belirtilerden oluşur. Yaşamdan zevk almama, ilgi azalması veya kaybı, konsantrasyon bozukluğu, kendini değersiz hissetme, değersizlik-suçluluk düşünceleri, intihar düşünceleri, umutsuzluğun yanında uyku değişiklikleri, iştah değişiklikleri, enerjinin az olması, karar vermede güçlük çekme, psikomotor faaliyetlerde yavaşlama veya ajitasyon, cinsel istekte azalma, günlük hayatı sürdürmekte güçlük çekme olarak kendini gösterir. (Öztürk ve Uluşahin, 2011).

Depresyon, genel popülasyonda yaşam boyu yaygınlığı %10 olarak tahmin edilen yaygın bir psikiyatrik bozukluktur. Klinik ortamlarda prevalansı % 20'ye kadar çıkabilir. Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve İstatistiksel El Kitabına (DSM-5) göre, Majör Depresyon teşhisi 2 haftalık bir sürede beş veya daha fazla semptomun bulunmasını gerektirir. Semptomlardan biri en azından depresif bir ruh hali veya anhedonia (ilgi kaybı veya zevk kaybı) olmalıdır. Major Depresyonun ikincil semptomları iştah veya kilo değişiklikleri, uyku güçlükleri (uykusuzluk veya hipersomnia), psikomotor ajitasyon veya yavaşlama, yorgunluk veya enerji kaybı, düşünme veya konsantre olma yeteneği, değersizlik veya aşırı suçluluk hissi ve intihar eğilimidir (APA, 2013).

2.3.1. Depresyon Semptomları

Depresyona dair klinik değerlendirmeler sonucunda Majör bir depresyon döneminin varlığını veya yokluğunu belirlemek için DSM-5 kriterlerine göre, semptomlar toplanır. Sonuç olarak DSM, depresyon yapısının tek boyutlu olarak kabul edilebileceğini varsayar. Bununla birlikte, birkaç çalışma farklı depresyon alt tiplerini tanımlamıştır. Majör depresyon belirtilerinin en iyi somatik ve somatik olmayan faktörlerle temsil edildiğini belirtmişlerdir. Somatik maddeler arasında uyku zorlukları, iştah veya kilo değişiklikleri, zayıf konsantrasyon, yorgunluk ve psikomotor ajitasyon/yavaşlama yer almaktadır. Somatik olmayan faktör, depresif ruh hali, anhedonia, değersiz duygular ve ölüm düşünceleri gibi duygusal maddelerden oluşmaktadır (APA, 2013). Depresyon belirtilerini yaşayan bireyin ruh hali dalgalı olduğu bilinmektedir (Comer, 2010). Depresyon yaşayan bir bireyin bilişsel olarak dalgalanmalar yaşadığı bilinmektedir. Beck, bununla ilgili yaptığı çalışmada bilişsel üçlü (cognitive triad) hakkında genel fikir kişinin kendinin, evren ile ilgili düşüncelerinin ve ileriki hayatı ile ilgili düşüncelerinin önemli olduğunu vurgulamıştır (Beck ve Alford, 2009). Depresyon yaşayan kişinin iradesi bir hayli zayıf ve günlük işlerini yürütmekte bile zorlanır (Beck ve Alford, 2009). Bununla birlikte kişinin yaşam kalitesi düştüğü için bununla başa çıkamayıp intihar eden kişi sayısı bir hayli fazladır (Lewin ve Kelly, 2018). Daha önce yürütülen çalışmalar da ergenlik döneminde ortaya çıkan en sık yaşanan ruhsal sorunlardan birini depresyon olarak belirtmişlerdir (McDermott ve Ebmeier, 2009), (Johanson ve Bejerholm, 2017). Buna bağlı olarak depresyonun görülme sıklığı çocukluk döneminde az görülürken ergenlik döneminde görülme sıklığında ciddi bir artış söz konusudur (Akın ve Çetin, 2007).

2.3.2. Çocuklukta ebeveynleşme ve depresyon

Champion (2009) enstrümental ve duygusal bakımları şu şekilde tanımlanır; Enstrümantal Bakım, çocuğun ebeveyne baktığı veya tipik olarak ebeveyn rolleri alarak kabul edilen görev ve sorumlulukları üstlendiği bir roldür. Çocuğun ebeveyn rolü yapması yani evin sorumluluklarını üstlenmesidir; kardeşlerin veya diğer aile üyelerinin sorumluluklarını almak, temizlik yapmak, yemek

hazırlamak, ebeveynin kıyafetlerini ayarlamak veya yanlış davranışı düzeltmek gibi...

Duygusal Bakım, çocuğun ebeveynin duygusal gereksinimlerine veya ebeveyn için duygusal bir yük üstlenmesidir. Duygusal bakım örnekleri arasında çocuğun ebeveyninin sorunları veya zorlukları hakkında bilgi sergileyen (ör. Duygusal semptomlar, finansal zorluklar, evlilik sorunları veya kişilerarası zorluklar) veya ebeveynin duygusal sorunlarına çözüm önerileri veya ebeveynin zorlukları için sorumluluk alması sayılabilir (Champion, 2009).

Depresyonda olan ebeveynler araçsal olan ve duygusal olan ihtiyaçlarını karşılayamazlar ve bu sorumlulukları belli bir zaman sonra çocukları alır (Hammen, Brennan ve Shih, 2004). Ebeveynleşmiş birey kendinin ihtiyaçlarından önce anne babanın ihtiyaçlarını karşılayarak kendini geri planda tutar. Bu da hem depresyonu hem de kaygıyı doğurmaktadır (Spitzer, Gibbon ve Williams, 2001). Daha önce çalışılan araştırmada çocuk ya da ergenlerin gereğinden fazla sorumluluk almasının yetişkinlikte kaygı ve depresyon düzeyleri ile olan ilişkisine bakıldığında depresyon geçmişi olan bir anneye sahip olan çocukların ebeveynleştirilme düzeyi yüksek bulunmuştur (Champion ve ark. 2009). Aynı zamanda da Ebeveynlerin depresif belirtilerinin olmasında da ve ebeveynlik davranışlarının geri çekilmesinde çocukların ebeveynlerine olan duygusal ve araçsal bakımlarının etkisi çok fazladır (Weaver, Shaw, Dishion ve Wilson, 2008).

Bu iki bakım türü (araçsal ve duygusal) güçlü bir şekilde ilişkilendirilmiş olmasına rağmen mevcut sonuçlar sadece duygusal bakımın ergenlerin anksiyete-depresyon ve sosyal yeterlilik belirtilerinin anlamlı bir yordayıcı olduğunu, bunların ilişkili ancak farklı yapılar olabileceğini göstermektedir (Champion, Jaser, ve Reeslund, 2009).

Yapılan bir diğer çalışmada depresyon belirtisi olan ve olmayan ebeveynler karşılaştırıldığında bakım veren çocukların ilerideki depresyon ve kaygı yönünde bir değişiklik olmadığı hatta depresyon belirtisi gösteren ebeveynin, ergenin bakım vermesi ile daha çok depresyona düşme eğilimi fazla olduğu gözlenmiştir (Champ ve ark. 2009).

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Çocukluk döneminde ebeveynleştirilmiş bireylerin yetişkinlikteki depresyon ve benlik saygısı ile olan ilişkiyi belirlemeye yönelik yapılan bu araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel (Korelasyonel) tarama modeli kullanılmıştır. Bu araştırma modeli iki veya daha çok değişken arasında birlikte değişim varlığını ve /veya bu değişimin derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırmalarda kullanılır (Köklü ve Büyüköztürk, 2000). Bu tür bir araştırmada aralarında ilişki aranacak değişkenler, ayrı ayrı toplanarak sembolleştirilir. Ancak bu sembolleştirme (değer verme, ölçme), ilişkisel bir çözümlemeye olanak sağlayacak biçimde yapılmalıdır. (Büyüköztürk, Demirel, Karadeniz, Akgün ve Çakmak, 2017).

3.2. Çalışma grubu

Araştırma için çalışma grubunun Kuzey Kıbrıs'da ve Türkiye yaşayan kolayda örnekleme yöntemiyle ulaşılmış 400 kişi oluşturmaktadır. Kolayda örnekleme yöntemi, veri toplayan kişinin uygun zamanda uygun yerdeki elemanlardan seçimi ile örnekleme oluşturmaya çalışmaktadır (Büyüköztürk, 2004). 400 birey ile ilgili demografik bilgiler aşağıdaki Tablo1'de verilmiştir.

Tablo 1.*Katılımcıların sosyodemografik özelliklere göre dağılımı*

	Sayı (n)	Yüzde (%)
Cinsiyet		
Kadın	211	52,75
Erkek	189	47,25
Yaş		
30-39 yaş	192	48,00
40-49 yaş	103	25,75
50 yaş ve üzeri	105	26,25
Medeni durum		
Evli	327	81,75
Bekar/Dul	73	18,25
Doğum yeri		
Kıbrıs	68	17,00
TC	332	83,00
Eğitim durumu		
İlkokul	101	25,25
Ortaokul	111	27,75
Lise	86	21,50
Üniversite ve üzeri	102	25,50
Göç yaşama		
Evet	254	63,50
Hayır	146	36,50
Kardeş sayısı		
3 ve altı	103	25,75
4-5	181	45,25
6 ve üzeri	116	29,50
Doğum sırası		
İlk çocuk	129	32,25
İkinci çocuk	175	43,75
Üçüncü ve üzeri	96	24,00
Yaşamını geçirdiği yer		
Köy/Kasaba	197	49,25
İl	84	21,00
İlçe	119	29,75
Anne eğitim durumu		

Okur yazar	33	8,25
İlkokul	295	73,75
Ortaokul-Lise	50	12,50
Üniversite ve üzeri	22	5,50
Baba eğitim durumu		
Okur yazar	13	3,25
İlkokul	308	77,00
Ortaokul-Lise	49	12,25
Üniversite ve üzeri	30	7,50
Ailede rahatsızlık		
Var	36	9,00
Yok	364	91,00
Depresyon tedavisi görme		
Tedavi gören	139	34,75
Tedavi görmeyen	261	65,25

Tablo 1. 'de gösterilen katılımcıların sosyo-demografik özelliklerinin dağılımına ilişkin bulgular incelendiğinde, katılımcıların %52,75'inin kadın ve %47,25'inin erkek olduğu, %48,0'inin 30-39 yaş grubunda, %25,75'inin 40-49 yaşında ve %26,25'inin 50 yaş ve üzerinde olduğu, %81,75'inin evli olduğu ve %83,0'ünün TC doğumlu olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların %25,25'inin ilkokul, %27,75'inin ortaokul, %21,50'sinin lise ve %25,50'sinin üniversite ve üzerinde eğitim aldığı, %63,50'sinin daha önce göç yaşadığı, %25,75'inin 3 ve altı, %45,25'inin 4-5 ve %29,50'sinin 6 ve üzeri sayıda kardeşi olduğu, %32,25'inin ilk çocuk, %43,75'inin ikinci çocuk ve %24,0'ünün üçüncü ve üzeri çocuk olduğu, %49,25'inin yaşamını köy/kasabada geçirdiği, %21,0'inin ilde ve %29,75'inin ilçede geçirdiği belirlenmiştir. Katılımcıların %73,75'inin annesinin ilkokul mezunu, %12,50'sinin ortaokul-lise mezunu olduğu, %77,00'sinin babasının ilkokul mezunu ve %12,25'inin ortaokul-lise mezunu olduğu saptanmıştır. Katılımcıların %91,0'inin ailede rahatsızlığının olmadığı ve %34,75'inin depresyon tedavisi gördüğü belirlenmiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama amacıyla kullanılan araştırmacı tarafından geliştirilen kişisel bilgileri toplamak için Demografik Bilgi Formu, Ebeveynleştirilmiş Çocuk Ölçeği-Yetişkin Formu (EÇÖ-Y), Beck Depresyon Envanteri (BDÖ), ve Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği (RBSÖ) ile ölçüm yapılmıştır. Yapılan

çalışmada ölçeklere dair geçerlik, güvenirlik, puanlama ve açıklama kısmı verilmiştir.

3.3.1. Demografik Bilgi Formu

Katılımcıların demografik bilgileri ile ilgili sorular araştırmacı tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu ile toplanmıştır. Demografik içerikte bulunan bireylerin yaş, cinsiyet, medeni durum, doğum yeri, bireyin kendi eğitim düzeyi, anne-baba eğitim düzeyi, ikamet bilgileri, kaç kardeş olduğu, ailede kaçınıcı çocuk olduğu, depresyon tedavisi görüp görmediği, ailede kalıtsal rahatsızlık engel durumunun olup olmadığı ve göç etme tarihlerine ilişkin 13 soru bulunmaktadır.

3.3.2. Ebeveynleştirilmiş Çocuk Ölçeği-yetişkin formu (EÇÖ-Y)

Ebeveynleştirilmiş çocuk ölçeği-yetişkin formu Avcı ve Zencir tarafından 2018 yılında geliştirilmiştir. Ölçek iki bölümden oluşmaktadır; ilk bölüm genel ebeveynleştirilme tüm bireylere yönelik olup ikinci bölüm olan kardeş odaklı ebeveynleştirilme en az bir kardeşi olan yetişkin bireylere yöneliktir. Ölçek 32 maddeden oluşmaktadır. Bu çalışmada geliştirilen ölçek, yetişkin bireylerin, kök ailelerindeki yaşantılarından kaynaklı çocuklukta ebeveynleştirilme düzeylerini ölçen maddelerden oluşmaktadır. Ölçeğin ilk bölümü olan genel ebeveynleştirilme alt ölçeğine “Annemin/babamın sorumluluğunda olan işlerde bile kendimi sorumlu hissedirim” maddesi; ikinci bölümü olan kardeş odaklı ebeveynleştirilme alt ölçeğine ise “Kardeşlerimin başına bir iş gelse benden bilinirdi” maddesi örnek olarak verilebilir. Ölçekten yüksek puan alan bireylerin ebeveynleştirilme düzeyleri yüksektir. 1-22 madde arası, genel ebeveynleştirilme düzeylerine ait puan verir. Yüksek puan almak, yüksek genel ebeveynleştirilme düzeyini, düşük puan ise, genel ebeveynleştirilme düzeyinin düşük olduğunu göstermektedir.

23-32 ölçeğin ikinci kısmı ve en az bir kardeşi olan bireyler yanıtlar. Tek boyuttur ve yüksek puan almak, kardeş odaklı ebeveynleştirilme düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir. Ölçeğin ilk bölümü dört faktörden oluşur ve açıkladığı toplam varyans %59,52 olarak hesaplanmıştır ve ikinci bölümün açıkladığı toplam varyans yapılan paralel analiz sonucunda %62.1 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin genel ebeveynleştirilme boyutunun cronbach alpha

katsayısı .883; kardeş odaklı ebeveynleştirilmeye ait Cronbach alpha katsayısı da .882 olarak analiz edilmiştir. Ölçek formu 5'li Likert tipi, '1' 'kesinlikle katılmıyorum', '5' 'kesinlikle katılıyorum' olacak şekilde hazırlanmıştır. EÇÖ-Y'nin Cronbach alpha iç tutarlık katsayısı .88 olarak hesaplanmıştır. Madde toplam korelasyon katsayıları ise .37 ile .71 arasında bulunmuştur (Zencir ve Avcı, 2018).

3.3.3. Beck Depresyon Ölçeği (BDÖ)

Orijinali 1961 yılında Beck ve arkadaşları tarafından geliştirilen ve Teğin (1980), tarafından Türkçe uyarlaması yapılan Beck Depresyon Ölçeğinin amacı depresyon tanısını belirlemek için değil, depresyon belirtilerinin derecesini tespit etmek amacıyla geliştirilmiştir. Önceki Beck Depresyon envanteri araştırma bulgularına dayanarak, bir, iki, üç faktörlü modeller ve iki faktörlü modeller dahil olmak üzere birçok rakip model test edilmiştir. Özellikle, depresyonun üniter bir yapı olduğunu varsayar ve bu nedenle tüm maddelerinin tek bir faktöre ("Depresyon") yüklenmesine izin verilir. "bilişsel-duygusal" ve "somatik" faktörlerle temsil edilen iki faktörlü bir modeli test etmiştir Beck ve ark. tarafından tanımlanan orijinal iki faktörlü modeli test etmiştir, yani, "somatik-duygusal" ve "bilişsel" faktörler olmak üzere üç faktörü içermektedir. Bununla birlikte bulgular, genel bir depresyon faktörü ile bilişsel, duyuşsal ve somatik olmak üzere üç spesifik faktörden oluşan iki faktörlü modelin verilere en iyi uyumu sağladığını göstermektedir (Beck, Steer ve Brown, 1996). Beck Depresyon Envanteri depresif belirtilerin varlığını ve şiddetini değerlendiren bir öz bildirim aracıdır. 0'dan 3'e kadar 4 puanlık bir ölçekte derecelendirilen 21 maddeden oluşur ve daha yüksek puanlar daha şiddetli depresyon belirtilerini gösterir. Osman ve diğerleri (1997), toplam BDÖ skoru için 0.90 a α puanı rapor etmiş ve bu da yüksek güvenilirliği göstermektedir. Bu skor aynı zamanda BDÖ kılavuzunda belirtilen yüksek α indeksine de karşılık gelmektedir (Beck, Steer ve Brown, 1996). Steer ve diğerleri (1999) BDÖ için a 0.90 a katsayısı bildirmiştir. Kuchner (2007) $r = 0.84$ α katsayısı ve $r = 0.78$ test-tekrar test güvenilirliği belirlemiştir ($p < 0.001$). BDÖ'nün Hollanda versiyonunun iç tutarlılığı, BDÖ (Does, 2002), hasta grubu için $\alpha = 0.92$ ve kontrol grubu için $\alpha = 0.88$ (Evers, van Vliet-Mulder, ve Groot, 2005).

3.3.4. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği (RBSÖ)

Benlik saygısını değerlendirmek için kullanılan bu envanter, 1965 yılında Morris Rosenberg tarafından geliştirilmiştir Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği 1965 yılında Rosenberg tarafından geliştirilerek ilk olarak ergenler üzerinde kullanılmıştır. Çuhadaroğlu (1986) ölçeği Türkçe 'ye uyarlayarak lise öğrencileri üzerinde geçerlik güvenirlik çalışmalarını yapmıştır. Bu uyarlama çalışmasında geçerlilik katsayısı $r = .71$ olarak bulunmuştur. Test-tekrar test güvenirlik yöntemi kullanılarak hesaplanan güvenirlik katsayısı ise $r = .75$ olarak saptanmıştır. Bu envanter, 11 alt ölçeği kapsamaktadır. Bu araştırmanın amacı doğrultusunda Rosenberg Benlik Saygısı Envanteri'nin ilk 10 maddesini kapsayan "benlik saygısı" alt ölçeği kullanılmıştır. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği'nden alınan yüksek puan yüksek benlik saygısını göstermektedir. Bu ölçekteki sorulara verilen yanıtlar 0-6 aralığında puan değerleri almaktadır. Puanların yorumlanmasında; 0-1 puan alanların "düşük"; 2-4 puan alanların "orta", 5-6 puan alanların ise "yüksek" benlik saygısına sahip oldukları kabul edilir (Çuhadaroğlu, 1986). Bu çalışmada testin güvenirlik katsayısı $r = .80$ olarak bulunmuştur. Bu ölçek katılımcıların, elde ettikleri puanların ortalaması alınarak benlik saygısı düzeylerini belirler (Çuhadaroğlu, 1986).

3.4.Verilerin Toplanması

Verileri toplamaya ilk olarak Etik Kurul Onayı izni alınarak başlanmıştır. Veri toplama sürecinin 1 ayın ilk 15 günü Türkiye de 2. 15 günü ise KKTC de veri tamamlanmış olup 1 ay doldurulmuştur. Araştırmaya başlamadan önce Gazimağusa kaymakamlığı tarafından araştırma yapılabilir izni temin edilmiştir. İznin ardından KKTC Gazimağusa'da yaşayan katılımcılara ulaşılarak uygulama yapılmıştır. Ardından Türkiye de ikamet eden katılımcılara ulaşılarak toplamda 400 yetişkin birey ile görüşme sağlanmıştır. Yapılan görüşmeler araştırmacı tarafından katılımcılarla yüz yüze olarak yapılmıştır. Ulaşılan katılımcılara ilk olarak yapılan araştırma hakkında detaylı bilgilendirilme yapılmıştır. Yapılan çalışmada kişilerin verilerinin ölçek uygulayıcısında saklı kalacağı önemle vurgulanmıştır. Katılımcılar ölçekleri yaklaşık olarak 20 dakikada cevaplamıştır ve her katılımcı bireysel olarak uygulamaya katılmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırmada anket ile ulaşılan veriler toplanarak istatistiksel olarak analiz edilmesi için Sosyal Bilimler için Uygulamalı İstatistik (SPSS) 24.0 programı kullanılmıştır.

Araştırmaya dahil olan katılımcıların yaş, cinsiyet, göç yaşama, doğum yeri, kardeş sayısı, eğitim durumu, doğum sırası, yaşamını geçirdiği yer, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, medeni durum, ailede rahatsızlık olup olmadığı, depresyon tedavisi görüp görmediği gibi demografik bilgilerine ilişkin elde edilen bilgiler analiz edilmiş olup ve bu sonuçlar bulgular bölümünde tablolastırılarak belirtilmiştir.

Bireylerin ebeveynleştirilmiş çocuk ölçeği, Rosenberg benlik saygısı ve Beck depresyon envanterinden aldıkları puanlara ait çarpıklık katsayısının kendi standart hatasına bölünmesiyle elde değilen z değeri, ortalama değeri gibi tanımlayıcı bazı istatistikler verilmiştir.

Katılımcıların cinsiyetine, doğum yerine, göç yaşama, ailede rahatsızlık, depresyon tedavisi görme ve medeni durumu değişkenlerine göre ebeveynleştirilmiş çocuk ölçeği, Rosenberg benlik saygısı ve Beck depresyon envanteri puanları Mann-Whitney U testi kullanılarak karşılaştırma yapılmıştır. Katılımcıların yaşına, eğitim durumuna, kardeş sayısına, yaşamını geçirdiği yere, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi ve doğum sırası göre ebeveynleştirilmiş çocuk ölçeği, Rosenberg benlik saygısı ve Beck depresyon envanteri puanları Kruskal-Wallis H testiyle test edilmiştir. Ebeveynleştirilmiş çocuk ölçeği, Rosenberg benlik saygısı ve Beck depresyon envanteri puanları karşılaştırılmasında Spearman testi kullanılarak incelenmiştir. Katılımcıların ebeveynleştirilmiş çocuk ölçeği ve Rosenberg benlik Saygısı puanlarının Beck depresyon envanteri puanlarını yordama durumu doğrusal regresyon analiziyle incelenmiştir.

Tablo 2.

Katılımcıların Ebeveynleştirilmiş Çocuk Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı ve Beck Depresyon Envanteri puanları (n=400)

						K-S				
	n	x	s	Min	Max	İst.	sd	p	Çarp.	Bas.
Genel										
Ebeveynleştirilme	400	58,21	13,63	23	91	0,31	393	0,00	-0,81	-0,03
Kardeş Odaklı										
Ebeveynleştirilme	393*	26,98	9,49	10	64	0,31	393	0,00	-0,39	-0,31
Rosenberg										
Benlik Saygısı	400	31,63	3,44	16	50	0,34	393	0,00	1,19	3,76
Beck Depresyon										
Envanteri	400	18,54	10,70	0	43	0,30	393	0,00	-0,55	-1,20

*Kardeşi olan katılımcılar yanıtlamıştır.

Tablo 2 'de araştırmaya dahil edilen katılımcıların Ebeveynleştirilmiş Çocuk Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı ve Beck Depresyon Envanteri puanlarına dair ortalama, standart sapma, en küçük ve en büyük değer gibi tanımlayıcı istatistikler verilmiştir.

Tablo 2.'de katılımcıların Genel Ebeveynleştirilmiş Çocuk Ölçeğinden $\bar{x}=58,21\pm13,63$ puan, Kardeş Odaklı Ebeveynleştirilmiş Çocuk Ölçeğinden $\bar{x}=26,98\pm9,49$ puan, Rosenberg Benlik Saygısı ölçeğinden $\bar{x}=31,63\pm3,44$ puan ve Beck Depresyon Envanterinden $\bar{x}=18,54\pm10,70$ puan aldıkları görülmüştür.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Araştırmamızın bu bölümünde ulaşılan ölçek puan farklılıklarını belirlemek üzere kullanılan analiz sonuçları yer almıştır.

4.1. EÇÖ, RBS VE BDÖ ölçeklerinin Demografik bilgilerine yönelik yapılan analiz sonuçları

Tablo 3.

Katılımcıların cinsiyetine göre Ebeveynleştirilmiş Çocuk Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı ve Beck Depresyon Envanteri puanlarının karşılaştırılması (n=400)

	Cinsiyet	n	$\bar{x}$	s	M	Alt	Üst	SO	Z	p
Genel	Kadın	211	57,90	13,87	66	23	89	198,51	-0,389	0,697
Ebev.	Erkek	189	58,56	13,37	66	24	91	202,72		
Kardeş	Kadın	207	26,47	9,98	33	10	50	193,42	-0,708	0,479
Odaklı Ebev.	Erkek	186	27,55	8,91	33	10	64	200,99		
Rosenberg	Kadın	211	31,79	3,76	30	23	50	203,25	-0,567	0,571
Benlik Saygısı	Erkek	189	31,46	3,06	30	16	40	197,43		
Beck	Kadın	211	18,80	10,51	26	0	43	202,36	-0,358	0,720
Depresyon Envanteri	Erkek	189	18,26	10,92	27	0	40	198,43		

Tablo 3.'de katılımcıların cinsiyetine göre Ebeveynleştirilmiş Çocuk Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı ve Beck Depresyon Envanteri puanlarının karşılaştırılması için yapılan Mann-Whitney U testi bulguları gösterilmiştir.

Tablo 3. incelendiğinde araştırma kapsamına alınan kadın ve erkek katılımcıların Genel Ebeveynleştirilme, Kardeş Odaklı Ebeveynleştirilme, Rosenberg Benlik Saygısı ve Beck Depresyon Envanteri puanları arasında anlamlı bir fark elde edilmemiştir ($p \geq 0,05$). Erkek katılımcıların söz konusu Genel ebeveynleştirme ve Kardeş odaklı Ebeveynleştirilme ölçeğinden aldıkları değerler kadın katılımcılardan daha yüksek düzeyde bulunmuştur. Fakat, aralarındaki fark anlamlı bulunmamıştır. Araştırmaya katılan bireyler cinsiyetlerine göre Genel Ebeveynleştirilme, Kardeş Odaklı Ebeveynleştirilme, Rosenberg Benlik Saygısı ve Beck Depresyon Envanterinden benzer puanlar almışlardır.

Tablo 4.

Katılımcıların yaşına göre Ebeveynleştirilmiş Çocuk Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı ve Beck Depresyon Envanteri puanlarının karşılaştırılması (n=400)

	Yaş	n	$\bar{x}$	s	M	Alt	Üst	SO	X ²	p	Fark
Genel Ebev.	30-39 yaş	192	55,55	13,77	66	23	91	178,57	16,335	0,000*	1-2
	40-49 yaş	103	59,94	12,99	66	23	89	212,90			1-3
	50≥ yaş	105	61,38	13,12	66	27	89	228,44			
Kardeş Odaklı Ebev.	30-39 yaş	186	25,49	9,47	33	10	47	181,72	7,369	0,025*	1-2
	40-49 yaş	102	28,48	9,84	33	10	64	211,63			1-3
	50≥ yaş	105	28,15	8,85	33	10	46	209,87			
Rosenberg Benlik Saygısı	30-39 yaş	192	32,03	3,97	30	16	50	212,96	6,180	0,045*	1-3
	40-49 yaş	103	31,33	2,97	30	24	40	195,13			
	50≥ yaş	105	31,20	2,71	30	27	40	182,99			
Beck Depresyon Envanteri	30-39 yaş	192	17,85	10,91	25	0	43	192,31	2,070	0,355	
	40-49 yaş	103	19,14	10,52	27	0	40	208,38			
	50≥ yaş	105	19,23	10,50	27	0	29	207,74			

* $p \leq 0,05$

Katılımcıların yaşına göre Ebeveynleştirilmiş Çocuk Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı ve Beck Depresyon Envanteri puanları Kruskal-Wallis H testiyle test edilmiş ve elde edilen sonuçlar Tablo 4.4.'te verilmiştir.

Araştırmaya katılan bireylerin yaşına göre Genel Ebeveynleştirilme ve Kardeş Odaklı Ebeveynleştirilme puanları arasında istatistiki olarak önemli düzeyde bir fark bulunmuştur ($p \leq 0,05$). 30-39 yaş arası katılımcıların Genel Ebeveynleştirilme ($\bar{x}=55,55 \pm 13,77$) ve Kardeş Odaklı Ebeveynleştirilme ($\bar{x}=25,49 \pm 9,47$) puanları diğer yaş gruplarındaki katılımcılardan daha yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların yaşına göre Rosenberg Benlik Saygısından ölçeğinden alınan puanlar anlamlı bulunmuştur ($p \leq 0,05$). 30-39 yaş aralığında olan katılımcıların ($\bar{x}=32,03 \pm 3,97$) Rosenberg Benlik Saygısı puanları 50 yaş ve üzerindeki katılımcılardan ($\bar{x}=31,20 \pm 2,71$) yüksektir.

Katılımcıların yaşına göre Beck Depresyon Envanteri puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($p > 0,05$).

Tablo 5.

Katılımcıların medeni durumuna göre Ebeveynleştirilmiş Çocuk Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı ve Beck Depresyon Envanteri puanlarının karşılaştırılması (n=400)

	Medeni durum	n	$\bar{x}$	s	M	Alt	Üst	SO	Z	p
Genel	Evli	327	60,70	12,27	66	23	91	220,50	-7,847	0,000*
Ebev.	Bekar/Dul	73	47,05	13,90	44	23	89	110,90		
Kardeş Odaklı	Evli	326	28,59	8,76	33	10	64	214,57	-7,254	0,000*
Ebev.	Bekar/Dul	67	19,16	9,07	16	10	46	111,51		
Rosenberg	Evli	327	31,19	2,83	30	24	43	184,83	-6,470	0,000*
Benlik Saygısı	Bekar/Dul	73	33,59	4,97	34	16	50	270,69		
Beck Depresyon	Evli	327	19,97	10,27	27	0	43	216,33	-6,123	0,000*
Envanteri	Bekar/Dul	73	12,14	10,29	11	0	41	129,61		

* $p \leq 0,05$

Tablo 5.'te katılımcıların medeni durumuna göre Ebeveynleştirilmiş Çocuk Ölçeği, Beck Depresyon Envanteri ve Rosenberg Benlik Saygısı puanlarının analizi için Mann-Whitney U testi kullanılmıştır. Bulgular tabloda belirtilmiştir.

Tablo 5. incelendiğinde katılımcıların medeni durumuna bakıldığında Genel Ebeveynleştirilme ve Kardeş Odaklı Ebeveynleştirilme puanlarına ilişkin istatistiksel açıdan önemli düzeyde bir farkın olduğu bulunmuştur ($p \leq 0,05$). Evli olan katılımcıların Genel Ebeveynleştirilme ($\bar{x}=60,70 \pm 12,27$) ve Kardeş Odaklı Ebeveynleştirilme ($\bar{x}=28,59 \pm 8,76$) puanları bekar/dul olan katılımcılara göre yüksek bulunmuştur.

Araştırma kapsamına alınan evli ve bekar/dul katılımcıların Rosenberg Benlik Saygısı puanları arasında istatistiki açıdan anlamlı düzeyde bir farkın olduğu belirlenmiştir ($p \leq 0,05$). Evli olan katılımcılar ($\bar{x}=31,19 \pm 2,83$) Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeğinden bekar/dul olan katılımcılara ($\bar{x}=33,59 \pm 4,97$) göre daha düşük puan almıştır. Katılımcıların medeni durumuna göre Beck Depresyon Envanteri puanları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p \leq 0,05$). Evli katılımcıların ($\bar{x}=19,97 \pm 10,27$) Beck Depresyon Envanteri puanları daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 6.

Katılımcıların doğum yerine göre Ebeveynleştirilmiş Çocuk Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı ve Beck Depresyon Envanteri puanlarının karşılaştırılması (n=400)

	Doğum yeri	n	$\bar{x}$	s	M	Alt	Üst	SO	Z	p
Genel	Kıbrıs	68	47,15	15,25	43,5	24	86	119,62	-6,784	0,000*
Ebev.	TC	332	60,48	12,10	66	23	91	217,07		
Kardeş Odaklı	Kıbrıs	68	20,25	11,21	16,5	10	64	120,56	-6,545	0,000*
Ebev.	TC	325	28,39	8,45	33	10	50	212,99		
Rosenberg	Kıbrıs	68	33,94	3,85	33	27	43	276,75	-6,732	0,000*
Benlik Saygısı	TC	332	31,16	3,16	30	16	50	184,88		
Beck	Kıbrıs	68	6,85	7,55	5	0	38	81,60	-9,838	0,000*
Depresyon Envanteri	TC	332	20,94	9,62	27	0	43	224,85		

* $p \leq 0,05$

Tablo 6.'da Kıbrıs ve Türkiye Cumhuriyeti doğumlu olan katılımcıların Ebeveynleştirilmiş Çocuk Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı ve Beck Depresyon Envanteri puanları karşılaştırılma yapıldığında Mann-Whitney U testi sonuçları verilmiştir.

Katılımcıların doğum yerine göre Genel Ebeveynleştirilme ve Kardeş Odaklı Ebeveynleştirilme puanları arasında istatistiki olarak önemli düzeyde bir farkın olduğu saptanmış olup, Türkiye Cumhuriyeti doğumlu olan katılımcıların ($\bar{x}=60,48\pm12,10$) ebeveynleştirilme ve Kardeş Odaklı Ebeveynleştirilme ($\bar{x}=28,39\pm8,45$) puanlarının Kıbrıs doğumlu olan katılımcılara göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu belirlenmiştir ($p\leq0,05$).

Katılımcıların doğum yerine göre Benlik Saygısı incelendiğinde elde edilen bulgular arasında bir farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p\leq0,05$). Kıbrıs doğumlu olan katılımcıların ($\bar{x}=33,94\pm3,85$) Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeğinden almış oldukları puanların, Türkiye Cumhuriyeti doğumlu olan katılımcılara ($\bar{x}=31,16\pm3,16$) göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Araştırmaya dahil edilen katılımcıların doğum yerine göre Beck Depresyon Envanteri puanları incelendiğinde istatistiki açıdan anlamlı düzeyde olan bir farklılık bulunduğu tespit edilmiştir ($p\leq0,05$). Türkiye Cumhuriyeti doğumlu olan katılımcıların ($\bar{x}=20,94\pm9,62$) Beck Depresyon Envanteri puanlarının Kıbrıs doğumlu olan katılımcılara ($\bar{x}=6,85\pm7,55$) göre daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Tablo 7.

Katılımcıların eğitim durumlarına göre Ebeveynleştirilmiş Çocuk Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı ve Beck Depresyon Envanteri puanlarının karşılaştırılması (n=400)

	Eğitim durumu	n	$\bar{x}$	s	M	Alt	Üst	SO	X ²	p	Fark
Genel	İlkokul	101	64,19	10,18	66	29	89	249,88	133,188	0,000*	1-3,1-4
	Ortaokul	111	64,02	7,49	66	25	81	245,91			2-3,2-4
	Lise	86	59,06	14,27	66	28	91	205,59			3-4
	Üni. ve üzeri	102	45,25	12,46	43	23	77	97,91			
Kardeş Odaklı	İlkokul	101	30,14	7,66	33	10	47	235,98	116,748	0,000*	1-3,1-4
	Ortaokul	111	31,67	6,94	33	10	64	248,11			2-3,2-4
	Lise	85	26,36	9,79	33	10	47	191,04			3-4
	Üni. ve üzeri	96	18,78	8,06	17	10	46	102,18			
Rosenberg Benlik Saygısı	İlkokul	101	30,65	2,56	30	24	43	170,02	98,547	0,000*	1-4
	Ortaokul	111	30,39	1,71	30	29	40	153,79			2-4
	Lise	86	31,58	3,02	30	26	40	198,37			3-4
	Üni. ve üzeri	102	33,99	4,61	34	16	50	283,30			
Beck Depresyon Envanteri	İlkokul	101	21,82	9,20	27	0	40	228,54	105,962	0,000*	1-3,1-4
	Ortaokul	111	24,48	7,34	27	0	43	264,63			2-3,2-4
	Lise	86	16,50	11,13	18,5	0	29	183,60			3-4
	Üni. ve üzeri	102	10,56	9,38	8	0	41	117,20			

* $p \leq 0,05$

Araştırmaya alınan bireylerin eğitim durumu incelendiğinde Ebeveynleştirilmiş Çocuk Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı ve Beck Depresyon Envanteri puanlarının karşılaştırılması için Kruskal-Wallis H testi yapılmıştır. Bunun sonucunda elde edilen bulgular Tablo 4.7.'de gösterilmiştir.

Tablo 7. incelendiğinde araştırmaya dahil olan katılımcıların eğitim durumuna göre Genel Ebeveynleştirilme ve Kardeş Odaklı Ebeveynleştirilme puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farkın olduğu bulunmuştur ($p \leq 0,05$). Üniversite ve üzerinde eğitim almış olan katılımcıların ($\bar{x}=45,25 \pm 12,46$) ebeveynleştirme ve Kardeş Odaklı Ebeveynleştirilme ($\bar{x}=18,78 \pm 8,06$) puanları diğer bireylere göre önemli düzeyde yüksektir. Buna ek olarak lise mezunu olan katılımcıların ($\bar{x}=59,06 \pm 14,27$) ebeveynleştirme ve Kardeş Odaklı Ebeveynleştirilme ($\bar{x}=26,36 \pm 9,79$) puanları ilkokul ve ortaokul mezunu olanlara göre anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların eğitim durumuna göre Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği puanları karşılaştırıldığında; üniversite ve üzeri düzeyde eğitim almış olan katılımcıların ($\bar{x}=33,99\pm4,61$) Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeğinden diğer katılan kişilere göre anlamlı düzeyde daha yüksek puan aldığı belirlenmiştir ($p\leq0,05$).

Araştırmaya alınan katılımcıların eğitim durumuna göre Beck Depresyon Envanteri puanları arasında istatistiki bir farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p\leq0,05$). İlkokul mezunu olan katılımcıların ($\bar{x}=21,82\pm9,20$) Beck Depresyon Envanteri puanlarının üniversite, ortaokul ve lise düzeyine göre anlamlı düzeyde daha yüksek puan aldığı görülmüştür ($p\leq0,05$).

Tablo 8.

Katılımcıların göç yaşama durumuna göre Ebeveynleştirilmiş Çocuk Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı ve Beck Depresyon Envanteri puanlarının karşılaştırılması (n=400)

	Göç yaşama	n	$\bar{x}$	s	M	Alt	Üst	SO	Z	p
Genel	Evet	254	62,87	8,79	66	29	89	237,33	-9,003	0,000*
Ebev.	Hayır	146	50,10	16,48	48	23	91	136,43		
Kardeş Odaklı	Evet	252	30,42	6,39	33	10	46	236,15	-9,797	0,000*
Ebev.	Hayır	141	20,84	10,95	18	10	64	127,03		
Rosenberg	Evet	254	30,69	2,18	30	24	43	167,25	-8,555	0,000*
Benlik Saygısı	Hayır	146	33,26	4,48	33	16	50	258,34		
Beck Depresyon	Evet	254	22,86	8,49	27	0	28	245,44	-10,836	0,000*
Envanteri	Hayır	146	11,03	9,99	9	0	43	122,32		

* $p\leq0,05$

Tablo 8.'de katılımcıların göç yaşama durumuna göre Ebeveynleştirilmiş Çocuk Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı ve Beck Depresyon Envanteri puanları karşılaştırıldığında Mann-Whitney U testinden elde edilen bulgular verilmiştir.

Tablo 8. incelendiğinde, daha önce göç yaşayan ve yaşamayan katılımcıların Genel Ebeveynleştirilme ve Kardeş Odaklı Ebeveynleştirilme arasında anlamlı düzeyde bir fark tespit edilmiştir ($p\leq0,05$). Göç yaşayan bireylerin Genel Ebeveynleştirilme ($\bar{x}=62,87\pm8,79$) ve Kardeş Odaklı Ebeveynleştirilme

($\bar{x}=30,42\pm6,39$) puanlarının göç yaşamayanlara göre anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir.

Katılımcıların göç yaşama durumuna göre Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği puanları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olduğu saptanmıştır ($p\leq0,05$). Göç yaşayan katılımcılar ($\bar{x}=30,69\pm2,18$) Rosenberg Benlik Saygısı ölçeğinden göç yaşamamış olanlara ($\bar{x}=33,26\pm4,48$) göre daha düşük puan aldığı gözlemlenmiştir.

Araştırma kapsamına alınan katılımcıların göç yaşama durumuna göre Beck Depresyon arasında anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır ($p\leq0,05$). Göç yaşayan katılımcılar ($\bar{x}=22,86\pm8,49$) Beck Depresyon Envanterinden göç yaşamayanlara ($\bar{x}=11,03\pm9,99$) göre anlamlı bir fark vardır.

Tablo 9.

Katılımcıların kardeş sayısına göre Ebeveynleştirilmiş Çocuk Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı ve Beck Depresyon Envanteri puanlarının karşılaştırılması (n=400)

	Kardeş sayısı	n	$\bar{x}$	s	M	Alt	Üst	SO	X ²	p	Fark
Genel Ebev.	3 ve altı	103	46,36	13,66	43	23	91	107,50	104,348	0,000*	1-2
	4-5	181	62,99	10,32	66	23	89	238,51			1-3
	6 ve üzeri	116	61,27	11,87	66	25	89	223,76			
Kardeş Odaklı Ebev.	3 ve altı	96	17,91	7,92	15,5	10	46	94,26	119,555	0,000*	1-2
	4-5	181	29,83	7,84	33	10	49	230,67			1-3
	6 ve üzeri	116	30,03	8,25	33	10	64	229,49			
Rosenberg Benlik Saygısı	3 ve altı	103	33,78	4,33	34	23	50	274,98	73,987	0,000*	1-2
	4-5	181	31,04	2,52	30	27	40	178,85			1-3
	6 ve üzeri	116	30,64	2,99	30	16	43	168,15			
Beck Depresyon Envanteri	3 ve altı	103	10,66	9,51	8	0	41	117,60	80,281	0,000*	1-2
	4-5	181	21,55	9,54	27	0	43	233,28			1-3
	6 ve üzeri	116	20,85	9,96	27	0	40	222,97			

* $p\leq0,05$

Tablo 9.'da araştırmaya katılan bireylerin kardeş sayısına göre Ebeveynleştirilmiş Çocuk Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı ve Beck Depresyon

Envanteri puanlarının karşılaştırılması amacıyla yapılan Kruskal-Wallis H testi bulguları gösterilmiştir.

Araştırmaya dahil olan katılımcıların kardeş sayısına göre genel ebeveynleştirme ve Kardeş Odaklı Ebeveynleştirilme puanları arasındaki farkın istatiki olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p \leq 0,05$). 3 ve daha az sayıda kardeşi olan katılımcıların ($\bar{x}=46,36 \pm 13,66$) genel ebeveynleştirme ve Kardeş Odaklı Ebeveynleştirilme ($\bar{x}=17,91 \pm 7,92$) puanları diğer katılımcılara göre anlamlı bulunmuştur.

Katılımcıların kardeş sayısına göre inceleme yapıldığında istatikselsel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir ($p \leq 0,05$). Üç ve daha az kardeşe sahip olan katılımcıların ($\bar{x}=33,78 \pm 4,33$) Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği incelendiğinde aldıkları puanlar diğer katılımcılara göre daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Araştırma kapsamına alınan katılımcıların kardeş sayısına göre Beck Depresyon Envanteri puanları arasındaki farkın istatistiki olarak anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir ($p \leq 0,05$). Üç ve daha az kardeşe sahip olan katılımcılar ($\bar{x}=10,66 \pm 9,51$) Beck Depresyon Envanterinden diğer katılımcılara göre daha düşük puan aldıkları tespit edilmiştir.

Tablo 10.

Katılımcıların doğum sırasına göre Ebeveynleştirilmiş Çocuk Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı ve Beck Depresyon Envanteri puanlarının karşılaştırılması (n=400)

	Doğum sırası	n	$\bar{x}$	s	M	Alt	Üst	SO	X ²	p	Fark
Genel Ebev.	İlk çocuk	129	57,36	13,69	66	23	89	194,74	10,927	0,004*	1-2
	İkinci çocuk	175	60,58	11,63	66	27	91	218,89			1-3
	Üçüncü ve üzeri	96	55,02	16,06	58	23	89	174,72			2-3
Kardeş Odaklı Ebev.	İlk çocuk	122	27,83	9,35	33	10	50	204,99	30,505	0,000*	1-3
	İkinci çocuk	175	28,67	7,97	33	10	39	219,28			2-3
	Üçüncü ve üzeri	96	22,81	10,97	21	10	64	146,22			
Rosenberg Benlik Saygısı	İlk çocuk	129	32,10	3,53	30	23	43	214,42	16,715	0,000*	1-2
	İkinci çocuk	175	31,06	2,90	30	27	50	177,11			2-3
	Üçüncü ve üzeri	96	32,04	4,06	31	16	40	224,43			
Beck Depresyon Envanteri	İlk çocuk	129	17,61	10,74	23	0	38	194,22	14,732	0,001*	1-2
	İkinci çocuk	175	20,82	9,82	27	0	29	221,97			1-3
	Üçüncü ve üzeri	96	15,64	11,37	14,5	0	43	169,79			2-3

* $p \leq 0,05$

Katılımcıların doğum sırasına göre Ebeveynleştirilmiş Çocuk Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı ve Beck Depresyon Envanteri puanları karşılaştırmaları ile ilgili yapılan Kruskal-Wallis H testi sonuçları Tablo 10.'da sunulmuştur.

Katılımcıların doğum sırası incelendiğinde genel ebeveynleştirme ve Kardeş Odaklı Ebeveynleştirilme puanları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p \leq 0,05$). İkinci çocuk olan katılımcıların ($\bar{x}=60,58 \pm 11,63$) genel ebeveynleştirme puanları diğer katılımcılara göre yüksektir. Ayrıca üçüncü çocuk olan katılımcılar ($\bar{x}=55,02 \pm 16,06$) genel ebeveynleştirme ölçeğinden ilk çocuk olanlara göre ($\bar{x}=57,36 \pm 13,69$) daha düşük puan almıştır. Üçüncü ve üzeri çocuk olan katılımcıların ($\bar{x}=22,81 \pm 10,97$) Kardeş Odaklı Ebeveynleştirilme puanları diğer katılımcılardan anlamlı düzeyde daha düşük bulunmuştur.

Araştırmaya dahil olan katılımcıların doğum sırasına göre Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeğinden aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklı olduğu belirlenmiştir ($p \leq 0,05$). İkinci çocuk olan katılımcıların ($\bar{x}=31,06 \pm 2,90$) Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeğinden diğer katılımcılara göre daha düşük puan aldıkları görülmüştür.

Katılımcıların doğum sırasına bakıldığında Beck Depresyon Envanterinden aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiki açıdan anlamlı düzeyde farklı olduğu saptanmıştır ($p \leq 0,05$). İkinci çocuk olan katılımcıların ($\bar{x}=20,82 \pm 9,82$) Beck Depresyon Envanterinden diğer katılımcılara göre daha yüksek puan aldıkları görülmüştür. Ayrıca birinci çocuk olan katılımcılar ($\bar{x}=17,61 \pm 10,74$) Beck Depresyon Envanterinden üçüncü ve üzeri çocuk olanlara ($\bar{x}=15,64 \pm 11,37$) göre daha yüksek puan aldıkları görülmüştür.

Tablo 11.

Katılımcıların yaşamını geçirdiği yere göre Ebeveynleştirilmiş Çocuk Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı ve Beck Depresyon Envanteri puanlarının karşılaştırılması (n=400)

	Yer	n	$\bar{x}$	s	M	Alt	Üst	SO	X ²	p	Fark
Genel Ebev.	Köy/Kasaba	197	63,58	8,54	66	29	89	241,68	74,303	0,000*	1-2
	İl	84	48,50	14,34	45	23	86	122,54			1-3
	İlçe	119	56,17	15,57	66	23	91	187,36			2-3
Kardeş Odaklı Ebev.	Köy/Kasaba	197	30,12	7,56	33	10	50	233,07	52,536	0,000*	1-2
	İl	78	21,86	8,83	21,5	10	46	136,63			1-3
	İlçe	118	25,12	10,82	33	10	64	176,68			2-3
Rosenberg Benlik Saygısı	Köy/Kasaba	197	30,52	2,48	30	16	43	164,91	57,744	0,000*	1-2
	İl	84	33,27	3,49	33	24	42	263,38			1-3
	İlçe	119	32,31	4,11	30	23	50	215,04			
Beck Depresyon Envanteri	Köy/Kasaba	197	22,64	8,50	27	0	43	243,42	82,801	0,000*	1-2
	İl	84	10,12	9,39	9	0	40	114,97			1-3
	İlçe	119	17,71	11,21	25	0	41	189,82			2-3

* $p \leq 0,05$

Tablo 11.'de araştırmaya dahil olan katılımcıların yaşamını geçirdiği yere göre Ebeveynleştirilmiş Çocuk Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı ve Beck Depresyon Envanteri puanlarının karşılaştırılması için yapılan Kruskal-Wallis H testi bulgular tabloda gösterilmiştir.

Tablo 11.'e göre araştırma kapsamına alınan katılımcıların yaşamı geçirdiği yere göre Genel Ebeveynleştirilme ve Kardeş Odaklı Ebeveynleştirilme puanları arasındaki farkın istatistiki açıdan anlamlı düzeyde olduğu tespit edilmiştir

($p \leq 0,05$). Yaşamını ilde geçiren katılımcıların ($\bar{x}=48,50 \pm 14,34$) Genel Ebeveynleştirilme ve Kardeş Odaklı Ebeveynleştirilme ($\bar{x}=21,86 \pm 8,83$) puanları diğer katılımcılarla karşılaştırıldığında anlamlı düzeyde düşük bulunmuştur. Ayrıca yaşamını ilçede geçiren katılımcıların ($\bar{x}=56,17 \pm 15,57$) Genel Ebeveynleştirilme ve Kardeş Odaklı Ebeveynleştirilme ($\bar{x}=25,12 \pm 10,82$) puanları yaşamını köy/kasabada geçirenler göre anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların yaşamını geçirdikleri yere göre Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeğinden almış oldukları puanlar arasında istatistiki olarak anlamlı düzeyde bir farklılığın olduğu belirlenmiştir ($p \leq 0,05$). Yaşamını köy/kasabada geçiren katılımcılar ($\bar{x}=30,52 \pm 2,48$) Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeğinden yaşamını ilde ve ilçede geçiren katılımcılara ($\bar{x}=33,27 \pm 3,49$) ,($\bar{x}=32,31 \pm 4,11$) göre daha düşük puan aldığı gözlemlenmiştir.

Araştırma kapsamına alınan katılımcıların yaşamını geçirdiği yere göre Beck Depresyon puanları karşılaştırıldığında anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır ($p \leq 0,05$). Yaşamını ilde geçiren katılımcıların ($\bar{x}=10,12 \pm 9,39$) Beck Depresyon Envanterinden aldıkları puanlar yaşamını ilçede ve köy/kasabada geçirenler göre anlamlı düzeyde daha düşük bulunmuştur. Buna ek olarak yaşamını ilçede geçiren katılımcıların ($\bar{x}=17,71 \pm 10,21$) Beck Depresyon Envanteri puanları yaşamını köy/kasabada geçirenler göre ($\bar{x}=22,64 \pm 8,50$) düşüktür.

Tablo 12.

Katılımcıların anne eğitim durumuna göre Ebeveynleştirilmiş Çocuk Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı ve Beck Depresyon Envanteri puanlarının karşılaştırılması (n=400)

	Anne eğitim	n	$\bar{x}$	s	M	Alt	Üst	SO	X ²	p	Fark
Genel Ebev.	Okur yazar	33	56,73	15,35	58	29	89	190,44	90,858	0,000*	1-3
	İlkokul	295	61,92	10,71	66	25	91	227,81			1-4
	Ortaokul-Lise	50	44,38	14,45	41,5	23	86	99,14			2-3
	Üni. ve üzeri	22	42,09	12,24	40,5	23	69	79,73			2-4
Kardeş Odaklı Ebev.	Okur yazar	33	24,91	12,14	20	10	47	171,64	78,073	0,000*	1-3
	İlkokul	294	29,17	8,17	33	10	64	222,33			1-4
	Ortaokul-Lise	46	17,57	8,50	15	10	46	91,92			2-3
	Üni. ve üzeri	20	19,90	7,81	20,5	10	39	108,13			2-4
Rosenberg Benlik Saygısı	Okur yazar	33	31,76	4,46	31	16	40	220,79	57,469	0,000*	1-3
	İlkokul	295	31,02	2,85	30	23	50	178,97			1-4
	Ortaokul-Lise	50	34,18	4,22	34	23	43	285,10			2-3
	Üni. ve üzeri	22	33,82	3,76	33	27	39	266,48			2-4
Beck Depresyon Envanteri	Okur yazar	33	14,15	9,98	14	0	40	151,65	83,007	0,000*	1-2,1-3
	İlkokul	295	21,37	9,58	27	0	43	229,40			1-4
	Ortaokul-Lise	50	9,76	9,90	7	0	41	109,71			2-3,2-4
	Üni. ve üzeri	22	7,23	7,06	6,5	0	28	92,59			

* $p \leq 0,05$

Tablo 12.'de araştırmaya dahil olan katılımcıların bir diğer değişken olan anne eğitim durumuna göre Ebeveynleştirilmiş Çocuk Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı ve Beck Depresyon Envanteri puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin yapılan Kruskal-Wallis H testi sonuçları tabloda gösterilmiştir.

Katılımcıların anne eğitim durumlarına göre Genel Ebeveynleştirilme ve Kardeş Odaklı Ebeveynleştirilme puanları arasında anlamlı bir fark saptanmıştır. ($p \leq 0,05$). Annesi okur-yazar ve ilkokul mezunu olan katılımcıların ($\bar{x}=56,73 \pm 15,35$) ($\bar{x}=61,92 \pm 10,71$), ebeveynleştirme ve Kardeş Odaklı Ebeveynleştirilme ($\bar{x}=24,91 \pm 12,14$) ($\bar{x}=29,17 \pm 8,17$) puanları, annesi ortaokul-lise ve üniversite düzeyinde eğitim alan katılımcılardan anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya alınan katılımcıların anne eğitim durumuna göre Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği puanları arasındaki farkın istatistiki açıdan anlamlı düzeyde farklı olduğu saptanmıştır ($p \leq 0,05$). Annesi okur-yazar ve ilkokul mezunu olan katılımcılar ($\bar{x}=31,76 \pm 4,46$), ($\bar{x}=31,02 \pm 2,85$) Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeğinden annesi ortaokul-lise ve üniversite düzeyinde eğitim alan katılımcılara göre daha düşük puan almıştır.

Katılımcıların anne eğitim durumuna göre Beck Depresyon Envanterinden almış oldukları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p \leq 0,05$). Annesi okur-yazar ve ilkokul mezunu olan katılımcılar ($\bar{x}=14,15 \pm 9,98$) , ($\bar{x}=21,37 \pm 9,58$) Beck Depresyon Envanterinden annesi ortaokul-lise ve üniversite düzeyinde eğitim alan katılımcılara göre daha düşük puan almıştır. Ayrıca annesi ilkokul mezunu olan katılımcıların ($\bar{x}=21,37 \pm 9,58$) Beck Depresyon Envanteri puanları annesi okur-yazar olan katılımcılara göre daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 13.

Katılımcıların baba eğitim durumuna göre Ebeveynleştirilmiş Çocuk Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı ve Beck Depresyon Envanteri puanlarının karşılaştırılması (n=400)

	Baba eğitim	n	$\bar{x}$	s	M	Alt	Üst	SO	X ²	p	Fark
Genel	Okur yazar	13	62,23	18,40	67	32	89	245,42	80,792	0,000*	1-3
	İlkokul	308	61,26	11,54	66	23	91	223,43			1-4
	Ortaokul-Lise	49	47,22	13,71	44	23	86	113,70			2-3
	Üni. ve üzeri	30	43,10	12,12	41	24	69	87,43			2-4
Kardeş Odaklı Ebev.	Okur yazar	12	27,92	12,58	27,5	10	47	197,67	55,523	0,000*	1-3
	İlkokul	308	28,73	8,61	33	10	64	216,63			1-4
	Ortaokul-Lise	46	19,48	9,04	16,5	10	45	118,15			2-3
	Üni. ve üzeri	27	19,41	8,82	19	10	46	107,11			2-4
Rosenberg Benlik Saygısı	Okur yazar	13	31,38	5,75	32	16	39	222,58	53,297	0,000*	1-3
	İlkokul	308	31,08	2,91	30	23	50	180,66			1-4
	Ortaokul-Lise	49	33,59	4,21	33	23	42	269,12			2-3
	Üni. ve üzeri	30	34,17	3,75	34	27	43	282,52			2-4
Beck Depresyon Envanteri	Okur yazar	13	13,38	9,19	14	1	27	135,08	78,207	0,000*	1-2,1-3
	İlkokul	308	21,07	9,82	27	0	43	226,81			1-4
	Ortaokul-Lise	49	9,84	9,75	8	0	41	111,65			2-3
	Üni. ve üzeri	30	9,03	7,70	7	0	28	103,83			2-4

* $p \leq 0,05$

Katılımcıların baba eğitim durumuna göre Ebeveynleştirilmiş Çocuk Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı ve Beck Depresyon Envanteri puanları Kruskal-Wallis H testiyle test edilmiş ve elde edilen bulgular Tablo 13.'te gösterilmiştir.

Tablo 13. incelendiğinde araştırmaya dahil olan katılımcıların baba eğitim durumlarına göre Genel Ebeveynleştirilme ve Kardeş Odaklı Ebeveynleştirilme puanları arasındaki ilişkiye bakıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir ($p \leq 0,05$). Babası okur-yazar ve ilkokul mezunu olan katılımcıların ($\bar{x}=32,23 \pm 18,40$), ($\bar{x}=61,26 \pm 11,54$) ebeveynleştirme ve Kardeş Odaklı Ebeveynleştirilme ($\bar{x}=27,92 \pm 12,58$), ($\bar{x}=28,73 \pm 8,61$) puanları, babası ortaokul-lise ve üniversite düzeyinde eğitim alan katılımcılardan anlamlı düzeyde yüksektir.

Katılımcıların baba eğitim durumuna göre Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği puanları arasındaki farkın istatistiki açıdan anlamlı düzeyde farklı olduğu tespit edilmiştir ($p \leq 0,05$). Babası okur-yazar ve ilkokul mezunu olan katılımcılar ($\bar{x}=31,38 \pm 5,75$), ($\bar{x}=31,08 \pm 2,91$) Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeğinden babası ortaokul-lise ve üniversite düzeyinde eğitim alan katılımcılara göre daha düşük puan almıştır.

Araştırmaya alınan katılımcıların baba eğitim durumuna göre Beck Depresyon Envanterinden almış oldukları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p \leq 0,05$). Babası okur-yazar ve ilkokul mezunu olan katılımcılar ($\bar{x}=13,38 \pm 9,19$), ($\bar{x}=21,07 \pm 9,82$) Beck Depresyon Envanterinden babası ortaokul-lise ve üniversite düzeyinde eğitim alan katılımcılara göre daha düşük puan almıştır. Ayrıca babası ilkokul mezunu olan katılımcıların ($\bar{x}=21,07 \pm 9,82$) Beck Depresyon Envanteri puanları babası okur-yazar olan katılımcılara göre daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 14.

Katılımcıların ailede rahatsızlık bulunması durumuna göre Ebeveynleştirilmiş Çocuk Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı ve Beck Depresyon Envanteri puanlarının karşılaştırılması (n=400)

	Ailede rahatsızlık	n	$\bar{x}$	s	M	Alt	Üst	SO	Z	p
Genel	Var	36	54,83	15,87	54,5	31	89	175,13	-1,479	0,139
Ebev.	Yok	364	58,54	13,36	66	23	91	203,01		
Kardeş Odaklı	Var	35	22,77	12,54	17	10	50	154,63	-2,48	0,013*
Ebev.	Yok	358	27,39	9,06	33	10	64	201,14		
Rosenberg	Var	36	33,28	4,83	32,5	23	50	255,64	-3,383	0,001*
Benlik Saygısı	Yok	364	31,47	3,24	30	16	43	195,05		
Beck	Var	36	12,42	11,31	10	0	40	132,96	-3,883	0,000*
Depresyon	Yok	364	19,15	10,46	27	0	43	207,18		
Envanteri										

* $p \leq 0,05$

Tablo 14.'te katılımcıların ailede rahatsızlık bulunması durumuna göre Ebeveynleştirilmiş Çocuk Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı ve Beck Depresyon Envanteri puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları belirtilmiştir.

Araştırmaya dahil edilen katılımcıların ailede rahatsızlık bulunması durumuna Genel Ebeveynleştirilme puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmazken ($p > 0,05$), Kardeş Odaklı Ebeveynleştirilme puanları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olduğu tespit edilmiştir ($p \leq 0,05$). Ailesinde rahatsızlık bulunmayan katılımcıların ($\bar{x} = 27,39 \pm 9,06$) Kardeş Odaklı Ebeveynleştirilme puanları daha yüksektir.

Katılımcıların ailede rahatsızlık bulunması durumuna Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği puanları incelendiğinde arasında olan ilişkinin istatistiki olarak anlamlı olduğu ve ailesinde rahatsızlık olan katılımcıların ($\bar{x} = 33,28 \pm 4,83$) Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği puanlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır ($p \leq 0,05$).

Araştırmaya alınan katılımcıların ailesinde rahatsızlık bulunmasına göre Beck Depresyon Envanteri puanları incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir fark olduğu görülmüştür ($p \leq 0,05$). Ailesinde rahatsızlık bulunmayan

katılımcıların ($\bar{x}=19,15\pm10,46$) Beck Depresyon Envanteri puanları daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 15.

Katılımcıların depresyon tedavisi görme durumuna göre Ebeveynleştirilmiş Çocuk Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı ve Beck Depresyon Envanteri puanlarının karşılaştırılması (n=400)

	Depresyon tedavisi görme	n	$\bar{x}$	s	M	Alt	Üst	SO	Z	p
Genel	Gören	139	64,24	8,14	66	28	89	249,22	-6,589	0,000*
Ebev.	Görmeyen	261	55,00	14,83	60	23	91	174,56		
Kardeş Odaklı	Gören	138	31,16	6,22	33	10	47	245,95	-6,740	0,000*
Ebev.	Görmeyen	255	24,72	10,17	25	10	64	170,51		
Rosenberg	Gören	139	30,53	2,07	30	24	42	163,31	-5,296	0,000*
Benlik Saygısı	Görmeyen	261	32,22	3,86	30	16	50	220,31		
Beck	Gören	139	24,62	6,54	27	0	30	267,49	-8,937	0,000*
Depresyon	Görmeyen	261	15,31	11,08	14	0	43	164,83		
Envanteri										

* $p\leq0,05$

Tablo 15.'de katılımcıların daha önce depresyon tedavisi görme durumuna göre Ebeveynleştirilmiş Çocuk Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı ve Beck Depresyon Envanteri puanlarının karşılaştırılması için yapılan Mann-Whitney U testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 15. incelendiğinde katılımcıların daha önce depresyon tedavisi görme durumuna göre Genel Ebeveynleştirilme ve Kardeş Odaklı Ebeveynleştirilme puanları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olduğu saptanmıştır ($p\leq0,05$). Daha önce depresyon tedavisi gören katılımcıların ($\bar{x}=64,24\pm8,14$) Genel Ebeveynleştirilme ve Kardeş Odaklı Ebeveynleştirilme ($\bar{x}=31,16\pm6,22$) puanları, depresyon tedavisi görmeyenlere göre daha yüksektir.

Katılımcıların daha önce depresyon tedavisi görme durumuna göre Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeğinden aldıkları puanlara bakıldığında arasında anlamlı farkın olduğu tespit edilmiştir ($p \leq 0,05$). Daha önce depresyon tedavisi görmüş olan katılımcıların ($\bar{x}=30,53 \pm 2,07$) Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği puanları, tedavi görmeyen katılımcılardan düşüktür.

Araştırmaya dahil olan katılımcıların daha önce depresyon tedavisi görme durumuna göre Beck Depresyon Envanteri puanlarının anlamlı düzeyde bir fark olduğu belirlenmiştir ($p \leq 0,05$).

4.2 Ebeveynleştirilmiş Çocuk Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı Beck Depresyon Envanteri İlişkisi Sonuçları

Tablo 16.

Katılımcıların Ebeveynleştirilmiş Çocuk Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı ve Beck Depresyon Envanteri puanları arasındaki korelasyonlar (n=400)

		Genel Ebeveynleştirilme	Kardeş Odaklı Ebeveynleştirilme	Rosenberg Benlik Saygısı	Beck Depresyon Envanteri
Genel	r	1			
Ebeveynleştirilme	p	.			
Kardeş Odaklı	r	0,645	1,000		
Ebeveynleştirilme	p	0,000*	.		
Rosenberg	r	-0,552	-0,478	1,000	
Benlik Saygısı	p	0,000*	0,000*	.	
Beck Depresyon	r	0,592	0,591	-0,624	1,000
Envanteri	p	0,000*	0,000*	0,000*	.

* $p \leq 0,05$

Tablo 16.'da katılımcıların Ebeveynleştirilmiş Çocuk Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı ve Beck Depresyon Envanteri puanları arasındaki korelasyonların incelenmesinde kullanılan Spearman testi bulguları verilmiştir.

Katılımcıların Genel Ebeveynleştirilme puanları ile Kardeş Odaklı Ebeveynleştirilme ve Beck Depresyon Envanteri puanları arasında istatistiksel olarak pozitif yönlü korelasyonlar görülürken, Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği puanları ile negatif yönlü korelasyon görülmüştür ($p \leq 0,05$). Buna göre katılımcıların Genel Ebeveynleştirilme puanlarının artması halinde, Kardeş Odaklı Ebeveynleştirilme ve Beck Depresyon Envanteri puanları artmakta, Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği puanları ise azalmaktadır.

Katılımcıların Kardeş Odaklı Ebeveynleştirilme puanları ile Beck Depresyon Envanteri puanları arasında pozitif yönlü, Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği puanları arasında ise negatif yönlü korelasyon olduğu belirlenmiştir ($p \leq 0,05$). Katılımcıların Kardeş Odaklı Ebeveynleştirilme puanları arttıkça, Beck Depresyon Envanteri puanları artmakta, Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği puanları ise azalmaktadır.

Araştırmaya dahil olan katılımcıların Beck Depresyon Envanteri puanları ile Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği puanları arasında negatif yönlü ve istatistiki olarak anlamlı bir korelasyon saptanmıştır ($p \leq 0,05$). Katılımcıların Beck Depresyon Envanteri puanları arttıkça, Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği puanları azalmaktadır.

Tablo 17.

Katılımcıların Ebeveynleştirilmiş Çocuk Ölçeği ve Rosenberg Benlik Saygısı puanlarının Beck Depresyon Envanteri puanlarına etkisi (n=400)

	Std. Olmayan Katsayılar		Standardize Katsayılar	t	p
	B	SH	Beta		
(Sabit)	30,45	5,72		5,326	0,000*
Genel Ebeveynleştirilme	0,20	0,04	0,25	4,852	0,000*
Kardeş Odaklı Ebeveynleştirilme	0,31	0,05	0,27	5,675	0,000*
Rosenberg Benlik Saygısı	-1,01	0,14	-0,32	-7,308	0,000*

* $p \leq 0,05$ $R^2=0,482$ $DüzR^2=0,478$

Katılımcıların Ebeveynleştirilmiş Çocuk Ölçeği ve Rosenberg Benlik Saygısı puanlarının Beck Depresyon Envanteri puanlarını yordama durumu doğrusal regresyon analiziyle incelenmiş olup, elde edilen bulgular Tablo 17.'de verilmiştir.

Tablo 17.'ye göre katılımcıların Genel Ebeveynleştirilme ($\beta=0,25;p\leq0,05$) ve Kardeş Odaklı Ebeveynleştirilme ($\beta=0,27;p\leq0,05$) puanlarının Beck Depresyon Envanteri puanlarını pozitif yönde yordadığı, Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği ($\beta=-0,32;p\leq0,05$) puanlarının ise Beck Depresyon Envanteri puanlarını negatif yönde yordadığı tespit edilmiş ve söz konusu modelin Beck Depresyon Envanteri puanlarındaki varyansın %47,8'ini açıklayabildiği belirlenmiştir. Buna göre Genel Ebeveynleştirilme ve Kardeş Odaklı Ebeveynleştirilme Beck Depresyon Envanteri puanlarını artırırken, Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği puanları Beck Depresyon Envanteri puanlarını artırırken azaltmaktadır.

BÖLÜM V

TARTIŞMA

Araştırmanın bu bölümünde, amaçlar doğrultusunda ortaya konulan demografik bilgiler ışığında sonuçlar incelendiğinde ilk olarak cinsiyet değişkenine göre kadın ve erkek katılımcıların Genel Ebeveynleştirilme, Kardeş Odaklı Ebeveynleştirilme, Rosenberg Benlik Saygısı ve Beck Depresyon Envanteri puanları arasındaki ilişkiye bakıldığında anlamlı bir farkın bulunmamıştır. Köyden (2015) yaptığı çalışmada ebeveynleşme olgusunun depresyon, kaygı, öfke ve obsessif inanış biçimleriyle olan ilişkisini incelemiş ve cinsiyet değişkeninin ebeveyn odaklı ve kardeş odaklı ebeveynleşme ile ilişkisi bakıldığında kadın ve erkekler benzer puanlar alarak aralarında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Fakat kadınların (çocuk ya da ergenlerin), ebeveyn olarak üstlendikleri ebeveyn rol ve sorumlulukları fazlalaştığı taktirde düşüncenin kontrolü/önemi yani obsessif biçimi ve uyum beceri düzeyinde de bir artış gözlemlenmiştir. Alanyazında cinsiyet değişkeninin depresyon üzerinde belirleyici bir etkisi olduğunu ve kadınlarda bu durum ile daha fazla karşı karşıya geldiğini ifade etmişlerdir (Coryell, Endicott ve Keller,1992). Fakat bu çalışmada hem kadın hem erkek grubu içinde kaygı, depresyon ve öfke durumlarına karşı bir farklılık yaratmadığı etkisi gözlemlenmiştir. İki ebeveynleşme türü olan duygusal ve araçsal ebeveynleşme cinsiyet değişkeni tarafından incelendiğinde depresyon ile ilişkisi bulunmamıştır. Bu çalışmada bulunan sonuçlar ile elde edilen bulgu sonuçları birbirini destekler niteliktedir. Yapılan bir diğer çalışma ise Katz ve arkadaşları (2009) kadınlarla yürüttüğü çalışmada çocuğun anne baba ile olan rol değişiminin depresyon ile ilişkisini incelemiştir. Buna bakılarak kadınların yalnızca anneleri ile gerçekleştirdikleri rol değişiminde depresyon ile anlamlı düzeyde bir ilişki bulmuştur. Rol değişiminin hangi ebeveyn ile gerçekleştirildiği oldukça önemlidir (Jacobvitz ve Bush,1996). Buna istinaden kadınların babalarına karşı üstlendiği duygusal roller örneğin eş gibi davranma, bu duygusal bakımın ileride depresyon ve kaygı düzeyini

arttırırken, anne ile gerçekleştirilen rol değişiminin ise ileriki dönemde kaygıyı arttırdığı gözlemlenmiştir. Bir başka çalışma ise ebeveynleşme yaşantısından en çok kızların etkilendiğini ifade etmiştir (Schier, Herke, Nickel, Egle ve Hardt, 2015). Bu araştırmada bulunan sonuçlar ile çalışmamızın bulgu sonuçları birbirini destekler niteliktedir. Genel olarak ebeveynleşme yaşantısından literatürde kızların daha çok etkilendiği hakim olsa da eşit bir etkilenim söz konusudur. Her bireyin sorumluluğu vardır ve bu kimi zaman fiziki kimi zaman duygusal olarak eşitlenebilir. Bundan ruhsal olarak ve benlik olarak etkilenim aynı olabilir.

Araştırmanın ikinci değişkeni olan bireylerin yaşı ile genel ebeveynleştirilme ve kardeş odaklı ebeveynleştirilme arasında anlamlılık olduğu saptanmıştır. Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında 30 ile 39 yaş aralığındaki bireylerin ebeveynleştirilme düzeyleri diğer yaş gruplarına göre daha fazladır. Burton (2007) yaptığı çalışmada yaştan bireyin aldığı rol ve sorumluluklarda önemli bir değişken olduğunu gözlemlemiştir. Katılımcıların yaşına göre benlik saygısından ile fark anlamlı düzeydeyken 30-39 yaş grubundaki katılımcıların benlik saygıları 50 yaş ve üzerindeki katılımcılara göre daha fazla olduğu saptanmıştır. Araştırmaya katılan bireylerin yaş değişkenine göre Depresyon ile olan ilişkisinde farklılığın anlamlı düzeyde bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Konuyla ilgili literatür taraması yapıldığında birbiriyle çelişkili sonuçların olduğu gözlemlenmiştir. Gooding ve arkadaşları (2012) yapmış oldukları çalışma incelendiğinde 26 yaşından küçük 64 yaşından büyük yetişkinlerin arasında psikolojik sağlık ölçeği uygulanmıştır. Katılımcılara depresyon, umutsuzluk, genel sağlık ve sağlık ölçekleri uygulanmıştır. Sonuca bakıldığında 64 yaşından büyük yetişkinlerin diğer katılımcılara göre sağlık ölçeğinin alt boyutu olan daha fazla sağlam problem çözme bilincinin gelişmiş duygusal anlamda kendini yeterli bulunmuştur. Düşük umutsuzluk puanları ise her iki grup katılımcısında daha fazla sağlamlılığı yordadığı tespit edilmiştir. Genel olarak sağlığın düşük seviyede olması ve enerjilerinin az bulunması, umutsuzluk ve depresyonu yordamıştır. Bu da yaşlı bireylerin daha fazla ruhsal bozukluk ve düşük benlik algısı olabileceğinin göstergesi olabilir. Bizim çalışmamızda ise benlik saygısında anlamlı bir fark gözlemlenirken yaş faktörünün depresyon açısından anlamlı bir fark gözetmediği görülmektedir.

Yapılan bir diğer çalışmada çocukların akademik benlik saygısı düzeyi ile yaşları arasında anlamlı bir fark elde edilmiştir. Çocukların yaşları arttıkça akademik benlik saygıları artmaktadır (Ocak ve Sarlık, 2016). Can (2015) yaptığı çalışmada okul öncesi çocukların Muğla ilinde benlik saygısı ile ilgili yaptığı araştırmada yaş değişkeni ile benlik saygısı arasında tutarlı bir fark bulamamıştır. Yapmış olduğumuz araştırma literatüre baktığımızda tutarlılık göstermemektedir. Ebeveynleşme ile birlikte kişi problem çözme yeteneğine küçük yaşta sahip olduğu için kişi daha fazla güç kazanarak hayata karşı güçlü bir yapıda olabilir. Bu benlik saygısı olumlu yönde etkileyebilir. Fakat artan yaş ile birlikte daha çok yaşanmışlık ve daha bilinçli bir yapıya sahip olurken fiziksel anlamda yorgunluk ve bitkinlik depresyona daha çok meyil verebilir. Bununla birlikte yaşlıların yakınıni kaybetmesi ölüm ve çocuklarını evlendirmesiyle birlikte yalnızlık ve depresyonda artabilir. Bu da genç bireylerin yaşlı bireylere göre daha yüksek benlik saygısı ve daha düşük depresyon olabileceği şeklinde yorumlanabilir.

Diğer bir değişken olan medeni durum değerlendirdiğinde, evli olan katılımcıların genel ebeveynleştirilme, kardeş odaklı ebeveynleştirilme ve depresyon puanları arasında anlamlı düzeyde bir farkın olduğu tespit edilmiştir. Evli olan katılımcıların genel ebeveynleştirilme, kardeş odaklı ebeveynleştirilme ve depresyon puanları bekâr / dul olan katılımcılara göre fazla olduğu tespit edilmiştir. Benlik saygısı ise evli olan katılımcıların bekar \ dul olan katılımcılara göre daha düşük tespit edilmiştir. Manfred Bleuler, şizofreni hastası olan bir annenin çocuğunu gözlemlemiştir. Çocuğun anneye olan araçsal ve duygusal bakım vermiş olup klinik gözlemleri boyunca sonuçların dışında birtakım bulgularada rastlamıştır. Bu bulgular zor bir durum ile karşı karşıya gelindiğinde asıl önemli olan gücün, sağlık ve cesaretin önemli olduğunu vurgulamışlardır. Psikolojik rahatsızlığından dolayı hastaneye sevk edilmiş bir annenin çocuğu olan Vreni zor bir çocukluk dönemi geçirmiştir. Vreni'nin babası alkolik, ruhsal ve fiziksel olarak hastadır. Vreni ise babasının ve 4 kardeşinin bakımıyla ilgilenmiştir. Bleuler (1984) 14 yaşında olan Vreni'nin vaka çalışmasını araştırmıştır. Vreni sağlıklı ve mutlu bir evlilik yapmış olup, iki sağlıklı çocuğunu olduğunu bildirmiştir (Bleuler, 1984). Bu anlamda yapılan çalışma bulguları araştırmamızın sonuçlarını destekler nitelikte değildir. Çünkü bizim yapmış olduğumuz çalışmada evli bireylerin depresyonları daha fazla ve benlik saygıları

düşük zayıf bireylerdir. Bu ebeveynlik görevinin üstünde daha fazla bir yük ile mücadele ettiği içinde birey hayata karşı daha da kamçılanıp güçlenmiş olabilir. Bir diğer değişken olan katılımcıların doğum yerine göre genel ebeveynleştirilme, kardeş odaklı ebeveynleştirilme depresyon ve benlik saygısı puanları arasında istatistiki olarak önemli düzeyde bir fark var olup, Türkiye Cumhuriyeti doğumlu olan katılımcıların genel ebeveynleştirilme, kardeş odaklı ebeveynleştirilme depresyon ve benlik saygısı puanlarının Kıbrıs doğumlu olan katılımcılara göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ercan (2018) yapmış olduğu çalışmada TC'de doğup KKTC'de yaşamını sürdürmekte olan veya KKTC'de doğmuş olsa da TC uyruklu olan bireylerin somatik bozukluğa sahip olma durumlarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Yapılan araştırma bulguları ile yapmış olduğumuz araştırma bulgusu birbirini destekler niteliktedir. Doğum yerine göre daha fazla depresyonun fazla olması bulunduğu coğrafi koşullar ve etkilenmiş olduğu kültürle alakalı olabilir. Ve TC doğumlu vatandaşların çok nüfuslu bir yerde doğup büyümesi az nüfuslu olan KKTC doğumlu olan kişilere göre benlik saygısında depresyon da farklılıklar gözlemlenebilir. Ebeveynleştirilme yaşantısına gelince yine kültür bakımından iki ayrı devletin birbirinden bağımsız kültürleri olduğu için araçsal ve duygusal bakım ve kardeş odaklı bakım TC doğumlu ve orada yaşamış biri için gerek kültürün getirisi gerekse nüfusun fazla olması yönünden ebeveynleştirilmenin de fazla olması TC devletinde yaşamış bir birey için daha muhtemeldir. Örneğin KKTC'de yaşayan bayanların ehliyetlerinin olması ve kendi alışverişlerini kendilerinin yapması çoğunlukla TC'de ki bayanlara kıyasla daha fazladır. Bu da sosyalliği arttırdığı için depresyonun daha az KKTC'de görülmesine olanak sağlayabilir. Buna ek olarak TC'de yaşayan bireylerin coğrafi konumunda etkisi ve kültür etkisi ile çok kardeş olmasından kaynaklı kardeş bakımı da fazla olması muhtemeldir. KKTC'de yaşayan bireylerin daha özgür ve hür bağımsız yaşamasından kaynaklı, ailelere bakım vermeye mecbur hissetmedikleri için yine gelenek, görenek ve kültürden gelen etkiye göre benlik saygılarından yüksek puan depresyondan düşük puan alması buna sebep olmuştur şeklinde yorumlanabilir.

Bir diğer değişken olan eğitim durumunun ebeveynleştirilme depresyon ve benlik saygısı arasında anlamlı bir farkın olduğu bulunmuştur. Lise mezunu olan katılımcıların ebeveynleştirilme ve kardeş odaklı ebeveynleştirilme puanları

ilkokul ve ortaokul mezunu olanlara göre anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Ayrıca üniversite üzeri düzeyde eğitim almış olan katılımcıların ilkök, ortaokul ve lise mezunlarına göre benlik saygıları puanları artmakta olup depresyon puanları azalmaktadır. Yani daha az eğitim almış bireylerin depresyonları fazla benlik saygıları düşük gözlemlenmiştir. Yapılan bir başka araştırma ise çocukluk ve ergenlik döneminde ebeveynine bakım verme davranışında bulunan bireylerde düşük akademik başarı gözlemlenmiştir (Nako, 2015). Bu çalışmaya ek olarak çocuk ve ergen bakım verenlerin sosyal ilişkileri zayıf ve arkadaşlık ilişkilerinin gelişmiş olmadığı gözlemlenmiş olup yine eğitime karşı olan azmi ve cezbedici bir tarafının olmadığını gösterebilir. Yapılan bir diğer çalışma düşük sosyoekonomik düzeyin de eğitim ile ilişkili olduğunu göstermiştir (Chee, Goh ve Kuczynski, 2014). Düşük sosyo-ekonomik düzeyden gelen ailelerde, ebeveynlerin çocuktan bir miktar duygusal destek beklemesinin, aile üyeleri arasındaki yakınlığı yansıtabileceği düşünülmektedir (McMahon ve Luthar, 2007). Yapılan çalışma bulguları ile yapmış olduğumuz araştırma bulgusu örtüşmektedir. Bu anlam da yapılan araştırmada bulduğumuz sonuçlara göre irdelendiğinde çocuk ya da ergenin ailesine duygusal ya da araçsal emek vererek gerek aileye katkıda bulunarak gerek kardeşine bakım vererek gerekse yaşadığı evin küçüklüğü nedeniyle gizliliğin azalmasından kaynaklı aileye akıl vermesi kendini ihmal ettiğinin bir göstergesi olabilir. Birçok şeyle uğraşmak ve bunun yerine getirilmesine olanak sağlamak maksadı ile eğitimini geri plana itmesine aile teşvik edicidir. Eğitime önem veren ve nesillerinden de öyle öğrenen bir ebeveyn kendi çocuğunda eğitim almasına olanak sağlar. Bunu bağlı olan sosyoekonomik gelir ve coğrafi konumunda etkisi fazladır. Bu nedenle ebeveynleştirme normal görülüyor olabilir.

Başka bir değişken olan daha önce göç yaşayan ve yaşamayan katılımcılar incelendiğinde genel ebeveynleştirilme, kardeş odaklı ebeveynleştirilme, depresyon ve benlik saygısı puanları arasında anlamlı bir fark bulunduğu belirlenmiştir. Göç yaşayan katılımcıların göç yaşamayan katılımcılara göre ebeveynleştirilme düzeyleri, depresyon ve benlik saygısı puanlarının daha fazla olduğu saptanmıştır. Bu bulguya göre Ponizovsky, Kurman ve Roer-Strier (2012) yapmış olduğu çalışmada göç yaşayan bir ailenin göç ettiği yere dil ve kültür bakımından uyum süreci biraz zorlu olabilir. Bu süreçte hem araçsal hem duygusal çocuğa sorumluluk fazlasıyla düşmektedir. Örneğin çocuk okul ve

sosyal aktiviteler nedeniyle dil konusunda daha kolay adapte olurken ebeveynlerin adapte süreçleri daha uzun sürebilir. Aileye dil konusunda çeviri konusunda çocuğa iş düşebilir. Çocuk ya da ergen hem kültür açısından hem de dil açısından rol üstlenebilir. Titzmann (2012) yapmış olduğu bir çalışmada duygusal ebeveynleşmenin yeni bir kültüre uyum sağlamada daha fazla kullanıldığını belirtmiştir. Bu bulguya göre literatür de duygusal ebeveynleşmenin depresyona ve kaygıya daha çok sebep olduğu gözlemlenmiştir. Buna bağlı olarak da yeni bir kültüre adapte olma ve benlik saygısını korumakta bireyler zorlanabilirler. Göç yaşama değişkenine göre incelediğinde ise literatürde ki çalışmalar ile tutarlılık görülmektedir. Bu çalışmanın bulgusu Ponizovsky ve arkadaşlarının yapmış olduğu çalışmaya benzer olarak ebeveynleşmenin, depresyonun artması benlik saygısının azalması ile tutarlılık gösterilebilir şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmaya dahil olan diğer bir başka değişken katılımcıların kardeş sayısına göre genel ebeveynleştirme, kardeş odaklı ebeveynleştirilme, depresyon ve benlik saygısı arasındaki ilişki anlamlıdır. Yapılan bu araştırma sonucunda 3 ve daha az sayıda kardeşi olan katılımcıların genel ebeveynleştirme, kardeş odaklı ebeveynleştirilme ve benlik saygısı puanları yüksek çıkmıştır. Fakat 3 ve daha az sayıda kardeşi olan katılımcıların depresyon puanları diğer katılımcılara göre daha düşük bulunmuştur. Yani 3 ve daha fazla kardeşe sahip olan bireylerin ebeveynleştirilmeleri ve benlik saygıları fazlayken depresyonları daha düşük bulunmuştur. Yapılan bir diğer çalışmada kardeş sayısı arttıkça benlik saygısı düzeyinin düştüğü gözlemlenmiştir (Baybek ve Yavuz, 2011). Yılmazel ve Günay (2012) de yapmış olduğu çalışmada kardeş sayısı iki ve üzerinde olanlar ile doğum sırası üç ve üzerinde olanlarda depresyon puanları daha yüksek, özsaygı puanları daha düşüktür. Bu anlamda yapılan çalışma ile yapmış olduğumuz araştırma benlik saygısı ve depresyon bakımından incelendiğinde tutarlılık göstermemektedir. Yaptığımız çalışmada kardeş sayısının benlik düzeyini Kardeş bakımını sağlayan çocuk ya da ergenler bakım üstlendikleri için benlik saygılarını olumlu etkilemesi gelecek hayatında kendilerine güvenmelerine ve kendini olumlu değerlendirmeye yol açabilir. Bir bakım üstlenmek bir çocuk için yorucu olsa da onu hayata hazırlar ve bu hayat ile mücadelesi bireyin ileride umutsuzluğa kaygı stres ve depresyona düşmesine daha az olanak sağlayabilir. Kişinin paylaşım açısından da bir kardeş ile

öğrenebileceği şeyler çoktur. Bu çalışmanın bulgusu kardeş sayısının ebeveynleştirme ve depresyon ve benlik saygısı düzeylerini olumlu yönde etkileyebilir şeklinde yorumlanabilir.

Bir başka değişken olan doğum sırasına göre genel ebeveynleştirme, kardeş odaklı ebeveynleştirilme, depresyon ve benlik saygısında anlamlı bir fark gözlemlenmiştir. Özellikle İkinci çocuk olan katılımcıların genel ebeveynleştirme, depresyon ve benlik saygısı puanları diğer katılımcılara göre yüksektir. Ayrıca üçüncü çocuk olan katılımcılar genel ebeveynleştirme ölçeğinden ilk çocuk olanlara göre daha düşük puan almıştır. Üçüncü ve üzeri çocuk olan katılımcıların kardeş odaklı ebeveynleştirilme puanları diğer katılımcılardan anlamlı düzeyde daha düşük bulunmuştur. Bununla birlikte İkinci çocuk olan katılımcıların depresyon ve benlik saygısı puanlarının diğer katılımcılardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ek olarak birinci çocuk katılımcıların depresyonları üçüncü çocuk ve daha üzeri katılımcılardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Kağıtçıbaşı (2017) yapmış olduğu çalışmada doğu kültüründe çok çocuk yapmak iş yükünü hafifletmek ve aslında bir fayda olarak görüldüğü için çocuk olması faydacı ve ekonomiye katkı şeklinde bir beklentidir. Literatürde çalışılmış olan bir diğer çalışma ise ailede ki ilk çocuğun daha fazla ebeveynleştirilmeye mahkum bırakılması ile ilgilidir. Birinci çocuğun üzerine aldığı sorumluluk ve gereğinden fazla roller üstlendiği bilinmekle birlikte diğer çocuklara göre yükünün daha ağır olduğu ve bunun depresyon ve düşük akademik başarı gibi olumsuz sonuçlarının olduğu bulunmuştur (Burton, 2007, Hooper, 2007). Bunlara ek olarak diğer bir çalışmada kültüründe ebeveynleştirmede büyük önem arz ettiği bilinmektedir. Yapılan çalışmada Afrikalı bir genç ile Amerikalı bir genç karşılaştırıldığında Afrikalı gencin araçsal olarak daha çok sorumluluk ve rol üstlendiği görülmüş ve bu normal bir davranış olduğu o kültürde benimsenmiştir. Bu çalışmada ebeveynliğin olumsuz sonuçlarının daha az olacağı normal görülebilir (East, 2010). Bulunan bu sonuç çalışmamızda elde edilen sonuç ile tutarlılık göstermektedir. Toplumumuzda farklı coğrafi konum dolayısı ile farklı sosyolojik yapılarda bulunan ailelerin çok çocuk yapmaları ile birlikte deneyimledikleri karakter ve kişilik yapısı oldukça fazladır. Genelde birinci çocukta araçsal ve duygusal olarak fazla ebeveyleştirmenin görülmesi ile birlikte aile çocuğunun ileride depresyon ve benlik saygısındaki farklılıklarını gözlemleyip genelde en küçük çocuğa bu

bilinçle yaklaşmaması psikolojik olarak farklı bir bakış açısı kazandırmış olabilir (Kagıtçıbaşı ve Ataca, 2005). 3. çocuk ve üzeri katılımcılarda depresyon ve benlik saygısının yüksek çıkması bu şekilde yorumlanabilir.

Bir diğer değişken olan yaşamını nerede geçirdiği ile ilişkin genel ebeveynleştirilme, kardeş odaklı ebeveynleştirilme, depresyon ve benlik saygısının arasında anlamlı düzeyde bir ilişkinin olduğu gözlemlenmiştir. Yaşamını ilde geçiren katılımcıların genel ebeveynleştirilme ve kardeş odaklı ebeveynleştirilme puanları diğer katılımcıların puanlarına göre anlamlı düzeyde düşük olarak tespit edilmiştir. Ayrıca yaşamını ilçede geçiren katılımcıların genel ebeveynleştirilme ve kardeş odaklı ebeveynleştirilme düzeyleri yaşamını köy/kasabada geçiren katılımcılara göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bununla birlikte Yaşamını köy/kasabada geçirenler il ve ilçede yaşamını geçiren katılımcılara göre benlik saygısı ve depresyon puanları düşük bulunmuştur. Yerleşim yerleri diğer bir deyişle sosyoekonomik düzeye de bağlı olarak önem arz etmektedir (Jelastopulu ve Tzoumerka, 2013). Bu bulgulara göre bakıldığında köy ve kasabada yaşayan bireyler her ne kadarda internet ile çağı yakalamaya çalışsa da il ve ilçede yaşayan bireylerin avantajları köyde yaşayan bireylere göre daha fazladır. İl de çevre yapısı ve bulunan sosyal faktörler bakımından her aradığını bulabilmekte ve ulaşılması daha kolay olduğu için günümüzü yakalamak daha kolaydır. Köyde kendini geliştiremeyen ve çevre yapısının birbirine benzer olması da il de bulunan farklı görüş ve daha ayrı ailelerin olması bile fark gözetmektedir. Sosyokültürel çevre ve sosyoekonomik düzey bakımından il de yaşamının avantajı köy ve kasabada yaşayan bir bireye göre her zaman farklıdır. İl de yaşayan birey kolaylıkla tiyatro sinema ve kitap alması bile kolayken köy ve kasaba da yaşayan bireyler bunların hepsini yakalar fakat geriden yakalayabilir. İncelenen bir diğer çalışmada bizim toplumumuzda bağımlı birbirine bağlı ilişkiler kurularak toplulukçu bir yaşama biçimi vardır. Toplu yaşam alanında da bireyler çevresindeki kişilerin ortalamasıdır. Buda benliğin karşılıklı bağımlı ilişkilerden oluşmuş olması kişiyi sınırlandırır (Kağıtçıbaşı, 2007). Köyde yaşayan birey sınırlı bir arkadaş çevresi olduğu için her zaman daha az paylaşımcı, içe dönük ve kendini yenilemeye daha kapalıdır. Ama il de yaşayan birey orada bulunan çevreyi bir yerden yakalamayı başarır ve sosyal anlamda işlevsel özgüvenli şekilde gelişim sağlar. Çocuğun sosyal çevresindeki yaşadığı etkileşimler

sayesinde çocuğun benliğini oluşurken bir yandan da etkileşimde bulunduğu insanların ona karşı olan tutumlarıyla karşılaştırma yaparak kendini değerlendirmeyi öğrenip benliğine duyduğu saygıyı ortaya çıkarır (Erbil, Divan ve Önder, 2006). Bu da benlik saygısını ve depresyonu olumlu şekilde etkiler şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca köyde genel olarak tarım ve hayvancılıkla uğraşan aileler daha çoğunluktadır. Bu ailelerin çocukları araçsal ve duygusal olarak kullanılmaya daha açıktır. Çiftçi bir ailede her bireyin bir görev alarak iş yükünü hafifletmesi gerekir. Buna bağlı olarak araçsal ebeveynleştirilme yemek yapmak bahçeye yardıma gitmek, kardeş bakımı gibi faaliyetler daha sık görülür (İmamoğlu ve Karakitapoğlu-Aygün, 2004). Bu bulgular çalışmada elde edilen bulgu ile tutarlılık göstermektedir. İl de yaşayan bireyin ebeveynleştirilme düzeyi buna bakarak daha düşük şeklinde yorumlanabilir.

Yaptığımız çalışmada bir diğer değişken olan anne ve baba eğitiminin ebeveynleştirilme, depresyon ve benlik saygısı arasındaki ilişkisinde önemli bir düzeyde anlamlı bir farkın olduğu bulunmuştur. Ebeveynleştirme, Depresyon ve Benlik saygısı ilişkisine baktığımızda Annesi ve babası okur-yazar ve ilkokul mezunu olan katılımcıların ortaokul-lise ve üniversite düzeyinde eğitim alan katılımcılardan anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Literatürde Erbil ve ark (2006), yapmış olduğu çalışma ise çocukların benlik saygısı düzeyinin annenin eğitim düzeyine bağlı olarak değiştiğini göstermektedir. Yüksekokul-üniversite ve daha üzeri düzeyden mezun olan annelerin çocuklarının benlik saygıları okur-yazar, ilkokul ve lise mezunu olan annelerin çocuklarına göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bu bulgu yapmış olduğumuz çalışma ile paralellik göstermektedir. Annenin çocukla olan diyalogu ilgisi ve bakımı daha fazla olduğu için yapılan araştırmalarda anne eğitim seviyesinin önemli düzeyde çocuğun benlik saygısını etkilediği görölmüştür. Baba eğitim seviyesinin ise çocuğun benlik saygısında bir etkisinin bulunmadığı çalışmalara rastlanmıştır (Erbil ve ark. 2006). Ebeveynin tamamen ailesinden gelen bilinç nesillerden nesile aktarılmaktadır. Anne ve babanın eğitimli birer birey olması çocuk yetiştirirken çocuğa verecekleri temel becerilerin destekleyici olanakların ve uygun biçimde bunları çocuğa aktarmaları önemlidir. Bu da çocuğun kendi benliğine olan saygısı olumlu yönde etkiler. Bununla birlikte, ebeveynler çocuklarının özsaygı düzeylerinin yükselmesini sağlayarak, depresyon görülme riskini azaltabilir. Ebeveynleştirme bakımından da çocuğuna taşıyabileceği

kadar rol ve sorumluluk yükleyeceğini bilir bu da eğitim ile ilişkilendirilebilir şeklinde yorumlanabilir.

Bir diğer değişken olan katılımcıların ailede rahatsızlık bulunması durumuna genel ebeveynleştirilme ile anlamlı bir ilişkisi bulunmazken kardeş odaklı ebeveynleştirme ile anlamlı bir ilişkisi bulunmuştur. Ailesinde rahatsızlık bulunmayan katılımcıların Kardeş Odaklı Ebeveynleştirilme puanları daha yüksektir. Ailede kalıtsal rahatsızlık bulunma durumuna göre benlik saygısı yüksek depresyonda yüksek bulunmuştur. Fitzgerald ve ark (2008), yapmış olduğu çalışmada ailede sakat ya da hasta bir çocuğun olması bakım yönünden kardeşini de bakıma ortak etmeye zorlayabilir. Bu da aile dinamiklerinde önemli etkilere yol açar. Buna ek olarak ebeveynlerin yapmış olduğu çatışmada çocukların duygusal olarak ebeveynleştirilmesi bir risk faktörüdür. Sıklıkla yapılan boşanmalardan sonra çocuk ve ebeveyn arasında bir bağ zedelenmesi yaşanabilir. Genelde çocukta artan kontrol ile birlikte yüklenilen sorumluluk ebeveyn ile çocuk arasında rol değişimine sebep olabilir (Peris ve Emery, 2005). Literatürde yapılan çalışmalar bizim yapmış olduğumuz çalışmaya göre tutarlılık göstermektedir. Bu bulguya göre kalıcı ve bakım zorunluluğu olan bir rahatsızlığı bulunan ailelerin ebeveynine daha araçsal olarak iş düşerken duygusal bakım verme yönünden de kardeşe sorumluluk düşüyor olabilir şeklinde yorumlanabilir. Ailede kardeşinin sakat ya da kalıcı rahatsızlığı olması diğer sağlıklı kardeşleri kötü hissettirebilir bu da benlik saygısını ve depresyonu olumsuz yönde etkileyebilir şeklinde yorumlanabilir.

Bir diğer değişken olan katılımcıların daha önce depresyon tedavisi görme durumuna göre genel ebeveynleştirilme, kardeş odaklı ebeveynleştirilme, depresyon ve benlik saygısı arasında anlamlı düzeyde bir ilişki tespit edilmiştir. Depresyon tedavisi gören bireylerin ebeveynleştirilmeleri ve depresyonları yüksek benlik saygıları ise düşük bulunmuştur. Bireyin depresyon tedavisi görmesi ebeveynleştirme benlik saygısı ve depresyon yönünden benlendik bir bulgudur. Mechling (2015), yaptığı çalışmada kişinin ebeveyninin depresyonunu ele almıştır. Ebeveyninin depresyonu ile büyüyen çocuk anne ya da babadaki istek kaybı yorgunluk bitkinlik gördüğü için çocuğun ebeveynleştirilmesi ve rol değişiminin olduğunu bulmuştur. Ailenin iyiliğinden kendini sorumlu hisseden ve ahlaki açıdan zorunlu hisseden çocukların çevrelerindeki insanlarla bunları

paylaşmayarak aileyi korumaya çalıştıkları ve bunları başkaları ile paylaşmaları durumunda ise kısa bir rahatlamanın ardından kendini suçlu ve sadakatsiz hissettikleri gözlemlenmiştir. Literatürde yapılan çalışmalar bizim yapmış olduğumuz çalışmaya göre tutarlılık göstermektedir. Depresyonda olan bir bireyin kendisini özgüvenli hissetmemesi ve kendi benliğine olan öz değerlendirmesinde dalgalanmalar olması doğaldır. Bu bulgu bireysel bir süreç olan benlik saygısının da negatif yönde etkilenmesi normaldir şeklinde yorumlanabilir.

Çalışmanın ana amacını oluşturan Genel ebeveynleştirilme, Kardeş odaklı ebeveynleştirilme ve Depresyon arasında pozitif yönlü ilişki görülürken Benlik saygısı ile negatif yönlü bir ilişki saptanmıştır. Yapılan çalışmanın sonuçlarına bakıldığında Kardeş Odaklı Ebeveynleştirilme ile depresyon arasında pozitif yönlü ilişki görülürken yine benlik saygısı ile arasında negatif yönlü bir ilişki bulunmuştur. Benlik saygısı ve depresyon arasında ise negatif yönlü bir ilişki bulunmuştur. Çocukluk ve ergenlik döneminde olan bir bireyin gereğinden fazla üzerine sorumluluk ve rol yüklenmesi, çocuğun kendi yaşamını bastırmasıyla birlikte gelişimsel olarak zarar göreceği psikososyal açıdan bir bozulma olacağını varsayabiliriz. Çocuğun içselleştirilmiş duyguları zayıf ilişkiler kurmasına ve benliğini ortaya çıkaramamasına sebep olmaktadır. Benlik kavramı ve bireyin kişilik gelişimi ergenlik döneminde kendini bulmaktadır. Jones ve Wells (1996), yaptığı araştırmada mazoşistik ve narsistik kişilik özelliği ile ebeveynleşme arasında anlamlı ilişkiler bulmuştur.

Anne ve babanın fiziksel ve duygusal ihtiyaçlarını gerçekleştirmeye çalışan çocuk annesinin yardımcısı ve duygusal olarak iyi bir dinleyici olması, anne ya da babanın idealize ettiği kişiliğin çocuğa yansımaya neden olabilir. Buda Çocuğun ileride ki seçimlerini etkileyebilir ve çocukta kendine olan güvensizlik ve yetersizlik hislerini doğurur. Buda benlik algısını olumsuz yönde etkileyebilir. Ebeveynleşmenin bireyin ruh sağlığı üzerindede depresyon ve kaygıya yol açtığı yapılan çalışmalar ile desteklenmektedir (Köyden, 2015).

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuç

Çalışmada Çocuklukta Ebeveynleştirilmenin (Genel ebeveynleştirilme ve Kardeş odaklı ebeveynleştirilme olmak üzere) depresyon ve benlik saygısı ile ilişkisinin olduğu bulunmuştur. Bulunan bu sonuçlara göre katılımcıların genel ebeveynleştirilme, kardeş odaklı ebeveynleştirilme puanları ile depresyon puanları arasında pozitif yönlü korelasyonlar görülürken benlik saygısı puanları arasında negatif yönlü korelasyon görülmüştür. Buna göre genel ebeveynleşmenin artması halinde kardeş odaklı ebeveynleştirilme ve depresyon artmakta benlik saygısı ise azalmaktadır.

Araştırmaya katılan bireylerin cinsiyet değişkenine göre genel ebeveynleştirilme, kardeş odaklı ebeveynleştirilme, depresyon ve benlik saygısı arasında ilişkiye bakıldığında anlamlı düzeyde bir farkın olmadığı, yani kadın ve erkeğin benzer puanlar aldığı görülmüştür.

Araştırmaya katılan bireylerin yaşına göre genel ebeveynleştirilme ve kardeş odaklı ebeveynleştirilme puanları arasında önemli düzeyde bir fark bulunmuştur. 30-39 yaş arası katılımcıların genel ebeveynleştirilme ve kardeş odaklı ebeveynleştirilme puanları diğer yaş gruplarındaki katılımcılardan daha yüksek bulunmuştur. Katılımcıların yaşına göre benlik saygısından aldıkları puanlar arasındaki fark anlamlı düzeydedir. 30-39 yaş grubundaki katılımcıların benlik saygısı puanları 50 yaş ve üzerindeki katılımcılardan yüksektir. Katılımcıların yaşına göre depresyon ile ilişkisine bakıldığında anlamlı bir fark görülmemiştir.

Katılımcıların medeni durumu incelendiğinde genel ebeveynleştirilme ve kardeş odaklı ebeveynleştirilme puanları arasında önemli düzeyde bir farkın olduğu tespit edilmiştir. Evli olan katılımcıların genel ebeveynleştirilme ve kardeş odaklı ebeveynleştirilmeleri bekar / dul olan katılımcılara göre yüksek bulunmuştur. Araştırma kapsamına alınan evli ve bekar / dul katılımcıların benlik saygısı ile

arasında anlamlı düzeyde bir farkın olduğu belirlenmiştir. Evli olan katılımcıların benlik saygısı bekar / dul olan katılımcılara göre daha düşük puan bulunmuştur. Medeni durum değişkeni ile depresyon envanteri puanları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlıdır. Evli katılımcıların Depresyon puanları daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Katılımcıların doğum yerine göre genel ebeveynleştirilme ve kardeş odaklı ebeveynleştirilme puanları arasında istatistiki olarak önemli düzeyde bir ilişkinin olduğu bulunmuştur. Türkiye Cumhuriyeti doğumlu olan katılımcıların ebeveynleştirme ve kardeş odaklı ebeveynleştirilme puanlarının Kıbrıs doğumlu olan katılımcılara göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların doğum yerine göre benlik saygısı ile arasındaki farkın anlamlı düzeyde bir farklılık olduğu saptanmıştır. Kıbrıs doğumlu olan katılımcıların Benlik Saygısı, Türkiye Cumhuriyeti doğumlu olan bireyler ile kıyas yapıldığında önemli düzeyde bir ilişki tespit edilmiştir. Araştırmaya alınan bireylerin doğum yerine göre depresyon ile ilişkisine bakıldığında bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Türkiye Cumhuriyeti doğumlu olan katılımcıların depresyonlarını Kıbrıs doğumlu olan katılımcıların puanlarına göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Diğer bir değişken incelendiğinde araştırmaya dahil olan katılımcıların eğitim durumuna göre genel ebeveynleştirilme ve kardeş odaklı ebeveynleştirilme arasında anlamlı bir farkın olduğu saptanmıştır. Üniversite ve üzerinde eğitim almış olan katılımcıların ebeveynleştirme ve kardeş odaklı ebeveynleştirilme puanları lise ortaokul ve ilkokul düzeyi eğitim alanlara göre anlamlı olarak yüksek bulunmuştur. Ayrıca lise mezunu olan katılımcıların ebeveynleştirme ve kardeş odaklı ebeveynleştirilme puanları ilkokul ve ortaokul mezunu olanlara göre anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Katılımcıların eğitim durumuna göre benlik saygısı ölçeği puanları karşılaştırıldığında; üniversite ve üzeri seviyede eğitim almış olan katılımcıların ilkokul, ortaokul ve lise düzeyi eğitim alanlara göre anlamlı ilişki tespit edilmiştir.

Araştırmaya dahil olan bireylerin daha önce göç yaşayan ve yaşamayan olarak ayırdığımızda genel ebeveynleştirilme ve kardeş odaklı ebeveynleştirilme puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunduğu gözlemlenmiştir. Göç yaşayan bireylerin genel ebeveynleştirilme ve kardeş odaklı ebeveynleştirilme

puanlarının göç yaşamayanlara göre anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların göç yaşama durumuna göre benlik saygısı ile arasında anlamlılık bulunmuştur. Göç yaşayan katılımcıların benlik saygıları göç yaşamayanlara göre daha düşük bulunmuştur. Katılımcıların göç yaşama durumuna göre depresyon ile arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Göç yaşayan katılımcıların depresyonları göç yaşamayan katılımcılara göre daha yüksek düzeyde olduğu bulunmuştur.

Araştırmaya dahil olan katılımcıların kardeş sayısına göre genel ebeveynleştirme ve kardeş odaklı ebeveynleştirilme arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. 3 ve daha az sayıda kardeşi olan katılımcıların genel ebeveynleştirme ve kardeş odaklı ebeveynleştirilme puanları diğer katılımcılara baktığımızda daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların kardeş sayısı ile benlik saygısı arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Üç ve daha az kardeşe sahip olan katılımcıların benlik saygısı diğer katılımcılara göre daha yüksektir. Kardeş sayısı değişkeninin depresyon ile ilişkisi arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Üç ve daha az kardeşe sahip olan katılımcıların depresyonları 3 ve üzeri kardeşe sahip olanlara göre anlamlı düzeyde daha az olduğu tespit edilmiştir.

Katılımcıların doğum sırasına göre genel ebeveynleştirme ve kardeş odaklı ebeveynleştirilme puanları arasındaki farkın anlamlı düzeyde olduğu görülmüştür. İkinci çocuk olan katılımcıların genel ebeveynleştirmeleri diğer katılımcılara göre yüksektir. Ayrıca üçüncü çocuk olan katılımcılar genel ebeveynleştirme ölçeğinden ilk çocuk olanlara göre daha düşük puan almıştır. Üçüncü ve üzeri çocuk olan katılımcıların kardeş odaklı ebeveynleştirilmeleri diğer katılımcılardan anlamlı düzeyde daha düşük bulunmuştur. Katılımcıların doğum sırasına göre benlik düzeyi ile arasındaki ilişki anlamlı düzeyde farklı olduğu bulunmuştur. İkinci çocuk olan katılımcıların diğer katılımcılara göre benlik saygısı daha düşük bulunmuştur. Doğum sırası ile depresyon arasındaki ilişki anlamlı değildir. İkinci çocuk olan katılımcıların diğer katılımcıların puanlarına göre depresyon puanları daha yüksek bulunmuştur. Ayrıca birinci çocuk olan katılımcılar Beck depresyon envanterinden üçüncü ve üzeri çocuk olanlara göre daha yüksek puan aldığı gözlemlenmiştir.

Araştırma kapsamına göre çalışılan katılımcıların yaşamı geçirdiği yere göre genel ebeveynleştirilme ve kardeş odaklı ebeveynleştirilme arasındaki ilişki anlamlı düzeyde tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan bireylerin yaşamını ilde

geçiren genel ebeveynleştirilme ve kardeş odaklı ebeveynleştirilme puanları yaşamını köy kasaba ve ilçede geçiren katılımcılara göre önemli düzeyde daha az olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte yaşamını ilçede geçiren katılımcıların genel ebeveynleştirilme ve kardeş odaklı ebeveynleştirilme puanları yaşamını köy/kasabada geçirenlere göre anlamlılık tespit edilmiştir. Benlik saygısı ile olan ilişkisine bakıldığında anlamlı düzeyde bir farklılığın olduğu saptanmıştır. Yaşamını köy/kasabada geçiren katılımcılar benlik saygısından yaşamını ilde geçirenlere göre daha düşük puan almışlardır. Yaşamını geçirdiği yere göre depresyon ile ilişkisine bakıldığında anlamlı düzeyde bir farklılık olduğu saptanmıştır. Yaşamını ilde geçiren katılımcıların depresyonları yaşamını ilçede ve köy/kasabada geçirenlere göre anlamlı düzeyde daha düşük bulunmuştur. Ek olarak yaşamını ilçede geçiren katılımcıların depresyonu yaşamını köy/kasabada geçirenlere göre düşüktür.

Araştırmaya dahil olan katılımcıların anne eğitim durumuna göre ebeveynleştirilme, benlik saygısı ve depresyon düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Annesi okur-yazar ve ilkokul mezunu olan katılımcıların ebeveynleştirilme ve kardeş odaklı ebeveynleştirilme puanları, annesi ortaokul-lise ve üniversite düzeyinde eğitim alan katılımcılardan anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Annesi okur-yazar ve ilkokul mezunu olan katılımcıların benlik saygıları annesi ortaokul-lise ve üniversite düzeyinde eğitim alan katılımcılara göre daha düşük bulunmuştur. Annesi okur-yazar ve ilkokul mezunu olan katılımcıların depresyonları annesi ortaokul-lise ve üniversite düzeyinde eğitim alan katılımcılara göre daha düşük bulunmuştur. Ayrıca annesi ilkokul mezunu olan katılımcıların depresyonları annesi okur-yazar olan katılımcılara göre daha yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların baba eğitim durumuna göre ebeveynleştirilme, benlik saygısı ve depresyonları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Babası okur-yazar ve ilkokul mezunu olan katılımcıların ebeveynleştirilme ve kardeş odaklı ebeveynleştirilmeleri, babası ortaokul-lise ve üniversite düzeyinde eğitim alan katılımcılardan anlamlı düzeyde yüksektir. Babası okur-yazar ve ilkokul mezunu olan katılımcıların benlik saygıları babası ortaokul-lise ve üniversite düzeyinde eğitim alan katılımcılara göre daha düşük puan almıştır. Babası okur-yazar ve ilkokul mezunu olan katılımcıların depresyonları babası ortaokul-lise ve üniversite düzeyinde eğitim alan katılımcılara göre daha düşüktür. Ayrıca

babası ilkokul mezunu olan katılımcıların depresyonları babası okur-yazar olan katılımcılara göre daha yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya dahil edilen katılımcıların ailede rahatsızlık bulunması durumuna genel ebeveynleştirilmelerinde anlamlı bir fark bulunmazken kardeş odaklı ebeveynleştirilmeleri anlamlı bulunmuştur. Ailesinde rahatsızlık bulunmayan katılımcıların kardeş odaklı ebeveynleştirilmeleri daha yüksektir. Katılımcıların ailede rahatsızlık bulunması durumuna göre benlik saygısı ile arasındaki farkın anlamlı olduğu ve ailesinde rahatsızlık olan katılımcıların benlik saygısı puanlarının anlamlı olarak daha yüksek olduğu bulunmuştur. Araştırmaya alınan katılımcıların ailesinde rahatsızlık bulunmasına göre depresyon ile arasında anlamlı düzeyde bir farklılık olduğu görülmüştür. Ailesinde rahatsızlık bulunmayan katılımcıların Depresyonları daha yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların daha önce depresyon tedavisi görme durumuna göre ebeveynleştirilme, benlik saygısı ve depresyon ile olan ilişkisinde anlamlı bir fark bulunmuştur. Daha önce depresyon tedavisi gören katılımcıların genel ebeveynleştirilme ve kardeş odaklı ebeveynleştirilme puanları, depresyon tedavisi görmeyenlere göre daha yüksektir. Daha önce depresyon tedavisi görmüş olan katılımcıların benlik saygıları, tedavi görmeyen katılımcılardan düşüktür.

Katılımcıların genel ebeveynleştirilmeleri ile kardeş odaklı ebeveynleştirilme ve depresyon arasında istatistiksel olarak pozitif yönlü korelasyonlar görülürken benlik saygısı arasında negatif korelasyonlar görülmektedir. Araştırmaya dahil olan katılımcıların depresyon puanları ile benlik saygısı arasında negatif yönlü ve istatistiki olarak anlamlı bir korelasyon saptanmıştır.

6.2. Öneriler

Akademiye yönelik geliştirilen öneriler.

Bu araştırmanın temel amacı çocuklukta ebeveynleştirilen bireylerin depresyon ve benlik saygıları ile ilişkisini incelemektedir. Bu araştırmada KKTC de yaşayan ve TC de yaşayan bireyler katılım sağlamıştır. Gerçekleştirilecek başka bir çalışma ile bu iki grupta ebeveynleştirme kavramını daha derinden inceleyen sosyoekonomik faktörler, anne veya babanın sağ olup olmama durumu, ailenin alkol yada madde kullanıp kullanmadığı, ailenin meslek grupları gibi etkenler de eklenebilir ve incelenebilir.

Farklı iki kültürde ebeveynleşme düzeyleri farklıdır. Ebeveynleşmede kültürün önemi fazladır. Bu sebeple aile ilişkileri, dinamikleri ve sosyal ilişkilerde farklılık olduğu için ebeveynleşme düzeyinin örneklem genişletilerek ya da farklı aile yapıları incelenerek araştırma yapılması incelenmesi önem arz etmektedir. Örneklem genişletilmesinin nedeni birçok kültüre sahip farklı aile tiplerinin olmasından kaynaklıdır. TC bölgesinde 7 bölgenin aile tipi ve KKTC de yerli ve göçmen aile tipleri yakından incelenebilir.

KKTC de kendi içinde farklı kültürlerin birleştiği bir ülkedir. Yeni yapılacak olan çalışmada sadece TC 'den KKTC ye göç eden bireyler değil KKTC de kendi içerisinde de Kuzey-Güney savaş sonrası göç eden bireylerle de çalışmak alanyazına katkı sağlayabilir.

Aileden izin alınarak diğer aile üyeleride çalışmaya katarak onların görüş ve düşüncelerini alarak ayrı nitel bir çalışma alanyazına büyük fayda sağlayabilir.

Alanda çalışanlara yönelik geliştirilen öneriler.

Klinik olarak da ebeveynleştirilme düzeyini tespit etmek önem arz etmektedir. Gelecek olan çalışmalarda okula giden çocuklarda okul psikolojik danışmanları tarafından çocuklara ve ailelerine psikoeğitim verilebilir. Ebeveynleşme kavramının yol açtığı yanlış roller ve rol değişimleri, ebeveyn çocuk ilişkisi hakkında uygun söyleşiler ve eğitimler düzenlenebilir.

Ebeveynleştirme düzeyini etkileyen bir diğer değişken olan sosyoekonomik düzey de bundan sonra yapılacak olan çalışmalara eklenebilir. Kardeş sayısının fazla olması ebeveynleştirmede etkilidir. Okullarda yine aynı şekilde sosyoekonomik durumu düşük olan ve kardeş sayısı fazla olan çocuklar tespit edilip onlara yönelik psikolojik danışma ve grup çalışması yapılabilir.

Göç yaşayan bireylerin yaşamayanlara göre depresyon, benlik saygısı ve ebeveynleştirilme düzeyleri yüksek olabilmektedir. Bunun için Okullarda göç yaşayan bireyler tespit edilebilir ve onlara yönelik psikolojik hizmet sunulabilir.

Köyde yaşayan bireyler İl ve ya ilçede yaşayan bireylere göre depresyon, benlik saygısı ve ebeveynleştirilme düzeyleri yüksek olabilmektedir. Yine okullarda köyden taşınmalı sistemle gelen öğrenciler tespit edilebilir. Psikolojik danışman eşliğinde grup çalışmalarıyla bu bireylere destek sağlanabilir.

KAYNAKÇA

- Akün, E. (2017). Çocukluktaki ebeveynleşme yaşantılarının özellikleri ve birey üzerindeki etkileri. *Nesne-Psikoloji Dergisi*, 5(10), 219-246.
- Akün, E. (2013). Yapısal aile sistemleri kuramı bağlamında ergenlik dönemi aile yapısı ve ergenlik dönemi sorunları.
- Akün, E. (2017). Relations among adults' remembrances of parental acceptance–rejection in childhood, self-reported psychological adjustment, and adult psychopathology. *Comprehensive psychiatry*, 77, 27-37.
- Aldridge, J., ve Becker, S. (1993). Children who care: Inside the world of young carers.
- Altıntaş, E ve Gültekin, M. (2003). Psikolojik Danışma Kuramları, Aktüel Yayınları, İstanbul: 100-128.
- Altıntaş, E., ve Gültekin, M. (2014). *Psikolojik danışma kuramları*. Aktüel Yayınları.
- APA. (2013). The critical need for psychologists in ruralamerica. <http://www.apa.org/about/gr/education/ruralneed.aspx>.
- Aydın, G., ve Güloğlu, B. (2001). Coopersmith Özsaygı Envanterinin Faktör Yapısı, Eğitim ve Bilim Dergisi. 26 (122) : 66-71.
- Azar, S. T., ve Wolfe, D. A. (1989). Child abuse and neglect. In E. J. Mash ve R. A. Barkley (Eds.), *Treatment of childhood disorders* (pp. 451–489). NewYork: Guilford.
- Barnett, B., ve Parker, G. (1998). The parentified child: early competence or childhood deprivation?. *Child Psychology and Psychiatry Review*, 3(4), 146-155.
- Baybek, H., ve Yavuz, S. (2011). Muğla üniversitesi öğrencilerinin benlik Saygılarının incelenmesi. *Sosyal Ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 1(14). Behavior in Children at High Riskor Early Conduct Problems: The Mediating Role of Maternal.
- Beck AT, Steer RA ve Brown GK. (1996). BDI-II Manual. San Antonio: The Psychological Corporation.

- Beck, A. T., ve Alford, B. A. (2009). Depression: Causes and treatment. University of Pennsylvania Press.
- Björkenstam, E., Vinnerljung, B., ve Hjern, A. (2017). Impact of childhood adversities on depression in early adulthood: A longitudinal cohort study of 478,141 individuals in Sweden. *Journal of affective disorders*, 223, 95-100.
- Bleuler, M. (1984). Different forms of childhood stress and patterns of adult psychiatric outcome. In N. F. Watt, E. J. Anthony, L. C. Wynne, ve J. E. Rolf (Eds.), *Children at risk for schizophrenia* (pp. 537–542). Cambridge: Cambridge University Press.
- Büyüköztürk, Ş. (2004). *Veri analizi el kitabı*.
- Byng-Hall, J. (2008). The significance of children fulfilling parental roles: Implications for family therapy. *Journal of Family Therapy*, 30(2), 147-162.
- Bowlby, J. (1973). *Attachment and loss: Vol. 2. Separation*. New York: Basic Books.
- Bowlby, J. (1988). *A secure base: Parent-child attachment and healthy human development*. New York: Basic Books.
- Budak, S. (2009). *Psikoloji sözlüğü*. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Burnett, G., Jones, R. A., Bliwise, N. G., ve Ross, L. T. (2006). Family unpredictability, parental alcoholism, and the development of parentification. *The American journal of family therapy*, 34(3), 181-189.
- Burton, L. (2007). Childhood adultification in economically disadvantaged families: A conceptual model. *Family Relations*, 56(4), 329-345.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Byng-Hall, J. (2002). Relieving parentified children's burden in families with insecure attachment patterns. *Family Process*, 41(3), 375-388.
- Can, S. (2015). Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5–6 yaş çocuklarında akademik benlik saygısı (muğla ili örneği). *Sosyal ve beşeri bilimler araştırmaları dergisi*, (34), 159-176.
- Canel, A. N. (2007). Problem solving in family, marital satisfaction and evaluation of a group work case. Unpublished Dissertation, Marmara University, İstanbul, Turkey

- Cast, AD ve Burke, PJ. (2002). Benlik saygısı teorisi. *Sosyal güçler* , 80 (3), 1041-1068.
- Cevher, F. N., ve Buluş, M. (2006). Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş çocuklarında akademik benlik saygısı. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 28-39.
- Çetinkaya, S., Nur, N., Ayvaz, A., Özdemir, D., ve Kavakci, Ö. (2009). Sosyoekonomik durumu farklı üç ilköğretim okulu öğrencilerinde akran zorbalığının depresyon ve benlik saygısı düzeyiyle ilişkisi/The relationship between school bullying and depression and self-esteem levels among the students of three primary schools with different socioeconomic levels in Sivas province. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 10(2), 151. Depression. Infant Behavior ve Development. 31 (4), 594–605.
- Champion, J. E., Jaser, S. S., Reeslund, K. L., Simmons, L., Potts, J. E., Shears, A. R., ve Compas, B. E. (2009). Caretaking behaviors by adolescent children of mothers with and without a history of depression. *Journal of Family Psychology*, 23(2), 156.
- Chase, N. D., Deming, M. P., ve Wells, M. C. (1998). Parentification, parental alcoholism, and academic status among young adults. *American Journal of Family Therapy*, 26(2), 105-114.
- Chase, N. (1999). An overview of theory, research, and societal issues. In N. Chase (Ed.), *Burdened children* (pp. 3-33). New York: Guilford.
- Chee, L. P., Goh, E. ve Kuczynski, L. (2014). Oversized loads: Child parentification in low-income families and underlying parent-child dynamics. *Families in Society: The Journal of Contemporary Social Services*, 95(3), 204-212.
- Comer, R. J. (2010). *Abnormal psychology*. Macmillan.
- Coryell, W., Endicott, J., ve Keller, M. (1992). Major depression in a nonclinical sample: Demographic and clinical risk factors for first onset. *Arch Gen Psychiatry*, 49(2), 117–125.
- Çuhadaroğlu, F. (1986) Adolesanlarda benlik saygısı. *Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi*, Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı, Ankara.
- Earley, L. ve Cushway, D. (2002). The parentified child. *Clinical Child Psychologist and Psychiatry*, 7 (2), 163-178.

- East, P. L. (2010). Children's provision of family caregiving: Benefit or burden? *Child Development Perspectives*, 4, 55–61.
- Erarslan, Ö. (2014). Üniversite öğrencilerinde psikolojik sağlamlık ile depresif belirtiler ve yaşam memnuniyeti arasındaki ilişkide benlik saygısı, pozitif dünya görüşü ve umudun aracı rolünün incelenmesi (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Erbil, N., Divan Z., ve Önder, Ö. P. (2006). Ergenlerin benlik saygısına ailelerinin tutum ve davranışlarının etkisi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 10(10), 7-15.
- Ercan, G. (2018). *KKTC'de yaşayan beliren yetişkin bireylerin kişilerarası ilişki tarzlarıyla psikosomatik bozukluklar arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Master's thesis, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Feldman, R. S. (2005). *Essentials of understanding psychology*. McGraw-Hill.
- First, M. B., Spitzer, R. L., Gibbon, M., ve Williams, J. B. W. (2001). The structured clinical interview for DSM-IV-TR axis I disorders. New York NY: NY State Psychiatric Institute. Biometrics Research.
- Fitzgerald, M. M., Schneider, R. A., Salstrom, S., Zinzow, H. M., Jackson, J. ve Fossel, R. V. (2008). Child sexual abuse, early family risk, and childhood parentification: Pathways to current psychosocial adjustment. *Journal of Family Psychology*, 22(2), 320.
- Galambos, N. L., ve Tilton-Weaver, L. C. (2000). Adolescents' psychosocial maturity, problem behavior, and subjective age: In search of the adultoid. *Applied Developmental Science*, 4(4), 178-192.
- Goldner, L., Abir, A., ve Sachar, S. C. (2016). How do I look? Parent–adolescent psychological boundary dissolution and adolescents' true-self behavior as manifested in their self-drawings. *The Arts in Psychotherapy*, 47, 31-40.
- Gooding, D. C., Coleman, M. J., Roberts, S. A., Shenton, M. E., Levy, D. L., ve Erlenmeyer-Kimling, L. (2012). Thought disorder in offspring of schizophrenic parents: findings from the New York High-Risk Project. *Schizophrenia bulletin*, 38(2), 263-271.
- Greenberger, E., ve Steinberg, L. (1986). When teenagers work: The psychological and social costs of adolescent employment. Basic Books.

- Gryczkowski, M. R., Jordan, S. S., ve Mercer, S. H. (2010). Differential relations between mothers' and fathers' parenting practices and child externalizing behavior. *Journal of child and Family studies*, 19(5), 539-546.
- Gultekin, L., Brush, B. L., Baiardi, J. M., Kirk, K., ve VanMaldeghem, K. (2014). Voices from the street: Exploring the realities of family homelessness. *Journal of Family Nursing*, 20(4), 390-414.
- Gülay, H., ve Önder, A. (2007). Ebeveyn kabul-red teorisi ve bireyin gelişimi açısından önemi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (21).
- Handley, T., Rich, J., Davies, K., Lewin, T., ve Kelly, B. (2018). The challenges of predicting suicidal thoughts and behaviours in a sample of rural Australians with depression. *International journal of environmental research and public health*, 15(5), 928.
- Haskan-Avcı, Ö., Zencir, T., Koç, M., ve Tunç, E. (2018). Üniversite Öğrencilerinin Ebeveynleşme Düzeylerinin Çeşitli. *Tam Metin Kitabı Full Text Book*, 141.
- Hammen, C., Brennan, P. A., ve Shih, J. H. (2004). Family discord and stress predictors of depression and other disorders in adolescent children of depressed and nondepressed women. *Journal of the American Academy of Child ve Adolescent Psychiatry*, 43(8), 994-1002.
- Hooper, L. M. (2007). The application of attachment theory and family systems theory to the phenomena of parentification. *The Family Journal*, 15(3), 217-223.
- Hooper, L. M. (2008). Defining and Understanding Parentification: Implications for All Counselors. *Alabama Counseling Association Journal*, 34(1), 34-43.
- Hooper, L. M., ve Wallace, S. A. (2009). Evaluating the parentification questionnaire: psychometric properties and psychopathology correlates. *Contemporary Family Therapy: An International Journal*, 32, 52-68.
- Hooper, L. M., Doehler, K., Jankowski, P. J., ve Tomek, S. E. (2012). Patterns of self-reported alcohol use, depressive symptoms, and body mass index in a family sample: The buffering effects of parentification. *The Family Journal*, 20(2), 164-178.

- Hooper, L. M., L'Abate, L., Sweeney, L. G., Ganesini, G., ve Jankowski, P. J. (2014). Parentification. In *Models of psychopathology* (pp. 37-54). Springer, New York, NY.
- Hooper, L. M., Doehler, K., Jankowski, P. J., ve Tomek, S. E. (2012). Patterns of self-reported alcohol use, depressive symptoms, and body mass index in a family sample: The buffering effects of parentification. *The Family Journal*, 20(2), 164-178.
- Hooper, L. M., Tomek, S., Bond, J. M., ve Reif, M. S. (2015). Race/ethnicity, gender, parentification, and psychological functioning: comparisons among a nationwide university sample. *The Family Journal*, 23 (1), 33-48.
- Imamoğlu, E. O., ve Karakitapoğlu-Aygün, Z. (2004). Self-construals and values in different cultural and socioeconomic contexts. *Genetic, Social, and General Psychology Monographs*, 130:4, 277-306.
- İzgiç, F., Akyüz, D ve Ark. 2001 Üniversite Öğrencilerinde Sosyal Fobi ve Beden İmgesi ile Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin Araştırılması, 3 P Dergisi, 9 (4): 591-598.
- Jacobvitz, D. B., ve Bush, N. F. (1996). Reconstructions of family relationships: Parentchild alliances, personal distress, and self-esteem. *Developmental Psychology*, 32(4), 732–743.
- Jacobvitz, D. B., Hazen, N., Curran, M., ve Hitchens, K. (2004). Observations of early triadic family interactions: Boundary disturbances in the family predict symptoms of depression, anxiety, and attention/deficit/hyperactivity disorder in middle childhood. *Development and Psychopathology*, 16, 577–592.
- Jelastopulu, E., ve Tzoumerka, K. A. (2013). The effects of economic crisis on the phenomenon of parentification. *Universal Journal of Psychology*, 1 (3), 145-151.
- Johanson, S., ve Bejerholm, U. (2017). The role of empowerment and quality of life in depression severity among unemployed people with affective disorders receiving mental healthcare. *Disability and rehabilitation*, 39(18), 1807-1813.
- Jones, R. A. ve Wells, M. (1996). An empirical study of parentification and personality. *American Journal of Family Therapy*, 24(2), 145-152.
- Jurkovic, G. J. (1997). *Lost childhood: The plight of the parentified child*. New York: Brunner/Mazel.

- Jurkovic, G. J., Morrell, R., ve Thirkield, A. (1999). Assessing childhood parentification: Guidelines for researchers and clinicians. In N. D. Chase (Ed.), *Burdened children: Theory, research and treatment of parentification*.
- Jurkovic, G. J., ve Casey, S. (2000). Parentification in immigrant Latino adolescents. In *Proyecto Juventud: A multidisciplinary study of immigrant Latino adolescents*. Proceedings of Symposium conducted at the meeting of the Society for Applied Anthropology, San Francisco, CA.
- Jurkovic, G. J., Morrell, R., ve Casey, S. (2001). Parentification in the lives of high-profile individuals and their families: A hidden source of strength and distress. *High-performing families: Causes, consequences, and clinical solutions*, 92-113.
- Jurkovic, G. J. (2014). *Lost childhoods: The plight of the parentified child*. Routledge.
- Kagitcibasi, C., ve Ataca, B. (2005). Value of children and family change: a threedecade portrait from Turkey. *Applied Psychology: An International Review*, 54(3), 317-337.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2007). *Kültürel psikoloji: İnsan bağlamında insan ve aile*. İstanbul: Evrim Yayınları.
- Kagitcibasi, C. (2017). *Family, self, and human development across cultures: theory and applications*. New York: Taylor ve Francis.
- Katz, J., Petracca, M., ve Rabinowitz, J. (2009). A retrospective study of daughters' emotional role reversal with parents, attachment anxiety, excessive reassuranceseking, and depressive symptoms. *The American Journal of Family Therapy*, 37, 185–195.
- Kaya, F., ve Oğurlu, Ü. (2015). The relationship among self-esteem, intelligence, and academic achievement Benlik saygısı, zekâ ve akademik başarı ilişkisi. *Journal of Human Sciences*, 12(1), 951-965.
- Kojima, M., Furukawa, T.A., Takahashi, H., Kawai, M., Nagaya, T., ve Tokudome, S. (2002). Cross-cultural validation of the Beck depression inventory-II in Japan. *Psychiatry Res*;110,291–9.
- Korkeila, J., Vahtera, J., Nabi, H., Kivimäki, M., Korkeila, K., Sumanen, M., ve Koskenvuo, M. (2010). Childhood adversities, adulthood life events and depression. *Journal of affective disorders*, 127(1-3), 130-138.
- Köklü, N., ve Büyüköztürk, Ş. (2000). *Sosyal bilimler için istatistiğe giriş*. Ankara: Pegem Yayıncılık.

- Köyden, D. (2015). Ebeveynleşme olgusunun depresyon, kaygı, öfke ve obsesif inanış biçimleriyle ilişkisinin incelenmesi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Köyden, D., ve Uluç, S. (2018). Ebeveynleşme ile Psikolojik Belirtiler Arasındaki İlişkide Cinsiyetin ve Ebeveynleşmeden Algılanan Yararın Rolü 1. *Türk Psikoloji Dergisi*, 33(81), 28-40.
- Marotta, S. A. (2002). An ecological view of attachment theory: Implications for counseling. *Journal of Counseling and Development*, 80, 507-510.
- Marotta, S. A. (2003). Integrative systemic approaches to attachment-related trauma. In P. Erdman ve T. Caffery (Eds.), *Attachment and family systems: Conceptual, empirical, and therapeutic relatedness* (pp. 225-240). New York: Taylor ve Francis.
- McDermott, L. M., ve Ebmeier, K. P. (2009). A meta-analysis of depression severity and cognitive function. *Journal of affective disorders*, 119(1-3), 1-8.
- McMahon, T. J. ve Luthar, S. S. (2007). Defining characteristics and potential consequences of caretaking burden among children living in urban poverty. *American Journal of Orthopsychiatry*, 77(2), 267-281.
- Mechling, B. M. (2015). A crosssectional survey of the effect on emerging adults living with a depressed parent. *Journal of Psychiatric and Mental Health Nursing*, 22(8), 570-578.
- Mika, P., Bergner, R. M., ve Baum, M. C. (1987). The development of a scale for the assessment of parentification. *Family Therapy*, 14, 229-235.
- Ungar, M., Theron, L., Didkowsky, N. (2011). Adolescents' Precocious and Developmentally Appropriate Contributions to Their Families' Well-Being and Resilience in Five Countries, *Family Relations*, 60(2), (231-246).
- Nako, N. (2015). Factors influencing academic engagement and achievement: Exploration of impact of parentification and poverty in adolescents' student-teacher relationships. (Yayınlanmamış doktora tezi). Western Michigan.
- Ocak, G., ve Sarlık, B. (2016). Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş çocuklarında akademik benlik saygısı. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5, 182-193.
- Orth, U., ve Robins, R. W. (2014). The development of self-esteem. *Current Directions in Psychological Science*, 23(5), 381-387.

- Osman, A., Downs, W.R., Barrios, F.X., Kopper, B.A., Gutierrez, P.M., ve Chiro, C.E. (1997). Factor Structure and psychometric characteristics of the Beck Depression Inventory – II. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 19(4), 359-375.
- Önder, A. (2007). *Eğitici drama uygulamaları, okul öncesi çocuklar için*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Öngider, N. (2013). Anne-Baba ile Okul Öncesi Çocuk Arasındaki İlişki. *Current Approaches in Psychiatry/Psikiyatride Guncel Yaklasimler*, 5(4).
- Özcan, H., Subaşı, B., Budak, B., Çelik, M., Gürel, Ş. C., ve Yıldız, M. (2013). Ergenlik ve genç yetişkinlik dönemindeki kadınlarda benlik saygısı, sosyal görünüş kaygısı, depresyon ve anksiyete ilişkisi. *Journal of Mood Disorders*, 3(3), 107-13.
- Öztürk, O., ve Uluşahin, A. (2011). Ruh Sağlığı ve Bozuklukları, Cilt I. Yenilenmiş (11. Baskı). Ankara: Nobel Tıp Kitabevleri.
- Pakenham, K.I, Chiu, J., Bursnall, S., ve Cannon, T. (2007). Relations between social support, appraisal and coping and both positive and negative outcomes in young carers. *Journal of health psychology*, 12(1), 89-102.
- Papalia, D. E. (2015). Experience human development.
- Pearson, J. A., Cohn, D. A., Cowan, P. A., ve Cowan, C. P. (1994). Earned and continuous-security in adult attachment: Relation to depressive symptomatology and parenting style. *Development and Psychopathology*, 6, 359-373.
- Peña, Y. O., Pech, M. G. A., ve Angulo, E. M. R. (2019). Self-Esteem, in Students of Yucatan, Mexico. *Psychology*, 10(4), 411-423.
- Peris, T. S. ve Emery, R. E. (2005). Redefining the parent-child relationship following divorce: Examining the risk for boundary dissolution. *Journal of Emotional Abuse*, 5(4), 169-89.
- Perrin, M. B. (2010). *Family boundary diffusion, individuation, and adjustment among young adults: an investigation of gender and family structure effects* (Doctoral dissertation).
- Ponizovsky, Y., Kurman, J., ve Roer-Strier, D. (2012). When role reversal and brokering meet: Filial responsibility among young immigrants to Israel from the former Soviet Union. *Journal of Family Psychology*, 26(6), 987.
- Sanford, L. D. E. (1984). Women and self-esteem.

- Schier, K., Herke, M., Nickel, R., Egle, U. T. ve Hardt, J. (2015). Long-term sequelae of emotional parentification: A cross-validation study using sequences of regressions. *Journal of Child and Family Studies*, 24(5).
- Sfoggia, A., Pacheco, M. A., ve Grassi-Oliveira, R. (2008). History of childhood abuse and neglect and suicidal behavior at hospital admission. *Crisis*, 29(3), 154-158.
- Shaffer, A. ve Sroufe, L. A. (2005). The developmental and adaptational implications of generational boundary dissolution: Findings from a prospective, longitudinal study. *Journal of Emotional Abuse*, 5(2-3), 67-84.
- Sharma, S., ve Agarwala, S. (2013). Contribution of self-esteem and collective self-esteem in predicting depression.
- Siskowski, C. (2006). Young caregivers: Effect of family health situations on school performance. *The Journal of School Nursing*, 22(3), 163-169.
- Sroufe, L. A., ve Ward, M. J. (1980). Seductive behavior of mothers of toddlers: Occurrence, correlates, and family origins. *Child Development*, 1222-1229.
- Stein, J. A., Riedel, M., ve Rotheram-Borus, M. J. (1999). Parentification and its impact on adolescent children of parents with AIDS. *Family Process*, 38, 193-208.
- Şentürk, S. S., ve Kirazoğlu, C. (2010). Liseli ergenlerin yalnızlık algısının sosyal beceri, benlik saygısı ve kişilik özellikleri bağlamında değerlendirilmesi (Master's thesis, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Tamar, Y., Khafi Tuppett, M., Yates ve Suniya, S., Luthar, N. (2014). Ethnic Differences in the Developmental Significance of Parentification, *Family Process*, 53(2), (267-287).
- Tegin, B. (1980). Depresyonda bilişsel bozukluklar: Beck modeline göre bir inceleme. Yayınlanmamış doktora tezi, HÜ Psikoloji Bölümü, Ankara.
- Titzmann, P. F. (2012). Growing up too soon? Parentification among immigrant and native adolescents in Germany. *Journal of Youth and Adolescence*, 41(7), 880-893.
- Tuğlu, C., Türe, M., Dağdeviren, N., ve Aktürk, Z. (2007). The reliability and validity analysis of the Turkish version of Beck Depression Inventory for primary care. *Turkish Journal of Family Practice*, 9(3), 117-122.
- Tolentino, J. C., ve Schmidt, S. L. (2018). DSM-5 criteria and depression severity: implications for clinical practice. *Frontiers in psychiatry*, 9, 450.

- Yacaman-Mendez, D., Hallgren, M., ve Forsell, Y. (2019). Childhood adversities, negative life events and outcomes of non-pharmacological treatments for depression in primary care: a secondary analysis of a randomized controlled trial. *Journal of psychiatric research*, 110, 152-158.
- Yılmazel, G., ve Günay, O. (2012). Çorum İli Kargı İlçesinde Öğrenim Gören 12–17 Yaş Arasındaki Öğrencilerde Özsaygı Ve Depresyon. *Sağlık Bilimleri Dergisi*, 21(1), 20-29.
- Yörükoğlu, A. (1993). Çocuk Ruh Sağlığı, Özgür Yayın Dağıtım Ltd. Şti, Acar Matbaacılık, İstanbul, 32-34.
- Weaver, C.M., Shaw, D.S., Dishion, T. J. ve Wilson, M. N. (2008). Parenting Selfefficacy and Problem.
- Wells, M., ve Jones, R. (2000). Childhood parentification and shame-proneness: A preliminary study. *American Journal of Family Therapy*, 28(1), 19-27.
- West, M. L., ve Keller, A. E. (1991). Parentification of the child: A case study of Bowlby's compulsive care-giving attachment pattern. *American Journal of Psychotherapy*, 45(3), 425-431.
- World Health Organization. (2004). The importance of caregiver-child interactions for the survival and healthy development of young children: A review.
- Zencir, T. (2018). *Çocuklukta Ebevenyleştirilme, Evlilik Doyumu ve Depresyon* (Master's thesis, Eğitim Bilimleri Enstitüsü).
- Zencir, T., ve Haskan-Avci, Ö. (2019). Development of the Parentified Child Scale-Adult Version: A Reliability and Validity Study. *Çukurova University. Faculty of Education Journal*, 48(1), 531-553.

EK 1- Bilgilendirme formu

ÇOCUKLUKTA EBEVEYNLEŞTİRİLMİŞ YETİŞKİN BİREYLERDE DEPRESYON VE BENLİK SAYGISI İLİŞKİSİ

Bu çalışmanın amacı çocuklukta ebeveynleştirilmiş yetişkin bireylerdeki depresyon ve benlik saygısı düzeyleri üzerindeki etkisinin incelenmesidir. Bu çalışmada siz değerli katılımcılarımıza bir demografik bilgi formu ve konuya ilişkin ölçekler sunulmuştur.

Daha önce de belirtildiği gibi, ölçeklerde verdiğiniz cevaplar kesinlikle gizli kalacaktır. Eğer çalışmayla ilgili herhangi bir şikayet, görüş veya geri bildirimde bulunmak isterseniz bu çalışmanın araştırmacılarından biri olan Psk. Duygu Karagöz ile iletişime geçmekten lütfen çekinmeyiniz (Mail adresi:

Duygukaragoz1701@gmail.com Telefon: 05338596527).

Eğer bu çalışmanın sonlandırılmasından sonra, herhangi bir sıkıntı veya rahatsızlık duyuyor ve yardım almak istiyorsanız üniversitemizin Psikolojik Danışmanlık Rehberlik ve Araştırma Merkezine (PDRAM) başvurabilirsiniz. Eğer araştırmanın sonuçlarıyla ilgileniyorsanız, Haziran 2020 tarihinden itibaren araştırmacıyla iletişime geçebilirsiniz.

Araştırmaya olan değerli katkınız için tekrardan teşekkür ederiz.

Saygılarımla,

Duygu KARAGÖZ
Psikoloji Bölümü,
Yakın Doğu Üniversitesi,
Lefkoşa.

EK 2- Aydınlatılmış onam formu

Bu çalışma, Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik Psikoloji Master Programı kapsamında Psk. Duygu KARAGÖZ tarafından gerçekleştirilen bir çalışmadır. Bu çalışmanın amacı çocuklukta ebeveynleştirilmiş yetişkin bireylerdeki depresyon ve benlik saygısı düzeyleri üzerindeki etkisinin incelenmesidir.

Anket tamamen bilimsel amaçlarla düzenlenmiştir. Anket formunda kimlik bilgileriniz yer almayacaktır. Size ait bilgiler kesinlikle gizli tutulacaktır. Çalışmadan elde edilen veriler yalnızca istatistik veri olarak kullanılacaktır. Yanıtlarınızı içten ve doğru olarak vermeniz bu anket sonuçlarının toplum için yararlı bir bilgi olarak kullanılmasını sağlayacaktır. Telefon numaranız anketörün denetlemesi ve anketin uygulandığının belirlenmesi amacıyla istenmektedir. Yardımınız için çok teşekkür ederim.

Psikolog
Duygu KARAGÖZ

Yukardaki bilgileri ayrıntılı biçimde tümünü okudum ve anketin uygulanmasını onayladım.

İsim:

İmza:

Telefon:

EK 3- Demografik bilgi formu

I.BÖLÜM

DEMOGRAFIK BİLGİ FORMU

1. Cinsiyet : Kadın ☐ Erkek ☐

2. Yaş :

☐ 30-39 yaş arası

☐ 40-49 yaş arası

☐ 50-59 yaş arası

☐ 60-69 yaş arası

☐ 70 yaş ve üzeri

3. Medeni durumunuz:

Evli ☐ Bekar ☐ Dul ☐

4. Meslek: (lütfen belirtiniz)

5. Doğum yeriniz: Kıbrıs ☐ T.C ☐ ise hangi bölge?

Karadeniz Bölgesi ☐

İç Anadolu Bölgesi ☐

Doğu Anadolu Bölgesi ☐

Güney Doğu Anadolu Bölgesi ☐

Ege Bölgesi ☐

Marmara Bölgesi ☐

Akdeniz Bölgesi ☐

6. Eğitim Durumunuz:

☐ Okur yazar değil

☐ İlkokul

☐ Ortaokul

☐ Lise

☐ Yüksekokul(2 yıllık)

☐ Üniversite

☐ Yüksek lisans

☐ Doktora

7. Daha önce Göç ettinizmi?

☐ Evet

☐ Hayır

8. Siz dahil kaç kardeşsiniz:

9. Ailenizdeki kaçınıcı çocuksunuz:

10. Yaşamınızın büyük bölümünü nerede geçirdiniz?

Köy-Kasaba ☐ İl ☐ İlçe ☐

11. Annenizin eğitim düzeyi (mezuniyeti) aşağıdakilerden hangisidir?

☐ Okur yazar değil

☐ İlkokul

☐ Ortaokul

☐ Lise

☐ Yüksekokul(2 yıllık)

☐ Üniversite

☐ Yüksek lisans

☐ Doktora

12. Babanızın eğitim düzeyi (mezuniyeti) aşağıdakilerden hangisidir?

☐ Okur yazar değil

☐ İlkokul

☐ Ortaokul

☐ Lise

☐ Yüksekokul(2 yıllık)

☐ Üniversite

☐ Yüksek lisans

☐ Doktora

13. Ailenizin geçmişte geçirdiği herhangi bir rahatsızlığı olan varmı? (engel durumu,kalıtsal rahatsızlık vb. Bakım durumuna yardımcı olduğunuz bir rahatsızlık)

Evet ☐

Hayır ☐

14. Daha önce depresyon tedavisi gördünüz mü?

Evet ☐

Hayır ☐

EK 4- EBEVEYNLEŞTİRİLMİŞ ÇOCUK ÖLÇEĞİ – YETİŞKİN FORMU

Lütfen her maddeyi dikkatle okuyarak kendinizi yansıtacak biçimde cevaplayınız. **HİÇBİR MADDEYİ BOŞ BIRAKMAYINIZ.** Cevaplarınız toplu olarak değerlendirilecektir. Ölçek üzerine adınızı yazmayınız. Katılımınız için teşekkür ederiz.

Maddelerde yer alan “aile” ifadesi ile DOĞUP BÜYÜDÜĞÜNÜZ AİLE kast edilmektedir. Annem/babam şeklinde ifadeler anneniz veya babanızdan herhangi biri anlamında kullanılmaktadır.

) = Kesinlikle katılmıyorum ve (5) = Kesinlikle katılıyorum

olmak üzere her madde için sizi yansıtmaya derecesine göre uygun rakamı işaretleyiniz

		Kesinlikle	Nadiren	Kimizaman	Sıklıkla	Kesinlikle katılıyorum
Maddeler						
1	Aile için önemli konularda anneme/babama akıl verdiğim olurdu.					
2	Aileden birinin başı sıkıştığında hemen beni arar.					
3	Ailem bensiz bir sorunu çözemez					

BU BÖLÜMDEKİ MADDELERİ KARDEŞİ OLAN KATILIMCILAR
CEVAPLAYACAKTIR:

		Kesinlikle	Nadiren	Kimizaman	Sıklıkla	Kesinlikle katılıyorum
Maddeler						
23	Kardeşlerimle dışarı çıktığımızda onlardan ben sorumluydum.					
24	Kardeşim ağladığında annem/babam onunla ilgilenmemi beklerdi.					
25	Kardeşlerim kavga ettiğinde onları barıştırmam beklenirdi.					

EK 5- ROSENBERG BENLİK SAYGISI ÖLÇEĞİ

Aşağıdaki anlatımlarla ilgili olarak size en uygun seçeneği işaretleyiniz.	Çok doğru	Doğru	Yanlış	Çok Yanlış
Kendimi en az diğer insanlar kadar değerli buluyorum.				
Bazı olumlu özelliklerim olduğunu düşünüyorum.				
Genelde kendimi başarısız bir kişi olarak görme eğilimindeyim.				

EK 6- BECK DEPRESYON ENVANTERİ (BDE)

Aşağıda, kişilerin ruh durumlarını ifade ederken kullandıkları bazı cümleler verilmiştir.

Her madde bir çeşit ruh durumunu anlatmaktadır. Her maddede o ruh durumunun derecesini belirleyen 4 seçenek vardır. Lütfen bu seçenekleri dikkatle okuyunuz. Son bir hafta içindeki (şu an dahil) kendi ruh durumunuzu göz önünde bulundurarak, size en uygun olan ifadeyi bulunuz. Daha sonra, o maddenin yanındaki harfin üzerine (X) işareti koyunuz.

1)

- a. Kendimi üzgün hissetmiyorum
- b. Kendimi üzgün hissediyorum
- c. Her zaman için üzgünüm ve kendimi bu duygudan kurtaramıyorum
- d. Öylesine üzgün ve mutsuzum ki dayanamıyorum

2)

- a. Gelecekte umutsuz değilim
- b. Gelecek konusunda umutsuzum
- c. Gelecekte beklediğim hiç bir şey yok
- d. Benim için bir gelecek olmadığı gibi bu durum değişmeyecek

3)

- a. Kendimi başarısız görmüyorum
- b. Herkesten daha fazla başarısızlıklarım oldu sayılır
- c. Geriye dönüp baktığımda, pek çok başarısızlığımın olduğunu görüyorum
- d. Kendimi bir insan olarak tümüyle başarısız görüyorum

EK 7- - KKTC Gazimağusa Kaymakamlığından alınan izin belgesi

KUZey KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
GAZİMAĞUSA KAYMAKAMLIĞI

Sayı : MYB.2.00-006-19-E.2545

20 Ağustos 2019

Konu : Anket hk.

Sayın Duygu KARAGÖZ

Gazimağusa İlçe sınırları içerisinde yapmayı düşündüğünüz "Çocuklukta Ebeveynleştirilmiş Yetişkin Bireylerde Depresyon ve Benlik Saygısı İlişkisi" başlıklı tez kapsamında 1 ay süreli anket çalışmanız Kaymakamlığımız tarafından uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini saygılarımla rica ederim.

e-imzalıdır
Kemal SERPAL
Kaymakam

Dağıtım:

Gereği:

Sayın Duygu KARAGÖZ

Bilgi:

Gazimağusa Polis Müdürlüğü
Gazimağusa Belediyesi

Not: 93/2007 sayılı Elektronik İmza Yasası'nın 6.maddesi gereği bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.

Evrak Doğrulama Kodu : HTTDMHOWLPEOPOMVUZZH Evrak Takip Adresi: <http://dogrulama-ebys.gov.ct.tr>
İlker Karter Caddesi-Gazimağusa
(392)3665344
(392)3663807

Bilgi için: Sinem ALİOĞLU
BİLGİSAYAR BÖLÜMÜ

EK 8- ÖLÇEK İZİN BELGESİ

Türkiye Çocuk ve Genç Psikiyatrisi Derneği Turkish Association for Child and Adolescent Psychiatry

Tarih: 26.05.2019

Konu: ölçek

İLGİLİ MAKAMA

Duygu KARAGÖZ'un Rosenberg ölçeğini kullanılmasına izin verilmiştir.

Prof. Dr. Eyüp Sabri Ercan Dernek Başkanı

<guisenturk@yahoo.com>

Tarih: 23 Mayıs 2019 Perşembe

Konu: Beck Depresyon Envanteri

Alıcı: duygukaragoz1701@gmail.com

Sayın Karagöz,

Beck Depresyon Envanteri'ni araştırma amaçlı olarak kullanmanızda benim açımdan bir sakınca bulunmamaktadır. Ancak sizden önemli ricam, Ölçeğin başka kopyalarını değil; size gönderdiğim kopyasını ve ölçek formunun son sayfasındaki kaynakları da kullanmanızdır. Kaynakları ekte dijital ortamda gönderiyorum. Ayrıca, Envanterin orijinalinin Aaron Beck tarafından geliştirilmiş olduğu bilgisiyle gerekli referanslarının da çalışmanızda verilmesi gerekecektir. Çalışmanızda başarılar dilerim.

Prof.Dr.Nesrin Hisli Şahin adına

Gülşen Hisli

2019-05-07 11:43, duygu karaoguz yazmış

Merhaba,
Ben Kuzey Kıbrıs' Yakın Doğu
Üniversitesinde Klinik Psikoloji
Yüksek lisans öğrencisiyim. Tez konum
gereği Sizin geliştirmiş
olduğunuz Ebeveynleştirilmiş Çocuk
Ölçeği – Yetişkin
Formu'nun ölçeğini tezimde
kullanabilirmiyim? Uygun görürseniz
ölçeği bana gönderirmisiniz?
Sevgilerimle.

elbette kaynakçayı da belirttiğiniz sürece
dilediğiniz gibi kullanabilirsiniz. Ölçeğin
puanlaması ile ilgili bilgilendirmeyi de
yapayım, ölçeğin ilk 22 maddesi, genel
ebeveynleştirilme ile ilgili; ikinci kısımdaki
maddeler, kardeşi olan yetişkinler için ve
kardeş odaklı ebeveynleştirme ile ilgili
toplam puan veriyor. Ölçeğin ilk bölümü
kardeşi olan ve/veya olmayan kişiler için,
ikinci kısmı da en az bir kardeşi (büyük ya
da küçük olması, önemli değil) olan bireyler
için.

Ölçeğin makalesini ve linkini de
gönderiyorum size orada daha detaylı bilgi
mevcuttur.

<http://dergipark.org.tr/cuefd/>

ÖZGEÇMİŞ

Duygu Karagöz

Mart 1994 yılında Çanakkale’de dünyaya geldi. İlkokul ve ortaokul eğitimini 18 Mart İlköğretim İlkokulunda tamamladı. Lise eğitimini ise Çanakkale Anadolu Ticaret Meslek Lisesi Bilişim Teknolojileri Alanı Web Tasarım Bölümünden derece ile mezun oldu. 2012 yılında Çanakkale Belediyesi Halkla İlişkiler Biriminde 1 yıl boyunca meslek stajını tamamladı. 2013-2018 yılları arasında Doğu Akdeniz Üniversitesi İngilizce Psikoloji lisans programını bitirdi. 2015 yılında Çanakkale Emniyet Müdürlüğü Çocuk Biriminde gönüllü stajını tamamladı. 2016 yılında Çanakkale 18 Mart Eğitim ve Araştırma Hastanesi psikiyatri servisi biriminde gönüllü staj eğitimi tamamladı. 2017 yılında İstanbul Erenköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesinde stajını tamamladı. 2018 yılında yürütülen KKTC’ deki Üniversitelerde Okuyan Uluslararası Öğrencilerin Yalnızlık, Psikolojik İyi Oluş ve Psikolojik yardım arama sürecinde Kendini Damgalamasının Değerlendirilmesi adlı projede görev aldı. 2019 yılında Yakındoğu Üniversitesi Hastanesi Psikiyatri Anabilim Dalında stajını tamamladı. Son olarak 2018-2020 yılları arasında Yakın Doğu Üniversitesi Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Programından mezun oldu.

ORJİNALLİK RAPORU

DUYGU

ORJİNALLİK RAPORU

% **15**

BENZERLİK ENDEKSİ

% **10**

İNTERNET
KAYNAKLARI

% **3**

YAYINLAR

% **14**

ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1	Submitted to Girne American University Öğrenci Ödevi	%2
2	docs.neu.edu.tr İnternet Kaynağı	%2
3	Submitted to European University of Lefke Öğrenci Ödevi	%1
4	Submitted to Eastern Mediterranean University Öğrenci Ödevi	%1
5	Submitted to Beykent Üniversitesi Öğrenci Ödevi	%1
6	Submitted to Trakya University Öğrenci Ödevi	%1
7	www.j-humansciences.com İnternet Kaynağı	%1
8	www.jret.org İnternet Kaynağı	<%1
9	nesnedergisi.com İnternet Kaynağı	<%1

ETİK KURUL RAPORU

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ

BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU

06.08.2019

Sayın Duygu Karagöz

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na yapmış olduğunuz YDÜ/SB/2019/483 proje numaralı ve **“Çocuklukta Ebeveynleştirilmiş Yetişkin Bireylerde Depresyon ve Benlik Saygısı İlişkisi”** başlıklı proje önerisi kurulumuzca değerlendirilmiş olup, aşağıdaki öneri dikkate alınmak üzere, etik olarak uygun bulunmuştur. Bu yazı ile birlikte, başvuru formunuzda belirttiğiniz bilgilerin dışına çıkmamak suretiyle araştırmaya başlayabilirsiniz.

- Veri toplanması planlanan kurumdan izin alması gerekmektedir.

Doçent Doktor Direnç Kanol

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu Raportörü

Not: Eğer bir kuruma resmi bir kabul yazısı sunmak istiyorsanız, Yakın Doğu Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na bu yazı ile başvurup, kurulun başkanının imzasını taşıyan resmi bir yazı temin edebilirsiniz.